

Snujemo nove dohodkovne odnose

V prejšnji številki Informativnega fužinarja smo se na kratko seznanili s tem, kar razumemo s pojmom dohodkovni odnosi in kakšne vrste dohodkovnih odnosov imamo pri pridobivanju dohodka. Danes si prav na kratko oglejmo, o katerih vprašanjih se morajo delavci s samoupravnimi sporazumi dogovoriti, da bi lahko na osnovi takih določil razporejali skupni prihodek in ugotavljali deleže skupnega dohodka. V posebni prilogi, ki bo izšla v prihodnji številki Informativnega fužinarja, pa bomo opisali, kako si zamišljamo, da bomo razrešili vsa ta vprašanja.

S samoupravnim sporazumom o razmerjih med TOZD pri ustvarjanju skupnega prihodka se delavci v TOZD dogovorijo:

— kako bodo usklajevali proizvodne plove in kako bodo vplivale TOZD med seboj na poslovno in razvojno politiko,

— kako bodo ugotavljali standarde materialnih stroškov in amortizacijske stopnje,

— s kakšnimi pogoji in v kakšnih rokih bodo potekale medsebojne dobave,

— kako bodo TOZD urejevale znanstveno-tehnične in druge pogoje za delo in proizvodnjo, s katerimi bodo zagotovili večjo produktivnost dela, znižanje stroškov, izboljšanje skupnih proizvodov in storitev,

— kakšna razmerja bodo med TOZD pri zagotavljanju obratnih sredstev za proizvodnjo in promet skupnega proizvoda ali skupne storitve,

— o oblikovanju cen in drugih pogojev za prodajo skupnega proizvoda ali storitev na domačem in izvoznem trgu,

— o oblikovanju cen ali drugih osnov in meril, po katerih se razporeja skupni prihodek,

— o rokih, v katerih se obračunava skupni prihodek,

— o pogojih in načinu uporabe sredstev skupnega prihodka, ki so rezultat izjemnih ugodnosti na trgu,

— o pogojih in načinu uresničevanja solidarnosti, da bi bi-

la delavcem zagotovljena delovna in socialna varnost oziroma odstranjene motnje pri poslovanju ali storjeni ukrepi za sanacijo TOZD,

— o skupnem organu in načinu usklajevanja stališč o skupnih zadevah,

— o načinu prevzemanja rizika in o obliki medsebojne odgovornosti v pravnem prometu z drugimi pri ustvarjanju skupnega prihodka,

— o načinu reševanja sporov ter o pogojih za prenehanje samoupravnega sporazuma.

S samoupravnim sporazumom o razmerjih med TOZD pri

ustvarjanju skupnega dohodka se delavci v TOZD dogovorijo o:

— namenu združevanja sredstev,

— načinu združevanja sredstev,

— načinu in rokih ugotavljanja skupnega dohodka,

— vračanju združenih sredstev,

— soodločanju pri poslovanju z združenimi sredstvi,

— načinu reševanja sporov in drugih pogojih.

Janez Žnidar

Proizvodnja slovenskih železarn

v juniju in prvem polletju 1978

Z junijem je zaključeno prvo polletje in za nami je polovica časa, ki je na razpolago za izpolnjevanje nalog letošnjega gospodarskega načrta. V preteklih mesecih smo ugotavljali, da nas doseženi proizvodni rezultati ne zadovoljujejo, da nekatere delovne organizacije zaostajajo za planirano realizacijo in da ne izpolnjujemo nalog izvoza. Po takih ugotovitvah tudi v juniju niso mogli nastati preobrati, ki bi stanje bistveno popravili, čeprav je

treba posebej poudariti nekaj odličnih dosežkov.

Na jeseniških plavžih so imeli največjo mesečno proizvodnjo in pri odličnem delu elektro plavža v Storah je bila dosežena tudi največja mesečna proizvodnja surovega železa v Slovenskih železarnah. Tolikšna proizvodnja pomeni 19% presežka mesečno planirane količine in realno upanje, da bi do konca leta lahko še ujeli letni plan proizvodnje. Zaostanek ob koncu polletja znaša nekaj več kot 3000 ton. Junjska proizvodnja je bila okoli 2200 ton nad mesečnim planom. Če bo v drugi polovici leta poprečna mesečna proizvodnja 17.190 ton, približno tolikšna je bila v maju, bo letni plan dosežen. Razumljivo, da v Železarni Store ne bodo mogli nadomestiti dvomesečnega izpada proizvodnje, ki je nastal zaradi okvare transformatorja na elektro plavžu. Njihova izvršitev polletnega plana znaša 68%. Jeseniški plavži so proizvedli v šestih mesecih 5% več, kot znaša načrt, tako da je skupni zaostanek za polletnim planom 3%.

V tovarni traktorjev Železarn Store so junija izdelali 420 traktorjev, kar je doslej največja mesečna proizvodnja, ki pa zaostaja še vedno 6% za linearnim planom, njihov operativni plan je bil pa še za okoli 4% višji.

Hladni valjarni v Železarni Jesenice sta izdelali 9617 ton proizvodov, kar je tudi doslej največja mesečna količina.

Za poslovni rezultat prvega polletja je pa gotovo razveseljivo, da imajo v juniju praktično vse

(Nadaljevanje na 2. strani)

Skladišče

(Nadaljevanje s 1. strani)

delovne organizacije realizacijo vsaj blizu planiranih vrednosti, večina jo pa visoko presega. Dosežena je bila doslej daleč najvišja vrednost mesečne prodaje izdelkov. Železarnice so prekoračile plan vrednosti prodaje v juniju za 20%, posebno izstopa Železarna Jesenice z realizacijo 128% plana. Predelovalci žice so dosegli 104% planirane realizacije vrednosti prodaje in najboljše med njimi je Tovil s 124%. Skupni rezultat za sestavljeno organizacijo je 118% izvršitve mesečnega plana in polletni plan je realiziran s 106%. Dobra prodaja daje upanje za dobre rezultate v polletnem obračunu poslovanja.

Če primerjamo letošnje podatke ob polletju z dosežki ustreznega obdobja iz preteklega leta, lahko ugotovimo, da je dosežen zaznaven napredek in da so ugodni rezultati.

Pri proizvodnji surovega železa je letošnja proizvodnja za 6% večja od lanskoletne v enakem obdobju. Proizvodnja jekla je večja za 1%. Blagovna proizvodnja je v železarnah večja za 6%, pri predelovalcih je malenkostno zaostanek, tako da je skupna izvršitev v SZ v primerjavi s prvimi šestimi meseci lani še vedno okoli 106%.

Letošnja realizacija vrednosti prodaje je za sestavljeno organizacijo 26% večja od lanskoletne. Pri nekaterih delovnih organizacijah je sicer samo po 1 ali 2% višja, v Storah pa celo 36% nad lansko realizacijo. Ob polletju je realizacija večja od lanskoletne prav v vseh delovnih organizacijah.

Čeprav ne pri vseh delovnih organizacijah, je pa tudi skupen izvoz za Slovenske železarnice po šestih mesecih letos po vrednosti večji za 6% od lanskega dosežka po enakem obdobju.

O proizvodnji surovega železa v juniju je bilo že vse povedano, kakšni so pa drugi podatki? Razen že običajnih težav v proizvodnih obratih s predčasnimi remontiranjem, pomanjkanjem delovne sile, ki nastaja vsako leto junija in prek poletnih mesecev, neustreznim asortimanom ali ponekod zaradi pomanjkanja naročil in nezadovoljive oskrbe z vložkom so imeli v juniju še večjo okvaro pri lectromelt peči v je-

klarni Železarni Jesenice. Mesečni plan proizvodnje surovega jekla so izvršili 91% in v tem je izvršitev linearnega mesečnega plana proizvodnje elektro jekla le 67%. Podatki izvršitve mesečnega operativnega plana se nekaj razlikujejo in po njem imajo na Jesenicah izvršitev proizvodnje jekla 92,7% in v tem proizvodnje SM jekla 99,1% ter proizvodnje elektro jekla 81%. Jeklarna Železarna Ravne je izvršila mesečni plan s 102%, v Železarni Store pa 117%. Skupna izvršitev mesečnega plana proizvodnje jekla znaša za Slovenske železarnice 96%. Zbirni plan proizvodnje je po šestih mesecih skoraj dosežen, zaostanek je približno 2400 ton proti planirani količini, kar se pa da nadoknaditi. Proizvedena količina v prvem polletju, ki je večja kot 400.000 ton, daje dobro osnovo, da bi letos ob koncu leta končno enkrat le dosegli in presegli našo doslej nedoseženo mejo 800.000 ton. Da bi izpolnili letni plan, bi morali v drugem polletju izdelati po prečno mesečno 67.660 ton, kar gotovo ni nedosegljivo. Da bi presegli 800.000 ton, zadošča še nekaj nižja proizvodnja in sicer 66.448 ton. Naš cilj je predvsem doseči letni plan in zagotoviti čim več vložka za nadaljnjo predelavo.

Blagovna proizvodnja je bila v juniju blizu načrtovane količine. Železarnice so dosegle 99% mesečnega plana in v tem Železarna Jesenice 102%, Železarna Ravne 86% in Železarna Store 104%. Glavni zaostanek pri realizaciji blagovne proizvodnje v železarni Ravne je nastal v valjarni, kjer so izpolnili le 72,3% plana. Za osnovni vzrok zaostanka navajajo neustrezen vložek. Ob polletju v nobeni železarni niso dosegli plana blagovne proizvodnje in zaostajajo na Jesenicah 3%, na Ravnah 5% in v Storah 5% oziroma skupno v vseh treh železarnah okoli 4%. Zaostanek okoli 16.500 ton nekaj pomeni za proizvodnjo in še več za trg, kateremu ti proizvodi manjkajo in jih ne bo ali pa jih bodo morali porabniki uvoziti, če bodo hoteli izpolniti svoje plane proizvodnje.

Podrobnejši pregled izvrševanja polletnega plana po grupah proizvodov kaže ponekod na prekoračitve plana, druge pa neželene zaostanke.

Surovega železa je trg dobil okoli 7400 ton manj od predvidevanja.

Valjene žice je bilo prodano 6260 ton manj od planirane količine.

Pri vlečni žici je zaostanek manjši, samo okoli 700 ton, vendar v tem okoli 60 ton visoko legirane kvalitete.

Hladno valjanih travkov in pločevine je prišlo na tržišče okoli 8000 ton manj od planirane količine. V tem imajo precejšen delež nedobavljene količine nerjavnih kvalitete in pločevine za potrebe elektro industrije.

Zaostanka za planirano količino traktorjev v Železarni Store do konca leta ne bodo mogli ujeti, prodali bi jih lahko daleč več, kot jih proizvedejo.

Čeprav so količine zaostankov pri nekaterih izdelkih manjše, so vseeno pomembne tam, kjer so to izdelki najvišje stopnje prede-

lave in največje vrednosti. To velja za strojne dele v Železarni Store, kjer je polletna izvršitev zbirnega plana 61%, konfekcionirane izdelke Železarnice Jesenice, kjer imajo 51% izvršitve plana, in rezilno orodje v Železarni Ravne, kjer je izvršitev 82% plana.

Pri izdelkih finalizacije botruje izkazanemu stanju ponekod tudi pomanjkanje naročil. Če je tako, potem je vprašanje, ali je bil plan izdelan ustrezno realnim potrebam trga. Če naročila so, potem jih je treba izvršiti in kar ni bilo narejeno v prvem polletju, je treba čim prej popraviti. Dogaja se seveda, kar zadene predvsem izdelke finalizacije, namenjene izvozu in blagovni menjavi, da se ne sklenejo predvideni dogovori ali so enostavno odpovedani dolgoročni dogovori, kar povzroča velike težave pri možnosti preusmeritve prodaje in s tem tudi proizvodnje. To zadene še močnejše predelovalce žice, ki imajo manj možnosti prenosa programa proizvodnje na druge izdelke, kot je to primer v železarnah.

Takšne težave so prisotne tudi letos pri Plamenu in Verigi, zato so tudi proizvodni rezultati v polletju slabši od lanskoletnih in to je tudi vzrok, da proti polletnemu planu zaostajajo v Plamenu 7%, v Verigi pa 13%. V juniju je izvršitev blagovne proizvodnje v Plamenu 93 in v Verigi 95%. V Tovilu so mesečni plan izvršili 104%, v Žični Celje pa celo 146%. Predelovalci so v juniju skupno dosegli 108% izvršitve, v polletju pa 98% izvršitve plana.

Stanje izvrševanja blagovne proizvodnje je skupno za sestavljeno organizacijo ob koncu junija: izvršitev v juniju 100%, izvršitev v polletju 96%. Količinski zaostanek bo v šestih mesecih težko nadoknaditi, vsaj za železarnice skoraj ni možnosti, da bi se lahko ujeli do konca leta planirano blagovno proizvodnjo. Predelovalci bodo letni plan verjetno izpolnili, ker se za Verigo za drugo polovico leta obetajo ugodnejše možnosti prodaje, pri drugih treh delovnih organizacijah pa tudi pričakujejo vsaj enake, če ne ugodnejše pogoje.

Že v uvodu je omenjeno, da rezultati izvoza niso zadovoljivi. V juniju so poprečni količinski mesečni plan izvoza dosegli samo v Verigi, vrednostno pa v nobeni delovni organizaciji niso dosegli plana.

Količinski plan izvoza je skupno za slovenske železarnice v polletju izvršen 73% vrednostni pa 72%. Železarnice izvršujejo plan količine izvoza 75%, vrednosti pa 74%, predelovalci pa 66 po količini in 63% po vrednosti.

V polletju nas zanimajo tudi medsebojni odnosi in stanje izvrševanja programa medsebojnih menjav. V letnem planu je predvideno, da bi morala Železarna Jesenice dobaviti drugim delovnim organizacijam 29.000 ton izdelkov. Delovne organizacije so za to količino dale doslej 13.166 ton specifičnih naročil in doslej je bilo odpremljeno oziroma dobavljeno 8.745 ton ali 66% specifičnih naročil.

Železarna Ravne naj bi letos dobavila 23.180 ton izdelkov, specifičnih naročil je za 15.038 ton

dobav, doslej dobavljeno 8.315 ton ali 55%.

Železarna Store naj bi letos dobavila 7.530 ton, doslej imajo specifičnih naročil za 3.261 ton, dobavili so 1.780 ton ali 54%.

Podani pregled sicer malo pove. Pri nekaterih izdelkih je delež dobav sorazmerno visok, pri drugih komaj blizu 20%. Pri nekaterih delovnih organizacijah se pohvalijo z boljšim oskrbovanjem, drugi se zopet pritožujejo, kar je pa zopet odvisno od programa proizvodnje, pogojev dela in vrste problematike, ki se med delom pojavlja.

Polletje je torej za nami. Kot vidite, je večina rezultatov bolj-ših od doseženih v prvem polletju lani. Izvrševanje letošnjih planskih nalog ni najboljše, vendar je vrednost prodanih proizvodov v prvih šestih mesecih zadovoljiva, kar daje upanje na sorazmerno ugoden poslovni rezultat za prvih šest mesecev. V drugem polletju lahko pričakujemo ugodnejše rezultate proizvodnje in s tem tudi vrednosti prodaje. Dani so pogoji, da bi se pri večini postavk gospodarskega plana do konca leta vsaj približali postavljenim ciljem, če že ne dosegli in presegli zadane naloge.

V juliju

Podatki o proizvodnih rezultatih za julij so nekaj slabši, kot so bili junijski. Izjema je proizvodnja surovega železa, saj so na jeseniških plavžih dosegli s 15.659 tonami svoj novi mesečni rekord. V Storah so na elektro plavžu tudi visoko presegli mesečni načrt proizvodnje, vendar manj kot v juniju in zato je skupen dosežek nekaj nižji, kot je bil pretekli mesec.

Slabšim rezultatom botrujejo, kot vsako leto v letnih mesecih letni dopusti in ponekod kolektivni dopusti. V tem času opravijo velika načrtovana popravila. Letos posebne vročine ni bilo, so pa druge nepredvidene težave zaradi zastojev, pomanjkanja delovne sile in izostankov ter ponekod še vedno prisotnega pomanjkanja naročil.

Primerjava rezultatov dela v letošnjem juliju s proizvodnimi rezultati v juliju lanskega 1977 leta da seveda docela drugo sliko. Letos je bila proizvodnja surovega železa višja za okoli 3500 ton, proizvodnja jekla za 1000 ton, blagovna proizvodnja za 6700 ton, eksterna realizacija ni niti primerljiva. Izvoz je bil izdatno nižji.

Dvanajstina letnega plana je bila v juniju presežena le v proizvodnji surovega železa in pri vrednosti prodaje. Rezultati seveda niso pri vseh delovnih organizacijah enaki in ne veljajo za vse proizvode. Več o tem pove podrobnejši pregled.

Dosežena proizvodnja surovega železa je bila 17% višja od mesečnega načrta in se je zaostanek za zbirnim načrtom znižal na vsega okoli 200 ton. V avgustu bo prav gotovo v celoti pokrit in vse kaže, da ne bo posebnih težav za prekoračitev letnega plana.

Proizvodnja jekla je zaostala za mesečnim planom za 6% in tako je nastal zaostanek tudi na zbirni plan za sedem mesecev, ki znaša okoli 5500 ton ali 2%.

Na Jesenicah so imeli težave z ognjeodporno oblogo na električnih obločnih pečeh in so dosegli samo 87% mesečnega plana. V Storah so imeli v stari jeklarni remont SM peči in kolektivni dopust, jeklarna ni delala ves mesec. Na Ravnah so mesečni plan presegli za 2%, kar pa le malo omili skupen uspeh. Po sedmih mesecih je letošnja proizvodnja surovega jekla le še 5365 ton večja od lanskoletne v enakem obdobju.

Pri pregledu blagovne proizvodnje je zaskrbljujoče, da po prečen rezultat za julij popravljajo predvsem proizvodi z nižjo stopnjo predelave, zaostajajo pa proizvodi višje vrednosti. Proizvodnja hladno valjanih trakov železarnarne Jesenice je v nekem smislu že kazalec za skupen rezultat pri blagovni proizvodnji. V juliju so dosegli le 77% izvršitve mesečnega plana. Med izdelki finalizacije v železarnah so vzmeti z 98% na prvem mestu, žični izdelki z 90% so v primerjavi z ostalimi, ki se gibljejo med 60 do 73%, že odlični. Proizvodnja traktorjev je zdrknila nazaj na 280 in s tem zaostanek po linearnem načrtu na okoli 1000, kar bo zelo težko ujeti v preostalih petih mesecih.

Pri predelovalcih žice je julijski proizvodni rezultat pri vseh slabši od junjskega in so skupno dosegli le 86% načrta. Več kot je dvanajstina letnega plana, so proizvedli le v Žični Celje. Zbirni podatek za sedem mesecev je za 1% slabši od lanskoletnega, zaostanek za planom pa znaša 4%.

Po sedmih mesecih je količinski zaostanek blagovne proizvodnje SOZD Slovenske železarnarne še okoli 24.000 ton ali okoli 35% poprečnega mesečnega načrta.

Pri izvozu so julijski podatki podpoprečni in še povečujejo zaostanek za planom, so pa na nivoju dosežka po sedmih mesecih 1977. leta.

Vrednost prodaje je bila v juliju nižja kot junija, vendar še vedno 2% nad poprečno mesečno načrtovano vrednostjo.

Zanimivo je, da nekatere delovne organizacije, ki mesečnega načrta blagovne proizvodnje niso dosegle, visoko presegajo načrtovano vrednost prodaje. Pod mesečnim planom so ostali v železarni Ravne, kjer je bila izvršitev blagovne proizvodnje 92%, vrednost prodaje pa 93%, v Verigi so dosegli 81% načrta proizvodnje, vrednost prodaje pa 83%, v Plamenu je znašala blagovna proizvodnja 74%, realizacija pa 96% poprečnega mesečnega načrta.

V Slovenskih železarnah je bila dosežena blagovna proizvodnja z 89%, vrednost prodaje pa 102%.

Kupcem bo letos na razpolago manj proizvodov, kot smo načrtovali. Zaostanek proizvodnje pri tistih izdelkih, kjer ni naročil za trg, ni boleč in zadeva le naše poslovne rezultate. Zaostanek osnovne proizvodnje izdelkov, ki jih na trgu primanjkuje, ker zaostaja tudi proizvodnja jugoslovanskih železarn, bo pa toliko bolj občuten. Po šestih mesecih

so jugoslovanske železarnarne realizirale 93,8% plana blagovne proizvodnje oziroma zaostajajo okoli 121.000 ton za planirano količino. Zaostanek v proizvodnji surovega jekla je bil še večji, saj znaša okoli 230.000 ton ali 11,7%. Takšno stanje ne daje upov, da

se bo blagovna proizvodnja v drugem polletju popravila. Nasprotno vse kaže, da se bo zaostanek za planirano količino blagovne proizvodnje v jugoslovanskih železarnah do konca leta še občutno povečal.

Milan Marolt

Zakaj nam primanjkuje naročil

Pridobivanje naročil je brez dvoma pomembna zadeva, ki je v naših pogojih gospodarjenja ne bi smeli zanemarjati. Dejstvo, da so ocene o vzrokih pomanjkanja naročil v tozdu stroji in deli od časa do časa dokaj različne, velikokrat pa se kritika nanaša na prodajno službo, kar med sodelavci ustvarja določeno nejevoljo, prav tako pa ima to za posledico tudi demotivacijo teh delavcev, nas je prisililo, da o tem problemu spregovorimo javno z željo, da problem že enkrat začnemo reševati pri vzrokih, ne pa pri posledicah.

Pomanjkanje naročil je zlasti pereče pri strojih in industrijskih nožih. Kje so vzroki za tako stanje? Ker je problem strojev v ospredju, se najprej, preden bomo dali odgovor na postavljeno vprašanje, seznanimo s specifičnostjo proizvodov te vrste. Specifičnost je dvojna: proizvodna in tržna.

Stroji so dokaj komplicirani; proizvodni cikel je dolg; zahtevna priprava proizvodnje; v večini primerov gre za t.i. vezani proizvod ali pa kooperacijo z drugimi DO; skoraj za vsak proizvod mora biti izdelana ali vsaj modificirana nova dokumentacija, katere priprava zahteva tudi po več mesecev dela; planiranje in koordiniranje dela je izredno zahtevno, izpust samo enega detajla ima za posledico tudi večmesečne zamude v dobavi; kapacitete pos. delovnih mest so težko uskladjive z željo po enakomerni zasedenosti itd. Po dosedanjih pogojih proizvodnje v primeru, da dokumentacija ne obstaja, je minimalen čas od podpisa pogodbe do dobave 15 do 17 mesecev.

Prav tako je mnogostranska tudi tržna specifičnost: stroji spadajo v skupino osnovnih sredstev in so različne stopnje sestavljenosti in kompliciranosti; življenjska doba se suče okrog 10 do 20 in več let. Vrednost strojev je velika; prodaja se večinoma na kredit; kupci so različno kreditno sposobni, vsak kupec ima neke specifičnosti; asortiman strojev je precej širok. Povpraševanje je največje le za določene tipe in ožje območje obremenitev, te iste tipe želijo proizvajati tudi drugi proizvajalci, kot so: Jelšingrad, ILR, MIN in Pobjeda; za nekatere tipe ob licitaciji zbiranja ponudb dokumentacije še nimamo; prodaja se brez posrednikov. Zahtevajo se kvalitetni prospekti in katalogi; naročila so manj številna; za vsakega kupca se moramo boriti. Zaradi sedanje opreme dajejo nekateri kupci prednost dosedanjim inozemskim dobaviteljem, ki so v danju ponudb eksaktni, hitri in nudijo nižje cene, pri propagiranju svojih proizvodov pa uporabljajo diapozitive in kolorfilme, propagandna

ekipa je vedno sestavljena iz tehničnega in komercialnega strokovnjaka; želeni dobavni roki so nasprotni z našimi proizvodnimi zmogljivostmi. Zaradi optimalizacije proizvodnje hoče hkrati proizvajati večje število istovrstnih strojev, kupci pa zahtevajo različne.

Iz navedenih specifičnosti izhaja, da so naloge prodaje nemalo zahtevne in izredno odgovorne. Prodaja predstavlja vezni člen med trgov in proizvodnjo. Njena naloga je, da skrbi za družbeno priznanje rezultatov dela neposrednih proizvajalcev. Prodaja je del poslovne aktivnosti DO in predstavlja fazo procesa reprodukcije, v kateri trg prizna koristnost in vrednost proizvodov. To pa pomeni, da mora prodaja vedeti, kakšne so potrebe in zahteve tržišča; prav tako mora tudi vedeti za rezultate svojega dela in celotne delovne organizacije. Če je to vse res, najbrž ga ni med nami, ki bi trdil nasprotno, potem se moramo najprej vprašati, ali današnja organizacija prodaje ustreza navedenim zahtevam? Odgovor dobimo z analizo njene mikroorganizacijske strukture. Nesporo moremo ugotoviti da:

— je glavni poudarek na operativni prodaji in

— ni priprave prodaje ter

— manjka zaključek prodaje.

Poudarek na operativni prodaji je brez dvoma posledica močne prisotnosti proizvodne filozofije, ki se kaže v tem, da je težišče poslovanja na obstoječih proizvodih, ki se jih skuša plasirati, da bi se dosegel dohodek na podlagi volumna prodaje, da se v skrajnem primeru dosežejo ekonomski interesi tozda ali drugače povedano: proizvajali bomo, kar mislimo, da je za nas najboljše, prodaja pa naj proizvode proda po kar se da višjih cenah, ne da bi večkrat vedela, kakšne so lastne cene! Naša prodaja, brez priprave prodaje in zaključka prodaje, ki je organizirana po skupinah proizvodov, lahko v pretežni meri opravlja le funkcijo poštarke prodaje. In tako prodaja prej navedenim zahtevam vsekakor ni kos, pa naj se sodelavci trudijo, kolikor hočejo.

Kot za vsako človekovo dejavnost, namreč da bodo rezultati aktivnosti tem boljši, kolikor bolje so aktivnosti pripravljene — načrtovane — velja tudi za prodajo, pa ne samo da so aktivnosti načrtovane, ampak morajo biti tudi nenehno kontrolirane z namenom pravočasnega usmerjanja k postavljenim ciljem. Ker ni organizirana priprava prodaje, ker prodajna funkcija ni celovita, ker se daje poudarek samo operativni, je trditev, da je za pomanjkanje naročil kriva prodaja, ne utemeljena in delavce spravljiva v

neprijeten položaj, saj pri svojem delu niso pasivni, pač pa organizirani spodbujevalci takih organizacijskih rešitev, ki bi najbolje ustrezale današnjim pogojem gospodarjenja.

Po delnem odgovoru na začetku postavljeno vprašanje: kjer so vzroki za pomanjkanje naročil, postavimo neobhodno potrebo, da se prodaja organizira na sodoben način in celovito v vseh njenih sestavnih delih, ki so:

1. priprava prodaje
2. operativna prodaja in
3. evidenca in statistika prodaje.

Od kvalitetne priprave zavisi, ali bo operativna prodaja bolj ali manj uspešna. Tretji oddelek prodaje je namenjen analizi prodajnega poslovanja, katerega sinteza so osnova za predloge priprave prodaje. Nekaj analiz danes že imamo iz AOP, niso pa zadostne.

Naloge vsakega oddelka ter njihova medsebojna povezanost in odvisnost so podrobneje obdelane v posebnem elaboratu, zato jih tu podrobneje ne bomo obdelali.

Tako organizirana prodaja ne bo le oni del reprodukcije, ki izdelke samo realizira na tržišču, marveč bi na podlagi rezultatov raziskovanja tržišča delovala v smislu rasti proizvodnje in oblikovanja ponudbe skladno z razvojem povpraševanja na tržišču. Sele tako organizirana prodaja bo lahko izvrševala naloge, ki so bile pred njo postavljene, ko se je na tri dele razbita proti koncu lanskega leta ponovno združila, kar se je do sedaj pokazalo kot edino pravilno in zato združitve lahko smatramo samo za prvo fazo organizacije prodaje, katere zadnja faza mora predstavljati organizacija navedenih treh glavnih oddelkov. Tako organizirana prodaja bo kos vsem nalogam, pa naj gre za enostaven repromaterial ali najzahtevnejši stroj; dvotimnost tu več ne bi smelo biti, razen če sedanjo DO razdelimo na več elementarnih, kar pa je vsekakor v nasprotju z ZZD, vsaj v našem primeru, ko gre za vezan proizvod.

Taka sodobna organizacija prodaje je potreben, še daleč pa ne zadosten pogoj, da bo naročil dovolj, da bo proizvodnja zasedena, da bodo dosegani želeni cilji posameznega tozda kakor tudi celotne delovne organizacije. Morajo biti bolj organizirane tudi ostale poslovne funkcije. Ne smemo pozabiti, da je prodajna funkcija samo ena od petih temeljnih poslovnih funkcij, medsebojno tesno povezanih v celotni verigi proizvodnega procesa. Zato moramo na ta problem, t.j. problem proizvodnje, gledati s širšega vidika, vidika celotne delovne organizacije, pri čemer se morajo parcialni interesi posameznih služb ali funkcij podrediti širšim in višjim ciljem.

Če smo si zadali za cilj, da bomo proizvajali toliko in toliko takih ali drugačnih strojev, moramo izhajati iz potreb tržišča, potrebe tržišča moramo okvantificirati po kvaliteti, obsegu in vrednosti ter uspešnosti. Za to pa morajo poleg prodaje temu primerno biti organizirane tudi vse druge službe: konstrukcijski biro, ponudbeni oddelek, kalkulacije, priprava dela, finance, nabava, proizvodnja, kontrola itd.

Kaj nam pomaga, če dobimo naročilo, nimamo pa dovolj konstrukterjev, ki bi bili sposobni željo kupca spraviti na papir, kar se da hitro in morda v dveh variantah. O ponudbenem oddelku se je samo govorilo, a nič storilo. Kalkulacijski oddelek je samo na papirju (spomnimo se

debat, ali naj bo v prodaji ali pripravi proizvodnje). Kljub temu da stroje proizvajamo že skoraj dobrih deset let, temeljite lastne cene še danes nimamo. V pripravi dela ni ustreznega ne makro niti mikro planiranja, zato se ne ve za točno zasedenost kapacitet. Če ni tega, ni mogoče dati točnih terminov, ki jih zunaj izredno spoštujemo in tako obnašanje kupci tudi od nas zahtevajo! Če kupca predolgo vlečemo za nos, ne smemo pričakovati, da nam bo zvest tudi naprej. Da imamo še toliko naročil, se imamo zahvaliti ne naši poslovnosti, ampak restrikciji uvoza! Gasilskim akcijam tudi nabava in finance ne morejo slediti. Še marsikaj bi lahko našli, zakaj so posledice takšne, kakršne so. Preveč se ukvarjamo z včerajšnjimi zadevami in nimamo časa za načrtovanje jutrišnjega in pojutrišnjega. Manjka nam strategije, kolikor pa je imamo, ni usklajena in zaradi tega niso redki negativni sinergistični (sodelovalni) učinki.

Tako smo na kratko podali tudi drugi del odgovora na v uvodu postavljeno vprašanje in zaključujemo, da vzroka za pomanjkanje naročil ni iskati v zgolj operativno organizirani prodaji, ampak v neustreznosti organiziranosti vsaj nekaterih služb, ki so direktno povezane s proizvodnim procesom. Operativec ima tako ob-

sežen krog opravil, da vsaka prevzeta druga aktivnost povzroči, da zaostajajo ali se celo ne opravljajo osnovne zadolžitve. Vsaka občasna akcija, ki ima za cilj pridobitve naročila je nesistematična, opravljena na hitro in zaradi tega ima samo trenutni pomen. Značaj tovrstnih proizvodov zahteva neodložljivo organizacijo priprave prodaje, v katero v prvi vrsti spada raziskava tržišča. Raziskava tržišča je primarna zadeva ne samo za stroje, marveč tudi za ostale proizvode naše prodajnega asortimana.

Ob tej priliki, ko obravnavamo stroje, moramo omeniti tudi, da je pred kratkim bil podpisan med TOZD stroji in deli ter TIO, Metalna Maribor, poslovni sporazum, v okviru katerega je precej vprašanj nerešenih, ki pa jih s sedanjo organizacijo učinkovito rešiti ne moremo.

Vse to narekuje, da je naša organizacija treba prilagoditi pogojem tržišča, sicer nas bo nenehno se porajajoča in močnejša ter sodobnejša organizirana konkurenca iz tržišča izrinila, najmanj pa zožila naš sedanji trg, kar je v nasprotju z našimi dolgoročnimi cilji. Danes so problematična naročila za stroje, jutri bodo katera druga. Ali bomo dopustili, da se ta problem pojavi tudi v drugih tozidih?

Ferdo Gnamuš

Gube

litetnih jekel, za katerih končno izdelavo je potrebno veliko več efektivnih ur kot za enako količino nizko legiranih jekel. Navedeni vzroki so vplivali, da ni bila dosežena planirana skupna proizvodnja, ki v juliju zaostaja za 9,2 %, v kumulativni 5,4 %. V juliju je zaostala tudi odprema, saj je bilo odpremljeno le 91,6 % od predvidenega plana, v kumulativni pa je še vedno prekoračitev za 4,3 %. Prekoračitev plana pri fakturirani realizaciji znaša 7,5 %, pri izvozu pa 10,1 %, čeprav je znašal izvoz v juliju le 10,5 %. V primerjavi z enakim obdobjem lani pa znaša izvoz v kumulativni 441,8 %.

TOZD jeklovlek. Skupna proizvodnja ni bila v celoti dosežena zaradi remonta brusilnih in grobovlečnih strojev. Zaradi zastarelosti teh strojev so tu remontu prepogosti, dolgotrajni in premalo uspešni. Tako je bila skupna proizvodnja v juliju dosežena s 94,4 %, v kumulativni pa zaostajajo za planom 1,0 %, odprema je prekoračena za 2,4 %. Fakturirana realizacija pa, čeprav je bila v juliju presežena za 3,0 %, v kumulativni še vedno zaostaja za 4,0 %. Najbolj globoko pod predvidenim planom pa je izvoz, ki znaša v juliju komaj 2,5 %, v kumulativni 12,4 %. Če pa pogledamo enako obdobje lani, zaostaja izvoz 77,8 %.

TOZD stroji in deli. Ker so se v juniju uporabile skoraj vse obstoječe kapacitete za nedokončano proizvodnjo, saj je bila v tem mesecu skupna proizvodnja dosežena s 147,2 %, je to vzrok za nizko proizvodnjo v juliju, saj znaša skupna proizvodnja le 74,9 %, kumulativno 82,5 %. Pri odpremi zaostaja TOZD za 17,8 % in pri fakturirani realizaciji za 24,6 %. Prekoračen je edino izvoz, in to za 10,2 %, čeprav je bil v juliju plan dosežen le 17,2 %. Tudi montaža stiskalnic ne poteka po predvidenem planu, in to

zaradi slabe kvalitete nekaterih sestavnih delov.

TOZD industrijski noži. Veliko zastojev v tej TOZD povzroča visok bolenzenki izostanek, nadalje nepravilna dobava vložnega materiala, pogosti zastoji pa so tudi pri odpremi. V minulem mesecu je bil dosežen plan skupne proizvodnje le z 48,2 %, kumulativno 54,9 %. Odprema zaostaja za 26,8 %, nič boljše ni pri fakturirani realizaciji, kjer znaša zaostanek 25,9 %. V juliju je bil izvoz dosežen z 99,0 %, v kumulativni 87,3 %.

TOZD pnevmatični stroji. V juliju je bila skupna proizvodnja dosežena z 82,0 %, kumulativno 86,6 %. Pri odpremi znaša zaostanek 15,4 %, fakturirana realizacija pa zaostaja le za 0,8 %, saj je bila v juliju presežena za 11,5 %. Pri izvozu znaša zaostanek 37,2 %. V TOZD je bilo občutno pomanjkanje delovne sile. Pri izdelavi vrtnalnih orodja pa je prišlo do pomanjkanja vložnega materiala in trde kovine.

TOZD vmetarna. Skupna proizvodnja je bila v minulem mesecu dosežena z 98,0 %, kumulativno 95,2 %. Pri odpremi zaostaja TOZD za 4,8 %, fakturirana realizacija pa je bila prekoračena za 3,7 %, v juliju 3,2 %. V juliju je bil tudi močno prekoračen izvoz, in to za 71,7 %, tako znaša prekoračitev v kumulativni 41,6 %, v primerjavi z enakim obdobjem lani pa celo 65,1 %.

TOZD rezalno orodje. Zaostanek skupne proizvodnje znaša v minulem mesecu 18,2 %, v kumulativni 5,3 %. Odprema zaostaja za 9,2 %, fakturirana realizacija pa za 1,1 %. Močno je prekoračen izvoz z 51,8 %, čeprav je bil v juliju dosežen le za 39,3 %.

TOZD kovinarstvo Ljubno. Za skupno proizvodnjo zaostaja TOZD 6,3 %, enak zaostanek je tudi pri odpremi, ciji zaostaja za 1,7 %.

f. u.

Kako izpolnjujemo planske obveznosti

V juliju zaostajamo za planom skupne proizvodnje 2,0 %, v kumulativni pa znaša zaostanek 1,5 %. V primerjavi z enakim obdobjem lani smo v juliju prekoračili skupno proizvodnjo za 9,0 %, v kumulativni 3,3 %. Odprema je bila v minulem mesecu dosežena s 94,4 %, s tem pa se je stanje v kumulativni spet malenkostno poslabšalo, saj je znašal zaostanek v juniju 3,6 %, v minulem mesecu pa 3,9 %. V primerjavi z enakim lanskim obdobjem znaša zaostanek 3,1 %. Kumulativni zaostanek fakturirane realizacije, ki je znašal v juniju 5,2 %, se je v juliju poslabšal na 5,4 %, v primerjavi z enakim lanskim obdobjem pa se je povečal za 15,6 %. Zaostanek za planiranim izvozom znaša 12,8 %, v primerjavi z enakim obdobjem lani pa zaostajamo za 7,9 %, saj smo dosegli v juliju planirani izvoz le za 48,0 %. Za nedoseganje plana proizvodnje v juliju je treba iskati vzroke v pomanjkanju delovne sile (neplanirana poraba letnih dopustov, delno tudi visok bolniški stalež).

TOZD jeklarna. Proizvodnja ni potekala po predvidenem planu. Čepravno je bil mesečni plan presežen za 2,7 %, v kumulativni zaostaja TOZD 0,7 %. V primerjavi z enakim obdobjem lani pa se je povečala skupna proizvodnja za 2,7 %. Se vedno so težave z vložkom, ki je pomešan z raznimi legiranimi elementi. Izmeček je v juliju glede na rezultate prvega polletja visok, saj znaša 2,2 %. Zelo visok odstotek izmečka je pri jeklih za kovanje (makro vključki, slaba plastičnost in podobno).

TOZD jeklolivarna. V juliju znaša zaostanek skupne proizvodnje 20,4 %. S tem pa se je povečal tudi zaostanek v kumulativni, ki tako znaša 7,4 %. V primerjavi z enakim obdobjem lani beležimo povečano proizvodnjo za 15,0 %. Zaostanek odpreme znaša 8,9 %, za enako obdobje lani pa prekoračitev 11,7 %. Pri fakturirani realizaciji zaostaja TOZD 11,5 %, pri izvozu pa za 22,8 %. Se vedno so nerešljivi problemi peskov, veziv in neustreznega asortimana, kakor tudi pomanjkanje delovne sile, ki je pestilo v juliju skoraj vse TOZD.

TOZD valjarna. Skupna proizvodnja ni bila dosežena zaradi generalnega

remonta srednje in lahke proge. Nekaj zastojev pa je bilo tudi zaradi mehanskih in elektro okvar. Tako znaša skupna proizvodnja za julij 96,8 %, v kumulativni 99,6 %. V primerjavi z enakim obdobjem lani pa znaša prekoračitev 3,5 %. Pri odpremi zaostaja TOZD za 3,8 %, v primerjavi z enakim lanskim obdobjem pa je zaostanek 7,2 %. Fakturirana realizacija je bila presežena za 2,9 %, v primerjavi z enakim lanskim obdobjem 16,7 %. Pri izvozu pa zaostaja TOZD za 40,2 %. V juliju je bil dosežen izvoz le 48,5 %.

TOZD kovačnica. Vzroki za nedoseganje plana so bili predvsem v skoraj 14-dnevnem pomanjkanju plina in generalnem remontu parnega kladiva. Nadalje je bilo veliko naročil iz kva-

Odstotek doseganja načrtovane (ga)

TOZD	Skupne proizvodnje		Odpreme		Fakturirane eksterne realizacije		Izvoza	
	julij	kumulativno	julij	kumulativno	julij	kumulativno	julij	kumulativno
Jeklarna	102,7	99,3	—	—	—	—	—	—
Jeklolivarna	79,6	92,6	73,5	91,1	72,2	88,5	86,6	77,2
Valjarna	96,8	99,6	97,9	96,2	112,9	102,9	48,5	59,8
Kovačnica	90,8	94,6	91,6	104,3	102,7	107,5	10,5	110,1
Jeklovlek	94,4	99,0	98,1	102,4	103,0	96,0	2,5	12,4
Stroji in deli	74,9	82,5	81,0	82,2	65,0	75,4	17,2	110,2
Industrijski noži	48,2	54,9	80,8	73,2	82,9	74,1	99,0	87,3
Pnevmatični stroji	82,0	86,6	86,0	84,6	111,5	99,2	—	62,8
Vzmetarna	98,0	95,2	96,6	95,2	103,2	103,7	171,7	141,6
Rezalno orodje	81,8	94,7	72,7	90,8	96,8	98,9	39,3	151,8
Kovinarstvo Ljubno	76,4	93,7	76,4	93,7	63,5	98,3	—	—
Skupaj DO	98,0	98,5	94,4	96,1	94,2	94,6	48,0	87,2

Odstotek doseganja v primerjavi z enakim obdobjem lani

TOZD	Skupne proizvodnje		Odpreme		Fakturirane eksterne realizacije		Izvoza	
	julij	kumulativno	julij	kumulativno	julij	kumulativno	julij	kumulativno
Jeklarna	107,4	102,7	—	—	—	—	—	—
Jeklolivarna	121,2	115,0	112,7	111,7	107,8	113,0	109,6	111,8
Valjarna	109,7	103,5	112,0	92,8	146,5	116,7	67,9	69,5
Kovačnica	116,0	99,2	100,5	99,9	105,7	106,7	157,1	441,8
Jeklovlek	141,7	132,2	143,1	132,4	186,2	137,9	3,9	22,2
Stroji in deli	73,7	87,9	63,2	87,7	68,0	103,6	6,4	71,6
Industrijski noži	134,7	81,4	242,3	121,5	137,4	131,5	208,7	173,0
Pnevmatični stroji	120,6	102,0	179,2	105,7	180,9	122,0	—	21,3
Vzmetarna	139,9	122,3	130,8	120,1	137,5	140,8	133,0	165,1
Rezalno orodje	62,1	92,3	80,0	88,5	128,0	114,7	—	136,2
Skupaj DO	109,0	103,3	108,6	96,9	120,2	115,6	38,3	92,1

Uresničevanje samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD SZ

Delovna organizacija SZ za blagovni promet

V letu 1977 in prva meseca letošnjega leta, ko se je oblikoval nov samoupravni sporazum o združitvi v SOZD SZ, so bile po TOZD in delovnih organizacijah širše razprave in ocene uspehov dosedanjega združevanja dela in sredstev slovenskega železarstva. Ugotovljeno je bilo, da so SZ v minulih desetletjih dosegli velik napredek v fizičnem in zlasti vrednostnem obsegu proizvodnje in poslovanja, jačanju materialnega potenciala ter na področju samoupravnih organiziranosti. Medtem ko so se leta 1968 med seboj nepovezane železarne Jesenice, Ravne in Store nahajale v poslovnih izgubah, sedaj skupaj s predlovalnimi delovnimi organizacijami tvorijo veliko in poslovno zdravo sestavljeno organizacijo združenega dela SLOVENSKE ŽELEZARNE.

V osmih letih do leta 1977 so Slovenske železarne zelo napredovale. Najbolj očiten napredek je v nominalni rasti izdelanega in prodanega blaga, in sicer za 5,6-krat, in v poslovnem skladu, ki se je povečal za 8-krat. Vзајемно, solidarno in enotno reševanje finančne problematike vseh združenih delovnih organizacij je pri rasti proizvodnje in krepitvi materialne osnove odigralo pomembno vlogo.

Uspešnega razvijanja finančne osnove poslovanja pa na žalost ni spremljalo tudi primerno združevanje komercialne dejavnosti delovnih organizacij SOZD. Zaostajanje v optimiziranju komercialne funkcije v Slovenskih železnah je vplivalo na neenoten nastop na tržišču, sproščalo notranja nasprotja in nezaželene spore, ki so slabili ugled SOZD in povzročali nejevoljo v samoupravnih sferah in družbenopolitičnih organizacijah. Zavedeno je zato na podlagi utemeljenih zahtev nov samoupravni sporazum predvidel tak ustroj SOZD SZ, ki ob omogočil nastop na domačem in zunanjih tržiščih. Poleg proizvodnih delovnih organizacij izdelave in predelave jekla je predvidel namensko storitvene organizacije združenega dela za denarni in blagovni promet, raziskave in inženiring. Po sklenjeni razpravi je končno oblikovani dokument — samoupravni sporazum o združitvi v SOZD Slovenske železarne 27. 2. 1978 predpisal, da mora v ustroju te sestavljene organizacije združenega dela do konca letošnjega leta biti združena tudi delovna organizacija za blagovni promet.

Vlogo denarnega prometa je že vrsto let za tekoče financiranje proizvodnje in razvojnih projektov opravljal interna banka SZ. Zato je konstitutirane te banke kot samostojne finančne institucije bilo relativno enostavno in izvedeno na ustanovnem zboru 31. 5. 1978. Težavnejše pa je pridobivanje delovne organizacije SZ za blagovni promet.

V sklopu delovne skupnosti se je že vrsto let opravljal funkcija trgovanja predvsem na področju oskrbovanja z

uvoznimi surovinami in na področju izvoza. Obseg tega blagovnega prometa, ki je leta 1977 znašal 16,5 milijona š, se zadnja leta ni povečeval. V prihodnosti pa ga v sklopu delovne skupnosti skupnih služb SOZD SZ ni možno več opravljati. Ze v času razprave o osnutku samoupravnega sporazuma je bila sprejeta opredelitev, da je za SOZD SZ treba pridobiti delovno organizacijo za blagovni promet in da je najenostavnejša rešitev združitve ene od obstoječih primernih trgovskih delovnih organizacij. V ožjem izboru je ostal Tehno-Impex Ljubljana, in to iz naslednjih razlogov:

— Tehno-Impex je organizacija združenega dela za blagovni promet, ki se sedaj izključno bavi z zunanjo trgovino in zato ni med trinajstimi trgovskimi delovnimi organizacijami, s katerimi je sklenjen samoupravni sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju.

— V štiriindvajsetih letih obstoja je napravil velik napredek in v letu 1977 ob 115 zaposlenih dosegel 68,7 milijona š blagovnega prometa in imel 1,6 milijarde din celotnega dohodka, kar ga uvršča med najbolj produktivne trgovske organizacije združenega dela.

— Zunanjetrgovinski blagovni promet ima v obeh smereh skoraj izravnano, pri izvozu pa dosega 1/3 na območju razvitih držav, 1/3 na območju SEV in 1/3 v deželah v razvoju. Tehno-Impex s svojim ugledom lahko zato uspešno vpliva na razvoj blagovne menjave Slovenskih železarn z deželami v razvoju.

— Je organizacija združenega dela, ki se lahko prilagodi potrebam delovnih organizacij SZ in oblikuje namensko skupno komercialno SOZD. Zunanjetrgovinski promet lahko takoj prevzame od delovne skupnosti skupnih služb SZ in ga v kratkem lahko razširi. Komercialno službo za notranje tržišče pa bi morali ob sodelovanju delovnih organizacij SZ oblikovati novo.

— Tehno-Impex je pripravljen denarni promet usmeriti prek Interne banke SZ, kar bi ugodno vplivalo na denarne tokove in večjo prisotnost SOZD SZ v temeljnih poslovnih bankah v Ljubljani in na financiranje proizvodnje ter razširjene reprodukcije delovnih organizacij.

Sekretar občinskega komiteja ZK Jesenice tovariš Kobentar Franc je 9. 7. 1978 sklical problemski sestanek, na katerem so predstavniki organizacij ZK TOZD ter skupnih služb Železarne Jesenice in nekaterih občinskih institucij obravnavali uresničevanje dogovorjene vključitve delovne organizacije blagovnega prometa v ustroj SOZD SZ, možnost združitve Tehno-Impexa v SOZD SZ in vlogo, ki naj bi jo opravljal delovna organizacija SZ za blagovni promet. Pri tem je bilo ugotovljeno, da kljub daljši razpravi in obsežnemu pismenemu gradivu delavci v TOZD še niso dovolj seznanje-

ni z zasnovo o oblikovanju delovne organizacije SZ za blagovni promet, o morebitni združitvi Tehno-Impexa ter o njegovem prevzemu vloge delovne organizacije SZ blagovnega prometa. Razprava je potrdila, da so določila 55. člena samoupravnega sporazuma o delovni organizaciji blagovnega prometa SZ smotna. Ponovno so bile ugotovljene koristi skupne komercialne, prednosti enotnega oskrbovanja s surovinami, reprodukcijskim materialom in energijo ter skupnega nastopa na domačem in zlasti na zunanjih tržiščih. Rečeno je bilo, da bo tržna orientacija oziroma prodaja prek skladišč v prihodnje pogoj uspešnosti poslovanja proizvodnih delovnih organizacij SZ. Zato je takojšen pristop k organiziranju skupne komercialne nujen. Posredovanih pa je bilo tudi nekaj pomislekov na umestnost zamisli o združitvi Tehno-Impexa in organiziranju skupne komercialne SOZD SZ. Rečeno je bilo, da to pomenilo:

— omejevanje suverene prisotnosti delovnih organizacij na tržišču pri oskrbovanju in prodaji uvoza in izvoza;

— odlivanje oziroma odtujevanje dohodka proizvodnih delovnih organizacij;

— zniževanje in strukturalno osiromašenje zaposlenih v proizvodnih delovnih organizacijah SZ;

— večjo tveganost pri rednem oskrbovanju organizacij in zaposlovanju proizvodnih TOZD.

Pomislek je bil dalje, če bo Tehno-Impex pri sedanjih registraciji sposoben prevzeti posle za potrebe DO SZ. Na dane pomisleke so bile posredovane dodatne informacije.

Skupno oskrbovanje s surovinami, reprodukcijskim materialom in energijo iz domačih in zunanjih virov pomeni, da se pogodbe sklepajo na večje količine in z dolgoročno orientacijo

ter zaradi tega ugodnejšimi pogoji. Skupno oskrbovanje dalje pomeni relativno manjšo vezavo v zalogah in rednejše oskrbovanje, kar so že dokazale izkušnje. To sicer pomeni, da komercialisti vsake delovne organizacije sami in brez usklajevanja ne smejo hoditi okrog dobaviteljev, vendar pa tudi sklepanje dogovorov in pogodb brez prisotnosti predstavnikov zainteresiranih organizacij združenega dela oziroma pooblastil ni možno.

Enako velja tudi za prodajo, zlasti za izdelke SZ, ki se medsebojno dopolnjujejo oziroma so v proizvodnem programu večjega števila delovnih organizacij SOZD.

Strah pred odlivanjem oziroma odtujevanjem dohodka proizvodnih DO po pridobitvi DO blagovnega prometa v SOZD SZ in enotnejše usmerjanje blagovnih tokov ni upravičen, saj je s sklenjenim samoupravnim sporazumom treba urediti objektivno delitev skupnega dinarskega in deviznega prihodka. Pomislek, da bi DO blagovnega prometa neugodno vplivala na kvalifikacijsko strukturo proizvodnih delovnih organizacij, ni utemeljen, saj tehnologija proizvodnje kvalitetnih in plemenitih jekel zahteva visok strokovni sestav delavcev. Tudi na področju komercialne je možno združevati le tista dela in sredstva, ki združena dajejo večje rezultate. Letos bodo SZ imele okrog 16,5 milijarde din obojestranskega blagovnega prometa brez upoštevanja nakupa opreme. Ta promet se letno povečuje za okrog 15 %, kar pomeni, da bo leta 1980 znašal že okrog 22 milijard dinarjev. Zasnova blagovnih tokov, ki naj bi šla neposredno prek DO SZ blagovnega prometa, za leto 1979 predvideva obseg okrog 1,7 milijarde din, kar je okrog 10 % celotnega prometa. Naslednje leto 1980 pa naj bi se promet prek DO vsaj podvojil in v bližnji prihodnosti dosegel okrog 20 % celotnega blagovnega prometa DO SZ. Take dimenzije in taka usmeritev blagovnih tokov prek DO SZ blagovnega prometa zato ne bodo neugodno vplivale na kvalifikacijsko strukturo zaposlenih. Upoštevati je namreč treba, da se bo en del prometa DO SZ blagovnega prometa opravljal dislocirano v proizvodnih delovnih organizacijah.

Pridobitev delovne organizacije blagovnega prometa v naši sestavljeni organizaciji združenega dela je torej utemeljena. Tehno-Impex pa je delovna organizacija, ki se vlogi blagovnega prometa za potrebe proizvodnih delovnih organizacij SZ lahko prilagodi. Delovna organizacija SZ blagovnega prometa ne bo pomenila samo optimalnejše in rednejše oskrbovanje proizvodnih delovnih organizacij s surovinami in tržno orientacijo pri plasmajih izdelkov, temveč bo pomembno dopolnilo interni banki ter s tem neposredni pospeševalnik uresničevanja razvojnih projektov. Zato smo prepričani, da bodo delavci v TOZD zasnovo podprli.

Gregor Klančnik

Utrujenost

Prva ženska drugi: »Mož mi veliko pomaga. Že dva tedna dela vse: pazi otroke, kuha, nakupuje, čisti, pere in suši perilo.«

»Kako pa si ga pripravila do tega?«

»No,« odvrne prva, »nekje je prebral, da je žena boljše seksualna partnerka, če ni utrujena.«

»Pa je to res?«

»Ne vem,« je odgovorila prva, »je bil preveč utrujen.«

Jutro po dežju

Iskanje metod za delitev OD

S tem ko si je v socialistični družbi delavski razred priboril pravico razpolaganja s presežno vrednostjo, je prevzel tudi naloge o njenem razporejanju. V večini socialističnih držav jih opravljajo državni organi, v naši samoupravni ureditvi pa so zaupane neposredno delavcem. Malokatero področje pa pri urejanju in medsebojnem dogovarjanju povzroča toliko preglavic kot delitev dohodka za osebo in ostalo porabo. Konflikti so močni, ko se dogovarjamo, kolikšen del prigrisane vrednosti dohodka bomo namenili za osebne dohodek in koliko za izboljšanje produkcijskih pogojev ter skupno in splošno porabo, nič lažje pa se ne sporazumevamo, ko se dogovarjamo, kako bomo sredstva za OD medsebojno porazdelili. Razprti, zamere, da ne rečemo že kar sovražstva, razočaranja, duševna potrtost, zmanjšana volja do dela, vse to so posledice nesoglasij, ki ne vplivajo slabo samo na delovne uspehe, temveč tudi na medsebojne odnose in s tem na družbeno moč, ki nam je potrebna za ohranjanje in razvijanje našega političnega sistema.

Osebnostem sem prepričan, da je bistveni vzrok za nesoglasja v delu, da posamezniki sami sebe precejšnje ali z drugo besedo, živimo v prepričanju, da nas naša okolica ocenjuje višje, kot nas dejansko. Zato se zatekamo k raznim metodam, ki bi na učen način zmerile, kar se zmeriti da, in tudi tisto, kar se sploh ne da, in dokazale, da so drugi v zmoti. Oblikovanje metod za ugotavljanje delovnih prispevkov pa še zdaleč ni golo ekonomsko tehnično opravilo, temveč je istočasno občutljivo družbeno ekonomsko delo. Neprestano je pod pritiskom dveh skrajnosti: uravnolovke in elitističnih privilegijev. Razumljivo je, da delitev OD ni možna brez določenih metod, pa tudi zakon nam nalaga, da moramo sprejeti osnove in merila za pridobivanje OD.

Cepprav dosedanja praksa kaže, da smo dobre strani neke metode ugotovitvi najbolj šele potem, ko smo jo zamenjali z drugo, mislim, da s krpanjem sedanje metode, ki nam je ponujena v tezah za spremembe in dopolnitve ustreznih aktov, naloge ne bomo mogli uspešno rešiti.

Kljub temu da so ponekod prisotna mnenja, da stališča in napotila R. Albrehta niso »tisto ta pravo«, sem prepisal njegove ugotovitve v zvezi z metodami za ugotavljanje sestavljenosti delavčevega dela:

»Temeljno vprašanje, na katerega moramo odgovoriti, je na kakšen način, s pomočjo katerih metod bomo ugotavljali sestavljenost delavčevega dela? V družbeni praksi in strokovnih obdelavah se nam ponujajo tri temeljne metode.

Prva ugotavlja sestavljenost delavčevega dela na podlagi znanja in veščin, ki si jih je delavec pridobil s šolanjem, strokovno prakso in izkušnjami pri delu.

Druga metoda ugotavlja sestavljenost delavčevega dela na podlagi sestavin, ki opredeljujejo zahtevnost dela, ki ga delavec opravlja, in pogoje dela, pod katerimi dela.

Tretja metoda uporablja kombinacijo sestavin prvih dveh.

Prva metoda ocenjuje sestavljenost delavčevega dela samo na podlagi prvih, ki kažejo, koliko dela je vloženega v usposabljanje delavca. Ena izmed konkretnih oblik te metode je ugotavljanje sestavljenosti dela na podlagi delavčevih kvalifikacij, ki si jih je pridobil z rednim šolanjem in na podlagi delovnega staža. Ta metoda je pri nas široko v rabi. Njena velika slabost je, da povsem zanemarljivo zahtevnost dela, ki ga delavec dejansko opravlja. Delavec, ki na videz opravlja dela enake stopnje sestavljenosti (ker so si pridobili enako stopnjo izobrazbe), dejansko opravlja dela, ki se po zahtevnosti močno razlikujejo med seboj, neredko za več zahtevnostnih stopenj.

Druga metoda ugotavlja sestavljenost delavčevega dela posredno, s pomočjo opredeljevanja zahtevnosti delovnih mest ali delovnih nalog. S pomočjo te metode razvrščamo delovna mesta ali delovne naloge v zahtevnostne skupine (opis delovnih mest ali delovnih nalog). Ta metoda povsem zanemarljivo dejansko sestavljenost delavčeve delovne sile.

Delavčeva dejanska usposobljenost (ne zgolj formalna) pa je nedvomno ena izmed bistvenih sestavin, ki so pogoj, da delavec dejansko obvlada zaupano mu delo in da dosega čimvečjo kvaliteto dela v najširšem pomenu te besede. Bolj usposobljeni delavci praviloma opravljajo dela enake zahtevnostne stopnje boljše od manj usposobljenih.

Očitno je, da imata obe navedeni skrajni metodi občutne pomanjkljivosti. To govori v prid tretji metodi.

Tretja metoda ugotavlja sestavljenost dela na podlagi delavčeve delovne usposobljenosti, zahtevnosti del, ki so delavcu zaupana, in pogojev dela. Pri tem gre za pogoje dela, ki jih opredeljuje sama zahtevnost dela, ki opredeljuje tudi stopnjo in sestavine delavčeve odgovornosti, in za pogoje dela, ki jih opredeljuje delovno okolje.

Če stvari presojava na podlagi dosedanjih spoznanj, ki jih je dala družbena praksa, in na podlagi ugotovitev, ki jih je možno iz njih povzeti, potem ima med doslej znanimi metodami za ugotavljanje sestavljenosti delavčevega dela absolutno prednost metoda, ki smo jo omenili kot tretjo.

Naša predhodna metoda (kodeks del) je bila pravzaprav metoda, ki jo Albreht omenja kot drugo. Mislim, da smo jo zavrgli samo zaradi tega, ker ni upoštevala dejanske sestavljenosti delavčeve delovne sile. V praksi smo čutili in ugotavljali, da je lahko delovni prispevek dveh delavcev različen, čeprav sta na istem stroju, v istem času izdelala enaka izdelka. Razlika je lahko bila v njuni samostojnosti (različna potreba po pomoči delovodje, kontrolorja), usposobljenosti za različna dela (za našo TO, ki se mora intenzivno prilagajati potrebam trga, je ta lastnost še kako pomembna), strokovnemu znanju in spretnosti (delo na enakem, toda različno iztrošenem stroju) itd. Poizkusili, da bi delovni prispevek vrednotili tudi s teh vidikov, so bili označeni kot ocenjevanje »po frisu« in politično diskreditirani.

Sedanja metoda sicer upošteva strokovnost kot merilo za ugotavljanje sestavljenosti dela, s tem pa nikakor ni zajeta dejanska usposobljenost delavca. Če sta dva delavca končala poklicno šolo ali fakulteto in imata oba pet let prakse, še daleč ni nujno, da je njuna dejanska usposobljenost ista. Po tej metodi sploh ne bi smeli zaposlovati absolventov poklicnih šol, ker je za večino delovnih mest oziroma v naši TO predpisana praksa več let. Ko takega začetnika razporedimo na delovno mesto, smo prisiljeni nanj razporejati enostavnejša dela, del OD iz naslova sestavljenosti dela mu pa ostane. Pogosto pa se sestavljenost del na istem delovnem mestu menja zaradi zahtev tržišča, delavec pa ostane in lahko za blistveno manj ali bolj zahtevno delo prejema isti OD.

Torej bi tudi zaradi pogojev naše proizvodnje kazalo, kot ugotavlja R. Albreht, meriti sestavljenost dela in delovne sile. Z ugotavljanjem sestavljenosti dela imamo že izkušnje, ugotavljanje dejanske usposobljenosti delavca pa tudi ne bi smel biti pretežek problem. Vrednotili bi usposobljenost delavca za dela na skupinah strojev, npr. stružnice male, srednje, težke, karusiji, NC z enotami v razponih. Enote znotraj razponov bi določevali s tipičnimi delovnimi operacijami. Za usposobljenost za delo v več skupinah strojev bi priznavali dodatne enote. Tako bi delavec iz naslova sestavljenosti dobival OD na osnovi konkretno opravljenega dela (80 %) in na podlagi osebne usposobljenosti (20 %). Seveda pa delavec ne more dobiti niti dinarja OD samo zato, ker je usposobljen ali ker mu je bilo dodeljeno delo visoke sestavljenosti, temveč šele po ugotovljeni količini in kvaliteti izvršenega dela.

V tezah tudi beremo, da je avtor naše metode (mislimo je najbrž pri nas uporabljene, ker mislim, da je to bolj njegova kot pa naša metoda) premmogo obdolžil, da ne razumejo kriterija odgovornosti, ki ga določa zakon o ZD. Po mnenju tega avtorja je ta kriterij v zakonu le omenjen, mislim pa, da so v zakonu določila, ne pa le omejevalni namigi. Odgovornost naj bi bila po njegovem le moralna sestavina vsakega dela in ker moralnih kvalitet ne vrednotimo, pač

nima vstopa med elemente vrednotenja delovnih prispevkov. R. Albreht v svojih delih poleg omenjenih in drugih elementov večkrat omenja odgovornost (kot odgovornost za delo drugih in za zaupana sredstva za delo ali kot stopnjo odgovornosti, ki izvirajo iz zahtevnosti in pogojev dela), njemu kot predsedniku republiške komisije za uresničevanje zakona o združenem delu res ne moremo pripisovati nerazumevanja zakona. Tistim, ki se za element zavzemamo, je možno le očitati, da ne razumemo tega, kar misli Albreht.

Oglejmo si zopet primer iz prakse. Delavca opravljata podobno operacijo (struženje izvirine) z istimi zahtevami glede točnosti, hrupavosti itd., tj. iste sestavljenosti. Operacijo iste sestavljenosti je npr. možno opravljati na stroju in izdelku majhne vrednosti kot na drugem stroju in izdelku, ki

pa sta 10 in večkratne vrednosti. Ne glede na to, ali bo operacija izvršena dobro ali slabo, je odgovornost pri delu različna. Tudi če nekdo odgovarja za številke v bilanci poslovanja, drugi pa za številke v letnem planu, je njuna odgovornost različna, pa čeprav je za ugotovitev teh števil potrebna isto znanje oz. usposobljenost.

V neposredni proizvodnji bi odgovornost vrednotili z vrednostjo osnovnega sredstva in poprečno vrednostjo predmetov dela. Odgovornost za delo drugih, ki bi jo vrednotili pri delavcih izven neposrednega dela, bi vrednotili le v primerih, ko delavec z dejanskim nadziranjem dela drugih delavcev prevzema del odgovornosti za njihovo delo ter v primerih, ko zakon določa tako odgovornost (npr. varstvo pri delu).

(Nadaljevanje sledi)
Jože Potočnik, inž. org.

Sklepi in stališča

12. seje delavskega sveta delovne organizacije z dne 14. 8. 1978

(povzetek)

1. Delavski svet ugotavlja, da delavci TOZD elektrotehnične storitve na referendumu niso sprejeli sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma in sprememb in dopolnitev pravilnika o delitvi OD — dodatka za četrto izmeno. Izhajajoč iz dejstva, da je bil dodatek za četrto izmeno sprejet na referendumu v vseh ostalih TOZD in delovnih skupnostih in da je uvedba dodatka za četrto izmeno v nespornem interesu delavcev v večini TOZD, delavski svet predlaga delavskemu svetu elektrotehničnih storitev, da razpiše ponoven referendum, s tem da predhodno izvede organizirano javno razpravo na samoupravnih delovnih skupinah.

2. Delavski svet ugotavlja, da so vse TOZD in delovne skupnosti sprejele periodične obračune za prvo polletje leta 1978 in ob tem začasno delitev dohodka in čistega dohodka.

Ob tem delavski svet tudi ugotavlja, da so v vseh TOZD in delovnih skupnostih ob sprejemu polletnega obračuna sprejeli tudi sklep o povišanju trenda OD dodatno za 5 odstotkov poleg normalnega trenda OD po operativnem planu, ki znaša 1,40 odstotka. Povišanje dosežemo s tem, da za 6,40 odstotka povečamo skupine sestavljenosti dela in skupine posebnih pogojev dela.

Višine in rast OD do konca leta morajo biti odvisne od rezultatov poslovanja. Ob tem bo delavski svet Zelezarne predlagal delavcem TOZD in delovnih skupnosti spremembe in dopolnitve samoupravnih splošnih aktov za določanje odvisnosti OD od rezultatov poslovanja TOZD in delovne organizacije.

3. Delavski svet sprejema predlog skupnega načrta naložb v osnovna sredstva za leto 1978 po obsegu in virih ter predlog za združevanje in ponovno vlaganje lastnih sredstev. Predlog se posreduje v obravnavo in sprejem delavskemu svetu temeljnih organizacij. Pogoji za združevanje sredstev in za ponovno vlaganje bodo določeni s posebnimi samoupravnimi sporazumi.

4. Ob sprejemu predloga skupnega načrta naložb v osnovna sredstva delavski svet zahteva, da strokovne službe izdelajo predlog načina financiranja etapne izgradnje počitniškega doma v Portorožu in pri tem možnost odkupa zemljišča Trgoavta Koper. Predlog se mora posredovati samoupravnim organom TOZD.

5. Delavski svet zahteva, da strokovne službe čimprej izdelajo predlog za pospešeno amortizacijo in ga posredujejo samoupravnim organom TOZD. Predlog mora omogočiti intenzivnejši razvoj materialne baze glede na možnosti posamezne TOZD.

6. Na osnovi predvidenih poslovnih rezultatov in tako zbranih sredstev za stanovanjsko izgradnjo ter oplenjenih sredstev delavski svet ugotavlja, da bo v letu 1978 zbranih več sredstev, kot smo prvotno predvideli. Na tej osnovi določa naslednjo sremenjeno delitev sredstev, namenjenih za kreditiranje stanovanjske izgradnje leta 1978:

a) za kreditiranje individualne in individualne organizirane gradnje v Kotljah 4.500.000, od tega 3.000.000 za kreditiranje individualne gradnje in 1.500.000 din za kreditiranje organizirane gradnje v Kotljah. Kolikor sred-

stva, namenjena za kreditiranje Kotelj, ne bodo v celoti porabljena, se preusmerijo za kreditiranje individualne gradnje.

b) Preostala razpoložljiva sredstva za stanovanjsko izgradnjo se namenijo za nakup stanovanj v družbeni lasti. Pri tem je treba težiti za sofinanciranje nakupa stanovanj z drugimi organizacijami, zlasti za odkup novo zgrajenega stanovanjskega fonda na Ravnah in Prevaljah, v manjši meri pa v drugih krajih in izven občine, vendar samo v primerih, ko kandidati izpolnjujejo pogoje, določene s samoupravnim sporazumom in pravilnikom o stanovanjskih razmerjih.

Ob tem delavski svet soglaš s financiranjem stanovanj izven kraja oziroma občine do višine še razpoložljivih sredstev, s tem da kandidati izpolnjujejo pogoje, določene s samoupravnim splošnim aktom.

7. Delavski svet ugotavlja velik interes delavcev za pridobitev kreditov za individualno organizirano gradnjo. Zaradi omejenih sredstev, skladno s 30 členom samoupravnega sporazuma o stanovanjskih razmerjih, znižuje delavski svet višino odobrenega posojila vsem pričakovalcem in TOZD:

— posileem kredita za individualno gradnjo in adaptacijo v višini 30 % pripadajoče vsote;

— posileem kredita za organizirano gradnjo v Kotljah in dograditev ali nadgradnjo v višini 10 % pripadajoče vsote, s tem da dobijo tisti posileci, ki bodo prevzeli objekt v letu 1978, celotno vsoto pripadajočega kredita, ostali pa v letošnjem letu 60 %, po prevzemu objekta naslednje leto pa preostanek 40 %.

8. Delavski svet dovoljuje prodajo dveh luknjačev kartic soemtron, evid. št. 7262-125 in 7262-126. Sklep izvrši stalna komisija za prodajo opisanih osnovnih sredstev.

9. Delavski svet imenuje svet Koroškega fužinarja v sestavi: Stanko Bodner, občinska konferenca ZSMS, Ivan Leitinger, občinska konferenca ZKS, Franc Rotar, občinska konferenca SZDL, Marija Kolar, SIS za vzgojo in izobraževanje, Janez Mrdavač, SIS za kulturo, Ivan Zunko, krajevna skupnost Ravne, Fillo Jelen, krajevna skupnost Prevalje; Jurij Glavica, občinski svet zveze sindikatov Slovenije, Ladislav Kukec, občinski odbor ZB Ravne, in 9 članov uredniškega odbora Koroškega fužinarja.

Svet Koroškega fužinarja deluje po določilih pravilnika o urejanju izdajateljskih in drugih razmerij pri izdajanju glasila Zelezarne Ravne.

10. Delavski svet imenuje komisijo za razpis delovnega mesta predsednika poslovalnega sveta v naslednji sestavi: Kovacik Stanko, dipl. inž. org., zaposlen v TOZD feklarna, predlagan od del. organizacije — predsednik, Tratinik Ivan, zaposlen v TOZD industrijski noži, predlagan od del. organizacije — član, Radović Olga, ekonomist, zaposlena v TOZD raziskave in razvoj, predlagana od sveta sindikata — član, Milinković Milojko, zaposlen v TOZD priprava proizvodnje, predlagan od sveta sindikata — član, Kastivnik Boris, inž., stanujoč Prevalje — Personalni 4, predlagan od občinske skupščine — član, Oderlap Sonja, stanujoč Črna na Koroškem, Center

18. predlagana od občinske skupščine član.
Razpis se objavi v dnevniku DELO s 15-dnevnim odprtim rokom za prijavo. Razpis je potreben zaradi reelekcije — 25. september 1978. Za zasedbo delovnega mesta veljajo pogoji, določeni s statutom delovne organizacije.
11. Delavski svet soglašal, da se za kurilno sezono 1978-79 cena toplovdne ogrevanja za individualne odjemalce poviša proti sedanjim cenam za 10 %, pravnim osebam pa za 15 %. Povišanje je nujno potrebno, ker se je cena mazutu kot osnovnemu energet-

skemu sredstvu pri toplovdnem ogrevanju zvišala za 9,6 %.
Izdelati je potrebno samoupravni sporazum, kjer bi naj bilo določeno, da se cena toplovdne ogrevanja v bodoče formira v okviru družbeno priznanih cen v SR Sloveniji.
12. Delavski svet razrešuje funkcije podpredsednika Eda Kričaja, ki mu zaradi odhoda na novo delovno mesto preneha članstvo v delavskem svetu. Za novega podpredsednika se imenuje Hrastnik Alojz, delegat TOZD strojno gradbeno vzdrževanje.

de-ja

Rudi Pogorevc

MNENJA DELAVCEV:

Koliko načinov političnega dela uporabljamo in kako

Brez dvoma si danes ne moremo zamisliti uspešne gospodarske rasti brez dobre samouprave. Prav tako ni uspešnosti na področju družbenopolitičnega življenja, če le-to ni organizirano in dobro vodeno.

Od uspešnega političnega dela je v veliki meri odvisno, kako tisti, ki so odgovorni, znajo organizirati delo, kako pristopijo k dejanju in kakšne metode dela uporabljajo.

Večkrat smo v železarni prav na to temo slišali razne pripombe, češ da tisti, ki so odgovorni za politično življenje v tozdih, niso sposobni ali pa nočejo uspešno delovati. Kako je v resnici s tem, smo tokrat vprašali nekatere družbenopolitične delavce v tozdih. Takole so povedali:

Bojan Kranjc, TOZD stroji in deli:

»Če lahko ostanemo kar pri osnovni organizaciji ZK v naši TOZD, smatram, da je njeno delo v veliki meri odvisno od sekretarja, še bolj od sekretariata in največ od vsakega posameznega člana zveze komunistov. Kdor koli lahko npr. z nemoralnim obnašanjem, antipolitičnim delom naredi več škode kot dobrega za članstvo. To se danes še dogaja. So še posamezniki, ki se ne obnašajo tako, kot bi se morali kot člani ZK. Zato menim, da bomo morali še veliko storiti pri izgradnji lika komunista. Metode dela se lahko uporabljajo v vsaki organizirani skupini, vendar

lažje v manjših. Naša osnovna organizacija šteje 46 članov. V takšni skupini se pogosto dogaja, da lahko nekateri ostanejo pasivni. Organizirati takšne k delu je že uspeh. Pred vsakim sestankom osnovne organizacije se obvezno sestane sekretariat, večkrat tudi s člani IO OO sindikata. Mislim, da je najboljša metoda ta, da se pred pomembnimi akcijami vedno sestanemo vse DPO in samoupravni organi.

Tudi področje izobraževanja je dokaj pomembno, predvsem seminarji. Na njih lahko vsak veliko pridobi. Nudi pa tudi priliko, da se lahko temeljito pomenimo o nadaljnjih akcijah. Smatram, da bi morali biti ti seminarji večkrat. Morda bi se lahko organizirali tudi za vse člane ZK in sindikata. To je še toliko bolj potrebno po 8. in 11. kongresu ZKJ, ko je dana osnovnim organizacijam večja vloga in odgovornost. Veliko bi tudi lahko naredil za lastno izobraževanje vsak posameznik. Bil sem na nekaterih seminarjih, organiziranih v republiškem merilu, sedaj še študiram ob delu na nižji upravni šoli v Mariboru, kar mi veliko koristi tudi v političnem delu.

Navodil, ki prihajajo od višjih partijskih organov, se nenehno poslužujemo, saj je v ZK demokratični centralizem. Tisti, ki menijo, da nič ne delamo, so nedvomno taki, ki z ničemer niso zadovoljni. Vidijo družbenopolitičnega delavca le takrat, ko moraš z dela na sestanek. Ko pa žrtvuješ veliko svojega prostega časa, te nihče ne vidi ali pa te nočejo videti. Res je, da nekdo prej odstopi od funkcije predvsem zaradi obupa, razočaranja ali protesta. Jaz se s takim odstopom ne strinjam. Če pa nekdo res ni sposoben za določeno funkcijo, naj odstopi. Tako bi storil jaz.»

Rudi Pogorevc, TOZD energija:

»Menim, da je politično delo v veliki meri odvisno od teamskega dela. Pri tem mislim, da delajo vse družbenopolitične organizacije skupno. Skupaj načrtujejo in rešujejo probleme. Nobenih skrivnosti naj ne bi bilo med ZK in sindikatom ali mladino. Vsi se borimo za iste cilje. Vsi stremimo za tem, da bi se samoupravljanje čim bolj razvijalo in bilo uspešno, predvsem pa, da bi bili odnosi med delavci kar se da najboljši. Sem pa nasprotnik tega, da vsaka druž-

benopolitična organizacija skliče svoj sestanek, na teh sestankih pa se obravnava ena in ista tema. Če se že pojavijo problemi, zakaj jih ne bi reševali skupno? Samo sestankovanje ne koristi nikomur. Zato se moramo dogovoriti, da bomo skupno reševali naše probleme in stremeli za tem, da bodo naši cilji čim prej doseženi.

Res pa je tudi, da je slehernemu političnemu delavcu zelo potrebno nenehno politično izobraževanje. Kako si pridobivamo znanje v naši TOZD? V veliki meri na seminarjih, ki jih organizira svet sindikata. Moram pa reči, da je na tem področju vse premalo aktiven občinski sindikalni svet. Menim, da bi prav tu morali imeti več posluha za izobraževanje svojih sindikalnih aktivistov. Največ naših bodočih smernic za delo v ZK in sindikatu ali mladini nam je dal 11. kongres ZKJ. Te naj nam bodo vodilo ali metode našega dela v bodoče. Mislim pa, da mora vsak družbenopolitični delavec biti tudi do sebe samokritičen in discipliniran, da bo vzor drugim in da bodo delavci vanj imeli zaupanje.

Za uspešno politično delo se je težko naslanjati na kakršnakoli navodila. Po mojem je uspešen samo tisti, ki se s težavami spopade sam, jih poskuša vsaj v veliki meri odpraviti, da ne čaka, da mu bodo težave reševali drugi. Predvsem pa morajo biti posamezniki, ki so odgovorni za politično delo, tako podkovani z znanjem, da lahko v vsaki sredini dajejo prave odgovore. Menim tudi, da si mora vsak posameznik sam priboriti zaupanje delavcev. Vem, da se zaupanje lahko dobi samo z dolgoletnim in vztrajnim delom. Tudi to se spleča, če veš, da boš potem lahko na vsakem koraku uspešno deloval in ustvarjal.

In ne nazadnje: vedno sem trdil, da so družbenopolitične funkcije že nekako priznane nekomu. Zato sem vselej bil mnenja, da ne smemo siliti tistega, ki mu ni zanje, naj jo sprejme. Človeka, za katerega menimo, da se bo boril za delavčeve ideale in samoupravno ureditev, moramo pridobiti na kak drug način. Tako da bo sam spoznal, da bo s svojim delovanjem še bolj koristil delavskemu razredu. Le malo je tistih, ki vedo, da poli-

tično delo precej zahteva od človeka, ki v njem deluje. Zato je vsaka javna kritika o njegovem delovanju dobra ali pa tudi ne. Če nekdo ni sposoben imeti politične funkcije, naj bo toliko odkrit in naj sam odstopi, ko to od njega zahteva družba.»

Jakob Jelen, TOZD valjarna:

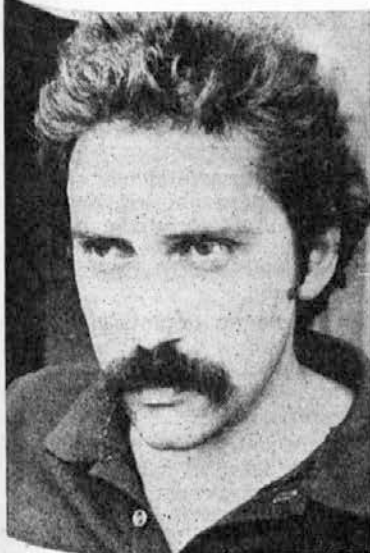
»Metode političnega dela so številne, zato lahko le velja splošno pravilo, da mora biti pristop k obravnavi, sklepanju in rešitvam dovolj širok, vsestranski in poglobljen. Rezultat uspešnosti pa, v koliki meri postane določena rešitev last večine oziroma se zanjo zavestno odločijo. Pristop k reševanju ima več faz, zato je potrebno preučiti zgodovino vprašanja, ugotoviti vpliv subjektivnih in objektivnih faktorjev, o njem dobiti čim več mnenj in šele takrat izoblikovati variantni predlog.

Tudi pri nas velja pravilo, da se prvenstveno vsak posameznik sam izobražuje s pomočjo literature ali v organiziranih oblikah (seminarji, študijski sestanki, predavanja). Menim, da družbenopolitično in ekonomsko usposabljanje poteka predvsem v družbenopolitičnih organizacijah. Kljub temu da teče že drugo mandatno obdobje, pa žal pogrešam celovito in uspešno izobraževanje za vse delegate na vseh ravneh. Res je tudi, da za politično delo ni receptov, velja le načelo demokratičnega centralizma, vendar je jasno, da za večino vprašanj, kako jih obravnavamo, moramo najti tudi odgovore sami. Ti morajo biti v skladu s splošno usmeritvijo naše socialistične družbe, v prvi vrsti pa z resolucijo 11. kongresa ZKJ.

Jakob Jelen

Nedvomno je res, da je uspešno političnega delovanja v veliki meri odvisna od vsakega posameznika. Če se je ta trdno odločil, da bo uspešno deloval v neki organizaciji, v kateri so ga izvolili, je prav, da s svojim delom njihovo zaupanje potrdi. Reči moram, da se rezultati tako zastavljenega političnega dela že vidijo na vsakem koraku. Tudi osveščenost sredin, v katerih deluje posameznik, je vse večja. Zato je tudi prav, da posameznik že pri kandidiranju temeljito razmisli, ali bo kos funkciji, ki mu jo bodo zaupali sotovariši. Samo on ve, ali bo uspešen pri nadaljnjem delu.»

Bojan Kranjc

Branko Junger, TOZD priprava proizvodnje:

»Mislim, da se politični delavci, predvsem mladi, premalo organizirano izobražujejo za svoje delo. Izobraževanje je bolj samostojno s pomočjo literature, časopisov in TV, ki zadnje čase že postaja stalna oblika izobraževanja slehernega delovnega človeka in občana. Reči pa moram, da je tako izobraževanje vsaj za politične delavce preveč površno. Naš tempo življenja nam ne dopušča, da bi lahko temeljito pregledali časopise in si malo več časa vzeli za gledanje najbolj pomembnih tv oddaj.

Tudi gradivo, ki ga dobivamo delegati, je preveč površno, včasih celo preobširno napisano. Malo je v smernicah konkretnih analiz in akcij, kaj storiti za boljše ustvarjanje. Na tem področju se je zadnje čase le malo popravilo. Ne vem, ali smo res premalo korajžni, da si ne upamo ničesar reči? Veliko vzroka je tudi v tem, da smo politični delavci premalo ustrezno politično izobraženi. Tisti, ki imajo za to delo šole, pa raje zasedejo čisto druga delovna mesta oziroma funkcije. Menim tudi, da je pri političnem delu premalo konkretnih, vidnih političnih akcij, zato ni čudno, da se najdejo takšni, ki očitajo, da ni pravega učinka ali pa da politični delavci nič ne delajo. Da ni nekdo dovolj uspešen kot političen delavec, ki poleg svojega vsakdanjega dela še opravlja

Branko Junger

funkcijo v železarni ali v kraju, je nedvomno več vzrokov. Težko je tistemu, ki nima pomoči od drugih. Res pa bi moral tisti, ki je sprejel politično funkcijo, že prej vedeti, ali ji bo kos ali ne. Vem, da ni kar tako pustiti nekaj, za kar so te izvolili. Če ne gre drugače, moraš tudi take poraze znati prenesti.«

Ludvik Štrajher, TOZD stroji in deli:

»Kot član izvršnega odbora sindikata in kot delovodja se večkrat srečujem s problemom, kako svoji skupini v pravem času prenesti konkretne naloge in smernice. Zaradi večzmenskega dela je težko sklicati celotno delovno skupino, pa tudi problem je, kje jo sklicati, saj nimamo za to primerne prostora. Pa vendar vse te težave ne smejo vpli-

Ludvik Štrajher

vati na uspešno politično delo tistega posameznika, ki je zadovoljen zanj. Menim, če so že bila stališča in smernice sprejete, morajo tudi biti uresničene. Da so te v praksi tudi, je nedvomno potrebno tudi občasno izobraževanje političnih delavcev, saj danes ni kar tako razlagati o stvarih, če se o njih nisi predhodno že sam prepričal in jih dobro spoznal.

In kako se izobražujemo mi? Največ s pomočjo seminarjev, ki jih prirejamo v železarni ali pa občinski sindikalni svet. Menim, da je vse to premalo. Politični delavec mora vedeti še dosti več. Pripravljen mora biti na vsakem koraku, da bo lahko na postavljeno vprašanje dal tudi pravi odgovor. Za naše nemoteno delo dobivamo smernice skoraj vselej od zgoraj in le včasih pridejo od spodaj, od neposrednega proizvajalca. Te so ponavadi bolj priporočne. Res je, da nekateri kritizirajo naše politično delo, češ da ne storimo dovolj. Je že tako, da danes lahko kritizira vsak, kljub temu da ne pozna našega dela. Menim, da bi le moral vsak vsaj enkrat prestatiti politično funkcijo, saj bo le tako poznal delo, ki ni lahko.«

Milan Iršič, TOZD stroji in deli:

»Če že govorimo o političnem življenju oziroma o uspešnosti političnega dela v naši DO, potem se moramo najprej dotakniti vprašanja delegatskega sistema oziroma delegatskih odnosov v naši delovni sredini. Uspešnost tega dela je v prvi vrsti in morda kar v največji meri odvisna od odgovornosti delegatov do svojih funkcij, od načina dela in ne nazadnje od njihovega sodelovanja z bazo.

Izobraževanje političnih delavcev v naši DO je, kolikor vem, dokaj šibko. Prirejajo se sicer seminarji, ki pa so preredki, glavna pomanjkljivost pa je slaba udeležba na njih. Tudi jaz se jih malokdaj udeležujem, ker zaradi študija nimam časa. Smernice za politično delo mi dajejo predvsem z vsakim dnevom nanovo pridobljene izkušnje, pa tudi šola, ki jo obiskujem. Metoda dela, ki je zelo pomembna za uspešnost političnega dela delegacij, je po mojem mnenju še vse prej kot dobra, čeprav tudi ta počasi dobiva svojo podobo. S tem da je delo delegacij še šibko, mislim pred-

vsem na to, da sem iz opažanj doumel, da najrazličnejši delegati na različnih sejah delegacij ne zastopajo popolnoma interesov svojih sredin. Zakaj? Mislim, da s konkretnim primerom ta problem najlažje razjasnimo. Zadnji tak primer je bila seja delegacij za usklajevanje aktov s področja delitve OD, kjer smo delegati žal prišli do zaključka, da zaradi nerealnosti predlogov posameznih TOZD že v prvi vrsti ni skupnega jezika med posameznimi službami v naši DO. Še več, nekateri delegati zastopajo celo interese ožje skupine v svoji sredini, večina pa o tem sploh ne ve.

Uskladitev in soglasnost za primerjalna dela, ki je bila na dnevnem redu te seje, je tako privedla do tega, da so bili vsi predlogi vrnjeni njihovim TOZD. Kaj lahko zaključimo iz tega? Da je pri takšnih predlogih še vse premalo odločanja in sodelovanja baze. Pojavljajo se tudi negotovanja pri neposrednih proizvajalcih, da o posameznih predlogih sklepajo le posamezne komisije po TOZD, ki so zadolžene za posamezna področja, delegati pa zato zastopajo samo te predloge. Zgodi se včasih tudi to, da

Milan Iršič

na tej podlagi posamezni delegati potem ne znajo oziroma niti ne morejo opravičiti oziroma razložiti posameznih vprašanj tistim, ki jih zastopajo in ki bi morali sklepati o takšnih primerih.

Ali se odgovorni politični funkcionarji zavedamo, da je treba z delom pokazati tistim, ki menijo, da nič ne delamo oziroma da nismo nič storili? Pa še kako. Zamislite si, kakšno bi bilo naše družbenoekonomsko delo brez družbenopolitičnega. Mislim, da tu ni treba besed. Tisti, ki meni, da nič ne delamo, sam dejansko nič ne dela, vsaj kar se tiče političnega življenja pri nas ne. Prav tako ima vsak možnost, da sodeluje in odloča in ne le da sam zastopa neko svojo delovno sredino kot delegat. Vsaj jaz ne vidim osebne koristi pri tej svoji funkciji, ampak korist večine.

Če bi spoznal, da posamezni funkciji nisem kos, bi gotovo dal prednost sposobnejšim.«

F. Rotar

Dobro de

ZAHVALA

Člani odbora Koroških jeklarjev se najtopleje zahvaljujemo delovnemu kolektivu in svetu sindikata Železarn Ravne za veliko razumevanje in pomoč naši organizaciji. Trudili se bomo, da vključimo v naše vrste še več naših najmlajših krajanov in jih vzgojimo v samostojne, poštene in prizadevne delavce, ki bodo v ponos delovnim kot tudi družbenopolitičnim organizacijam.

Nikoli ne bomo pozabili vaše velikega razumevanja za naše gmotne težave, ki nastajajo pri delu z vzgojo najmlajših. vedno se bomo zavedali, da nosimo vaše ime Koroški jeklarji in ga s ponosom nosili zmeraj in povsod. Kjer koli nas bo pot vodila, povsod bo z nami vaš naslov v napisu in grbu, kot ga imamo že od ustanovitve leta 1960. Povsod se bomo trudili, da prikažemo vsem, da je delovna organizacija tako plemenita in cenjena, kot so plemeniti in cenjena njena jekla in izdelki. Če tudi tako ugledna delovna organizacija ne potrebuje reklame, bomo vendar ponosni, če nam bodo prisluhnili.

V imenu vseh najmlajših članov, klubovcev in odredov uprave priskrba hvala za vso pomoč. S prirodo k novemu človeku!

Starešina
Franček Čivnik

ZAHVALA

Vsem krvodajalcem iskrena hvala za darovano kri. Zahvaljujemo se tudi dežurnim gasilcem in vsem tistim, ki so nam ob krvodajalski akciji nudili ustrezno pomoč.

Osnovna organizacija RK

ZAHVALA

Vsem sodelavcem TOZD energija se iskreno zahvaljujem za izkazano pozornost ob odhodu v pokoj.

Vsem želim še mnogo delovnih uspehov.

Ludvik Arcet

MLADI PRED KONGRESOM

Julija so mladi, združeni v občinski organizaciji Zveze socialistične mladine na volilno programski konferenci, ki je potekala v dvorani Titovega doma na Ravnah, ocenili svoje delo v obdobju od leta 1974—78, se opredelili za usmeritev dela v naslednjem obdobju ter izvolili nova vodstva in organe pri OK ZSMS. Poročilo o delu, ki so ga pripravljali predsedniki organov posameznih področij, je na 32 straneh dokaj celovito predstavilo razvijano dejavnost današnje mlade generacije. Objavljamo povzetek tega poročila.

Delo in aktivnost ZSMS v občini Ravne je v pokongresnem obdobju 1974—1978 gotovo doseglo napredek, mladi pa smo dosegli v veliki meri realizacijo sklepov in stališč, ki smo jih sprejeli na svojih kongresih. Pomembno v delu mladih je predvsem, da smo v mnogih sredinah v obdobju prilagajanja naše politične organiziranosti glede na razvoj družbeno-ekonomskih odnosov uspeli vse bolj širiti idejnopolično delo med mladimi v ZSM. Kongresno obdobje, ki sovпада z najintenzivnejšim spreminjanjem družbenoekonomskih odnosov tako v OZD kot KS, je poleg organizacijskega prilagajanja ZSM prineslo predvsem vsebinsko delo v vrste mladih, ki so se skupno z vsemi naprednimi delovnimi ljudmi in občani spoprijeli s problematiko organiziranja in funkcioniranja vseh samoupravnih sredin. Pri svojem delu, organiziranju in akcijah smo mladi izhajali iz svojih programskih načel ter s tem uresničevali idejna izhodišča ZK, ki so prav v mladinski organizaciji še posebej poudarjena.

Prav to, da mladi vse bolj streme za tem, da svoje in družbene probleme rešujejo skupaj z vsemi samoupravno organiziranimi ljudmi v smislu poglobljanja socialističnega samoupravljanja, daje organizaciji mladih njen razredni značaj organiziranih mladih ljudi, katerih osnovno gibanje je vse bolj socialistično samoupravljanje — odločanje delovnih ljudi in občanov o vseh družbenih vprašanjih.

Res, da smo mladi v ZSMS v celotnem pokongresnem obdobju delovali dokaj različno v najrazličnejših oblikah organiziranja mladih ljudi. V prvem mandatu po kongresu smo največ pozornosti posvečali našemu organiziranju, ki je z reorganizacijo OZD doživelo velik razmah.

Poizkušali smo iskati tiste ustrezne sredine za organizacijsko povezanost, ki so se nam zdele akcijsko najučinkovitejše tako v OZD kot na šolah in v krajevnih skupnostih. Poizkušali smo mlade povezati v takšnih osnovnih organizacijah, kjer bi mogel vsak mladinec, organiziran v ZSMS, izvrševati svoje statutarne pravice in dolžnosti ter na osnovi ustrezne delegatske povezanosti vplivati na delo v vseh višjih oblikah organiziranja v ZSM. Menimo, da smo dosegli organizacijsko obliko, ki smo si jo zaradi učinkovitega vključevanja mladih na vseh področjih družbenega življenja tudi zadali na kongresih.

Aktivnost mladih se je posebno tam, kjer se mladi srečujejo s konkretnimi problemi, vsebinsko spremenila v tem smislu, da mladinska akcija ni usmerjena zgolj v dejavnosti, ki mlade le zabavajo, ampak se vse bolj preusmerja na reševanje življenjskih problemov tako mlade generacije kot vseh ostalih delovnih ljudi in občanov.

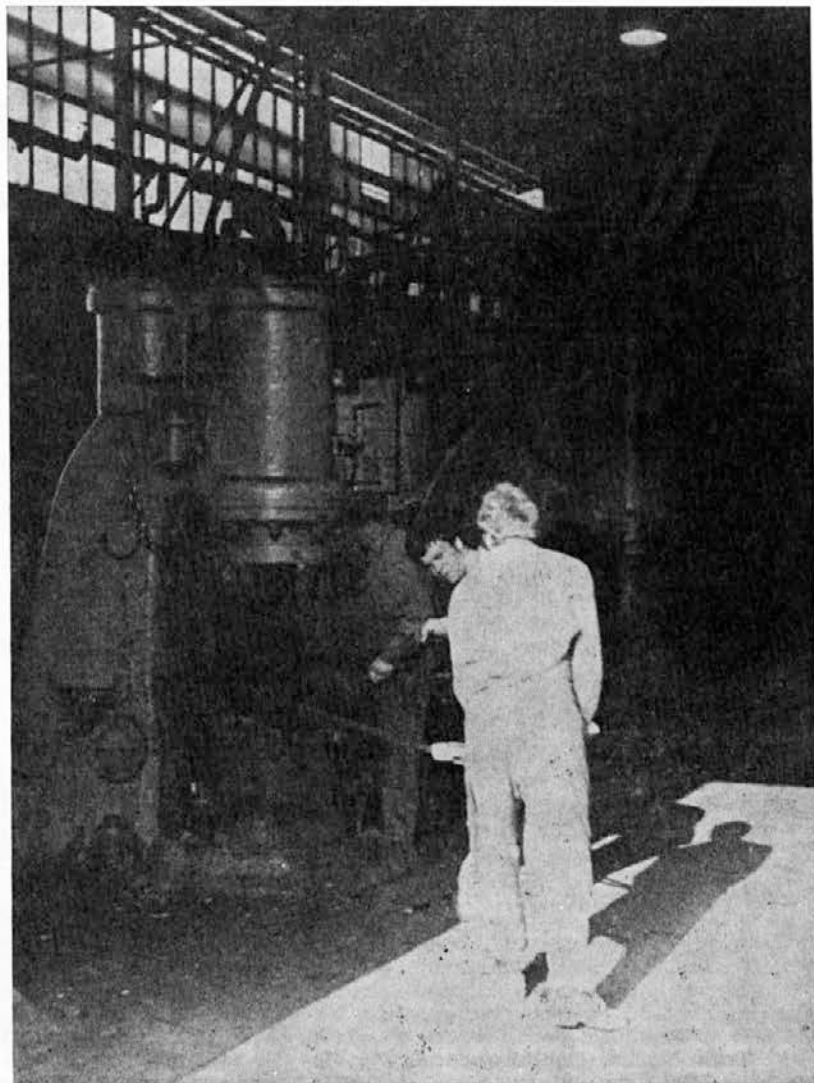
Gotovo ne bi realno ocenjevali preobrazbe organizacije ZSMS v občini, če bi trdili, da je mladinska organizacija postala povsem politična organizacija, da so iz njenega delova-

nja izključene akcije, ki bi sodile v družbene organizacije in društva, akcije, ki so vezane na ozka interesna področja, pa bi jih morali mladi uresničevati prek interesnih skupnosti ali prek DO in društev. Prav za vključevanje mladih iz kroga kolektivnih članov ZSM v širše družbenopolitično angažiranje je bilo le malo storjenega. Zato bodo še kako potrebna obojestranska prizadevanja ZSM kot družbenih organizacij in društev, da bodo v njih presegli ozkost svojega udejstvovanja. Prav v tem je tudi vzrok, da akcije mladih v družbenih organizacijah in društvih ter mladih iz OO ZSM v KS niso usklajene, da krajevni sveti OO niso zaživel v vlogi pravega koordinatorja akcij v prostem času, kjer se odpira široka možnost aktiviranja mladih ljudi.

S tem ko postaja ZSMS vse bolj idejnopolična sila mladih ljudi, da poizkušamo svoje akcije vse bolj čistiti in spremeniti v idejnopolično akcijo, pa iz svojega dela ni mogoče izriniti aktivnosti, ki po različnih interesnih združujejo mlade ljudi. To smemo storiti najmanj tam, kjer družbene organizacije in društva ne delujejo in mladinska organizacija prevzame njihovo delo. Povsod drugod pa je v družbenih organizacijah in društvih potrebno vnašati v takšne aktivnosti idejno vlogo, da bodo najrazličnejše akcije postale vsebinsko bogate.

Pomembna vloga ZSMS je tudi v tem, da je kot vzgojna organizacija soodgovorna za vzgojo mladih ljudi v socialistično in samoupravno dograjene mlade ljudi, ki bodo sposobni delovati v drugih DPO, predvsem pa v prihodnosti po pravi poti premikati kolo našega samoupravnega razvoja. To nalogo vzgoje in izobraževanja pa v naši organizaciji začnemo gotovo prepozno, saj moramo posvetiti več pozornosti mladim, že preden se vključujejo v ZSMS. Od tod tudi večne kadrovske težave v organizaciji ZSMS v naši občini. Od tod pojavi, da imamo v starostni strukturi tako velik skok in vmesno praznino. Zaradi tega je v kadrovske problematiki občutno vidna naša angažiranost za delo z mladimi na OŠ, ki pa tudi v zadnjem mandatu ni bila najučinkovitejša. Ta kadrovske vezan problem se pojavlja tudi prek celotnega štiriletnega obdobja predvsem v tem, da v osnovnih organizacijah, krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah, predvsem pa v organih občinske konference ni mogoče v vodstvih zagotoviti ljudi, ki ne bi presegali ali pa dosegali starostne meje za članstvo v ZSMS.

Ob koncu drugega mandata smo poizkušali akcijo kadrovske politike razširiti v vse osnovne organizacije, dati možnost slehernemu mlademu, da sooblikuje kadrovske politiko. Vendar akcija ni doživela odziva, kot bi ga pričakovali. Prav v sredinah, kjer je kadrovska politika najbolj žgoč problem, pa je nalletela na najslabši odziv. V zagotavljanju zastavljene kadrovske politike se kažejo tudi

Mladi kovači

nekateri odkloni, predvsem v smislu izpostavljanja zgolj osebnih interesov ali interesov ozkega kroga ljudi.

Praksa vodenja kadrovske politike kaže predvsem na to, da bo celotno problematiko potrebno dosledno voditi skozi celotno delo v mandatu mladih ter da je prav kadrovska politika v naši občinski organizaciji še tisti pomembni člen, od katerega zavisi kvaliteta dela predvsem v sredinah, kjer se ZSM še ni povsem uveljavila, saj bomo na tak način lahko spravili delo in aktivnost v OO ZSM na višji nivo.

Ob uveljavljanju ZSM kot DPO mladi dosegamo različne rezultate pač tudi glede na to, kako so organizirane vse ostale DPO, kakšna je njihova aktivnost. Vendar je še mnogokje družbenopolitično delo odvisno od posameznikov in prav ZSM skupaj z ZK je dolžna razbijati takšne zaviralne momente v našem družbenem razvoju.

Pred ZSM je bila v tem obdobju postavljena tudi resna naloga — volitve v SIS in DPS, kateri smo v občinski organizaciji ZSMS posvetili veliko pozornost, to akcijo koordinirali s SZDL in sindikati v TOZD, vendar z izidi, to se pravi s številom aktivnih članov v delegacijah, nikakor tudi v tem obdobju ne moremo biti zadovoljni, saj postaja že skorajda nerazumljivo, kako smo se v OO obnašali do tako pomembnega kadrovskega vprašanja, od katerega bo v štiriletnem mandatu delegacij odvisen vpliv ZSM na delo SIS in DPS.

Celotna aktivnost ZSM pa je bila v obdobju uresničevanja ustave in zakona o združenem delu posvečena predvsem vprašanju izvajanja le-teh. Ob teh vprašanjih pa smo mladi aktivno sodelovali z OO ZK in OOS. Predvsem pa smo od drugih DPO pogrešali skrb za razvoj ZSM predvsem v osnovnih organizacijah, kar pa je v tako intenzivnem delovnem obdobju do neke mere tudi razumljivo, saj smo se mladi, s tem da smo se vključevali v reševanje samoupravne problematike, idejno najbolj usposabljali.

Volitve

Delegati OO ter DO-D na konferenci so z javnim glasovanjem in večino glasov potrdili predlog, ki sta ji ga predložila kadrovska komisija in P OK.

Za predsednika OK je bil tako izvoljen **Zdravko Fajmut**, zaposlen v železarni Ravne kot strugar v TOZD jeklolivarna, za sekretarja pa **Stane Bodner**, zaposlen kot aranžer v Merx TOZD, prodaja Ravne. Ostali člani predsedstva, ki imajo zadolžitve v organih OK, pa so:

1. **Benko Davorin**, predsednik KMKS, član OO ZSM Prevalje II.,
2. **Kolmanič Alenka**, predsednica KMI, članica OO ZSM Gimnazija Ravne,
3. **Kranjč Maks**, predsednik KMD, član OO ZSM jeklolivarna, železarna,
4. **Plazovnik Vlado**, predsednik centra za MDA, član OO ZSM Dobja vas,
5. **Mlinar Rudi**, predsednik centra za obveščanje in propagando, član OO ZSM Leše,
6. **Miklavc Franjo**, predsednik komisije za IPD, član OO ZSM TOZD kovačnica, železarna,
7. **Piko Franc**, predsednik komisije mladih zadružnikov, član OO ZSM Sentanel,
8. **Grošelj Joža**, predsednik komisije za mednarodne odnose, član OO ZSM Prevalje I.,
9. **Košelnik Silvo**, predsednik komisije za LO in DS, član OO ZSM Kotlje,
10. **Franc Miran**, predsednik koordinacijskega odbora za družbene organizacije in društva, član OO ZSM TOZD ETS železarna,
11. **Vastl Berta**, predsednica komisije za socialno politiko, članica OO ZSM Koroški zdravstveni dom Ravne,
12. **Šipek Danijel**, predsednik kadrovske komisije, član OO ZSM ZDUM Črna,
13. **Jelen Boris**, predsednik komisije za delo s pionirji, član OO ZSM Osnovna šola Prevalje,
14. **Rizmal Franc**, predsednik odbora za statutarna in pritožbena vprašanja, član OO ZSM TOM Rudnik,
15. **Turk Marija**, članica predsedstva, članica OO ZSM Črna.

Poprečna starost novega vodstva OK ZSMS je 21,94 let, kar za razliko od prejšnjega kaže, da se vodstvo pomlajuje, ta pojav pa tudi uresničuje dogovore, po katerih je treba spremeniti starostno strukturo v vodstvih mladinskih organizacij.

Usmeritev za nadaljnje delo

Na volilno programski seji so člani konference sprejeli tudi smernice za nadaljnje delo, v okviru katerih so se dogovorili, da se bodo v naslednjem obdobju predvsem zavzemali:

- za krepitev vloge OO ZSM v nadaljnjem razvoju delegatskih in samoupravnih odnosov v združenem delu, krajevnih skupnostih in šolskih ustanovah,
- za aktivnejše vključevanje pri realizaciji zakona o združenem delu, politiki zaposlovanja, pri reševanju stanovanjske problematike mladih družin itd.,
- za izboljšanje možnosti za nadaljnje izobraževanje in usposabljanje ob delu ter aktivno vključevanje v dogovarjanje o usmerjenem izobraževanju,
- za večji vpliv osnovnih organizacij pri kadrovski politiki,
- za izboljšanje sodelovanja OO v združenem delu z ostalimi DPO in samoupravnimi organi, OO v krajevnih skupnostih z ostalimi političnimi dejavniki v krajevni skupnosti in OO v izobraževanju s samoupravnimi organi in delegacijami v občinski in področno izobraževalno skupnost,
- za poglobljene razprave o štipendijski problematiki, uvajanju celodnevne šole, delovanju klubov študentov itd.,
- za usposabljanje pionirjev za delo v OO ZSM,
- za učinkovitejše idejnopolitično izobraževanje mladih,
- za oživitve klubske dejavnosti v vseh krajevnih skupnostih in zaselkih,
- za pospešeno vključevanje OO ZSM v nadaljnji razvoj koncepta ljudske obrambe in družbene samozaščite v krajevni skupnosti,
- za vzpodbujanje kulturne ustvarjalnosti ter aktivne športno rekreativne dejavnosti mladih,

Organiziranost in razvoj občinske konference ZSMS med kongresoma

Mladinska organizacija do IX. kongresa ZSMS in ZSMJ ni bila organizacija vseh struktur mladih. Kot osnova, na katero so bili postavljeni novi temelji organiziranosti in delovanja širokih mladinskih množic v naši samoupravni socialistični družbeni skupnosti, je bila 3. konferenca ZKJ in na njej sprejeta jasna stališča, ki so osnova preobrazbe organizacije mladih, ki naj bi vključevale vse mlade, ne glede na to, kje delajo, se izobražujejo, prebivajo in se interesno združujejo. Na osnovi stališč 3. konference ZKJ smo mladi na IX. kongresu ZSMS in ZSMJ sprejeli nov statut in stališča, ki so mladinsko organizacijo postavili v aktivnejšo vlogo v naši nadaljnji revolucionarni izgradnji.

Jasna stališča in statutarna določila ZSMSJ so se odrazila tudi med mladimi v naši občini. Delno smo z reorganizacijo mladinske organizacije pričeli že pred IX. kongresom ZSMS. Nova statutarna določila dajejo sleherni sredini delovanja in združevanja mladih

- za izboljšanje medsebojnega obveščanja,
- za poživitev dela v vseh OO ZSM,
- za izboljšanje sodelovanja OO med področnimi konferencami ter za aktivnejše delovanje krajevnih svetov OO ZSM,
- za povezovanje OO ZSM in DO-D,
- za nadaljnje aktivnosti s področja mladinskih delovnih akcij,
- za vzpostavitev trdnjših odnosov z zvezo slovenske mladine v Avstriji ter za krepitev mednarodnega sodelovanja kakor tudi poglobljanje sodelovanja z mladimi bratskih in prijateljskih občin,
- za aktivnejše in širše delovanje klubov OZN in marksističnih krožkov,
- za nadaljevanje obujanja revolucionarnih tradicij, predvsem za mentorstvo nad Kefrovim mlinom.

Glede na to, da je leto kongresov, se tudi mladi intenzivno pripravljajo na X. kongres ZSMS, ki bo od 12. do 14. oktobra v Novi Gorici. Z razpravami o kongresnih dokumentih so mladi pričeli 5. junija ter izvedli v vseh krajevnih skupnostih razprave, na katerih so se z vsebino dokumentov bolj seznanili. Razprava je še v teku po OO in bo zaključila v septembru, ko bo predsedstvo OK zbralo vse pripombe in predloge ter jih s svečane seje OK ZSM, ki bo posvečena X. kongresu, posredovali RK ZSMS.

Iz OK ZSM Ravne na Koroškem se bodo kongresa udeležili: Zdravko Fajmut, Stane Bodner, Rudi Mlinar, Alenka Kolmančič, Miran Franc in Danijela Šipek, ki bodo z razpravami sodelovali na posameznih področjih. Njihove razprave bodo na seji P OK potrjene, kar pomeni, da bodo delegati resnično razpravljali o tistih problemih, ki zadevajo celotno mladinsko organizacijo v občini in tudi o njenih odnosih do ostalih organizacij v republiki.

O vseh nadaljnjih aktivnostih v OK ZSM Ravne bodo v prihodnje poročali člani centra za obveščanje in propagando, ki bo z novo obliko organiziranja pridobil tudi širši pomen in večjo vlogo v sistemu družbenega informiranja.

Stane Bodner

možnost, da ustanovi osnovno organizacijo ZSMS na prostovoljni bazi, kar še bolj dokazuje, da je delo mladih v OO ZSM in celotni Zvezi socialistične mladine še enotnejše. Mladi ustanavljajo svoje OO ZSM na šolah vseh stopenj, v TOZD, krajevnih skupnostih in zaselkih, programi delovanja vseh teh, po svoji sestavi slikovitih, vendar enotnih organizacij, zajemajo specifičnost posameznih sredin. Osnovne organizacije, ki delujejo na posameznih področjih delovanja, se združujejo v področne konference pri OK ZSM.

V letu 1973 se je v OK ZSM Ravne na Koroškem združevalo 26 aktivov ZSM, od tega na področju mladih v izobraževanju na srednjih šolah 6 aktivov, v krajevnih skupnostih 9 aktivov in v delovnih organizacijah 11 aktivov ZMS.

Pregled razvoja OO ZSM od 1974. do 1978. leta po področjih delovanja v OK ZSMS Ravne na Koroškem

Konferenca	1974 OO ZSM	1976 OO ZSM	1978 OO ZSM
mladih v izobraževanju	7	11	15
mladih v krajevnih skupnostih	9	12	14
mladih v združenem delu	16	28	35

Skupno se v OK ZSM Ravne na Koroškem v letu 1978 združuje 64 OO ZSM, ki vključujejo več kot 3500 članov.

V okviru OK ZSMS delujejo tri področne konference mladih, in sicer:

- konferenca mladih delavcev,

- konferenca mladih v izobraževanju,
- konferenca mladih v krajevnih skupnostih.

Za posebno konferenco mladih v kmetijstvu se v naši občini nismo odločili ker menimo, da glede na maloštevilnost mladega življa na kmetijah takšna oblika organiziranosti ne bi dobro delovala.

Osnovne organizacije ZSM, ki so ustanovljene po zaselkih, kjer živi še največje število mladih (delnega ali popolnega kmečkega prebivalstva), so vključene v področno konferenco mladih v krajevnih skupnostih. Vsi mladi, organizirani v OO ZSM na območju občine, se na osnovi delegatskega principa vključujejo v področne konference ZSM in OK ZSM, ki je najvišji organ ZSM v občini.

Vse oblike mladih v OO ZSM v področnih konferencah in OK ZSM imajo svoja predsedstva kot izvršilne organe, ki so dolžni sprejemati in izvrševati obveznosti in naloge ter jih vnašati v delo mladih v OO ZSM. Za normalen potek dela in izvajanja nalog imamo poleg področnih konferenc pri predsedstvu OK ZSM še stalne komisije za posamezna področja delovanja mladih.

Te komisije so:

- za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito,
- za idejnopolitično delo,
- za informiranje (COP),
- za mladinske delovne akcije,
- za organiziranost in razvoj ter statutar na vprašanja,
- za mlade združnike,
- in komisijo za kadre.

Ob tem, da se mladi združujejo v posameznih področnih konferencah, svoje interese in aktivnosti usklajujejo tudi znotraj večjih integracijskih procesov v OZD, v krajevnih skupnostih in na šolah. V naši OK ZSM deluje koordinacijska konferenca OO ZSM v organizacijah združenega dela, in sicer v železnici Ravne ter v rudniku Mežica. Na področju šol delujeta koordinacijski konferenci OO ZSM na gimnaziji in v šolskem centru.

Tudi v krajevnih skupnostih se mladi po delegatskem principu povezujejo v krajevne svete OO ZSM, ki usklajujejo interese in aktivnosti vseh mladih iz TOZD, šol ter družbenih organizacij in društev v posamezni krajevni skupnosti. Tako organizirani krajevni sveti že delujejo v Črni, na Prevaljah in na Ravnanh.

Tako usklajene interese v delegatsko sestavljenih organih ZSM mladi uveljavljajo prek svojih delegatov v frontni organizaciji socialističnih sil — v SZDL. Čeprav nam je v tem štiriletnem mandatu uspelo storiti precej pri ustanavljanju novih OO ZSM in njihovi krepitvi, pa vendarle ne moremo biti povsem zadovoljni. Še vedno je precej sredi, kjer mladih nismo uspeli organizirati oziroma jih pritegniti v delo ZSM. Takšne sredine so v nekaterih TOZD, v zaselkih ter zaključenih naseljih in dislociranih oddelkih delovnih organizacij, ki imajo sedež izven naše občine. V vseh družbenih organizacijah in društvih, ki so kolektivni član ZSM, je treba takoj pristopiti k ustanavljanju aktivov ZSM — kot obliki dela ZSM.

Delo vseh organov OK ZSM mora biti v bodoče usmerjeno v krepitev idejnosti in enotnosti mladih v osnovnih sredinah delovanja, hkrati pa morajo ti organi skrbeti, da bo problematika, ki direktno zadeva mlade ali širšo skupnost, obravnavana na širokem področju organiziranih mladinskih množic.

KADROVSKE KREPITVE ZSM V OBČINI

Kljub doseženim zadovoljivim rezultatom številčnega večanja OO ZSM in s tem tudi aktivistov v njih, ne moremo biti zadovoljni. Najbolj celovit in kontinuiran postopek sprejemanja v ZSM poteka na osnovnih šolah, kjer smo poprečno vsako leto ob 25. maju sprejeli 400 do 500 novih članov, prav tolikšen, če ne celo večji pa je bil odliv članov naše OK ZSM zaradi odhoda na študij v druge kraje, odhoda v JLA ali pa so člani prekorčili starostno mejo za članstvo ZSM.

V občini je še precej mladih, ki ne kažejo interesa za delo v ZSM iz različnih vzrokov.

Prav ti vzroki pa pogojujejo neuspešnost pri krepitvi dela v naših OO ZSM.

Med drugim tudi ne moremo biti zadovoljni s strukturo mladih. Najbolj zadovoljivo so vključeni mladi v izobraževanju, mnogo premalo pa mladi delavci in mladi s področja kmetijstva. Za vključevanje v delo ZSM se odloča razmeroma malo mladink, po stopnji izobrazbe se najpogosteje pojavljajo mladi s srednjo šolo, izredno slabo pa se vključujejo mladi s končano višjo ali visoko šolo.

Vse to kaže, da bo v bodoče treba posvetiti več pozornosti delu s pionirji in dijaki na srednjih ter poklicnih šolah.

Ugotavljamo tudi, da se mladi vedno manj odločajo za prevzemanje odgovornosti, zato je nujno pristopiti k dodatnemu idejnopolitičnemu usposabljanju mladih v vseh sredinah delovanja.

Seveda so ob tem še nekatere šibke točke, npr. obremenjevanje mladih z zadolžitvami in funkcijami do takšne mere, da niso več uspešni niti v drugih DPO, še manj pa v ZSM.

Ne samo za mlade, temveč za vse delovne ljudi in občane je bilo v letih 1977 in 1978 posebno pomembno, da smo pristopili k intenzivnim pripravam, volilnim pravilom in volitvam v družbenopolitične skupnosti in SIS. Mladi smo se skupno z drugimi DPO angažirali v vseh postopkih priprav in izved-

bi volitev. V delegacije smo predlagali najboljše mladinske aktiviste, za katere upamo, da bodo ustrezno zastopali interese delovnih ljudi in občanov.

Prav tako pomembne so bile priprave in izvedba volitev v ZK in sindikatih ter priprave na VIII. kongres ZKS in XI. kongres ZKJ. Vzporedno s temi pripravami in izvedbo skupščinskih volitev ter volitev v ZK, sindikatih in pripravami na partijske kongrese so znotraj ZSM potekale intenzivne priprave vseh mladih na volitve v ZSM in X. kongres ZSMS in ZSMJ. Opravljene so bile volilno programske konference v OO ZSM, v področnih konferencah, kar je zahtevalo polno angažiranost mladinskih aktivistov v naši občini.

Na osnovi jasnih stališč in odgovorov o kadrovski politiki v ZK in ZSM smo poskušali v organe OO ZSM in področnih konferenc izvoliti takšne aktiviste, ki bodo sposobni nadalje voditi in krepiti ZSM ter s tem tudi našo samoupravno socialistično družbo.

Delo mladih s tem še ni končano, marveč se bomo v ZSM borili za to, da bodo v čim krajšem roku odpravljene vse ugotovljene slabosti in okrepljene ter izpolnjene že danes pozitivne lastnosti iz dela mladih.

Stane Bodner

Mladi v združenem delu

V uvodnem delu poročila o delovanju OK za obdobje po IX. kongresu je zapisano, da smo mladi na vseh področjih prvo obdobje posvetili zgolj reorganiziranosti mladinskih aktivov v OO in se približevali namenu — vsebinskemu delovanju. Ko se mladi v združenem delu oziroma na prehojeno pot, nas lahko zadovolji podatek, da smo od 11 aktivov leta 1973 do danes pridobili 36 OO ZSM, ki pokrivajo skoraj vsa področja združenega dela, razen dislociranih obratov in obrtnih delavnic. Seveda nas ta podatek ne sme spraviti v totalno zadovoljstvo, če se seznanimo tudi z ostalimi posledicami, ki jih je pokongresno obdobje prineslo.

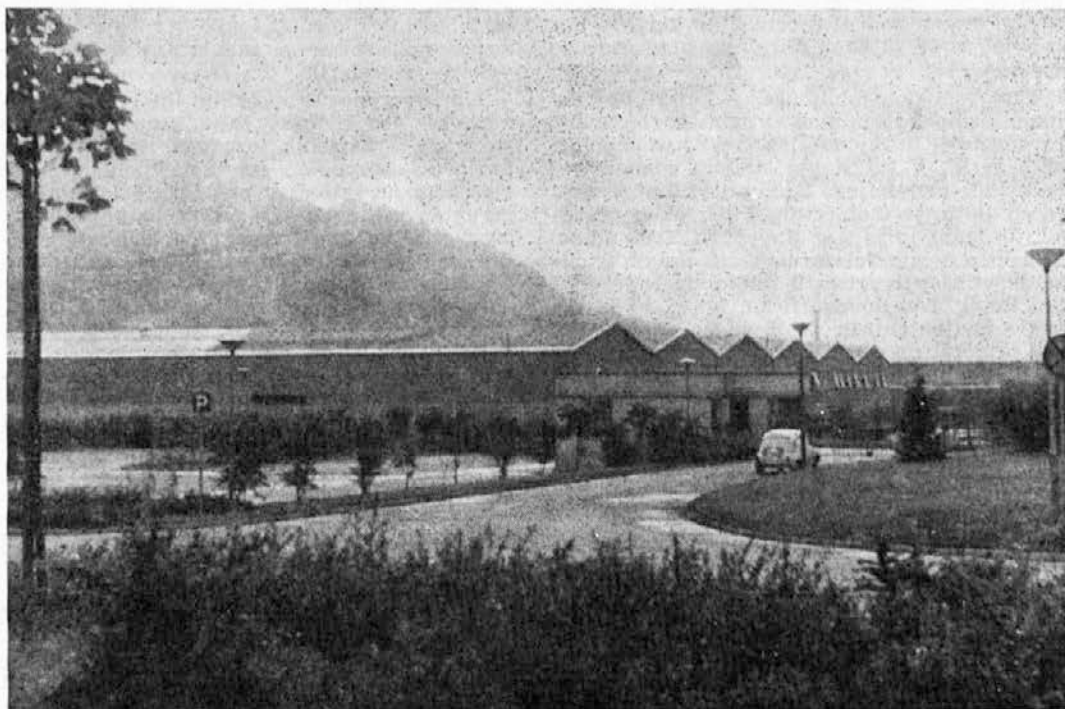
Kot prvi negativni pojav naj omenim upadajočo aktivnost OO. Res da je nova vsebina delovanja bistveno drugačna od prejšnje, moramo pa tudi priznati, da so mladi v okviru aktivov realizirali mnogo obsežnejše programe dela kot danes. Seveda slabša aktivnost ni le sama na sebi, temveč je tesno povezana z odnosi med organizacijami. Zaradi pomanjkljivega idejnopolitičnega znanja so

vodstva v večini OO le čisti formalizem. V tistih, ki vsaj delno funkcionirajo, pa se tako in tako pretežno zavzemajo za svoje ozke interese.

Temeljna posledica takšnega odnosa je, da KMD ni mogla in tudi ni odigrala svoje pomembne vloge. Tako torej kontinuirano in koordinirano delovanje OO ostaja ena najpomembnejših nalog v prihodnjem obdobju.

Da so vsa omenjena dejstva resnična, dokazuje tudi razvoj dogodkov v prvem polletju letos, ko večina osnovnih organizacij niti ni reagirala na kadrovski postopek, preostale pa so se mnogo bolj zavzemale za delegatska mesta v P OK kakor v področni konferenci, ki bi morala biti vrhunec koordinacije za posamezno področje v občini.

Tudi takšni odnosi in reakcije dokazujejo, da je mladim treba zagotoviti več idejnopolitičnega usposabljanja, da bodo v bodoče znali svoje interese izpostavljati v tistih organih, ki so pristojni za njihovo uresničevanje.

Megleno jutro

Eden bistvenih pojavov, s katerim bi se letos mladi delavci lahko pohvalili, je, da so mladi delavci kar številno zastopani v samoupravnih organih in ostalih DPO, vendar moramo kljub temu podvomiti v uspešnost kadrovanja v te organe. Toliko bolj je ta dvom upravičen, če primerjamo hotenja mlade generacije z izvajanjem delegatov.

Mladi delavci smo v svoje programe zapisali, da se bomo zavzemali za uvajanje in izvajanje ZZD in vseh spremljajočih aktov, delegatskih odnosov itd., hkrati pa smo seznanjeni, da kljub tolikim mladim delegatom družbeni pravobranilec letno rešuje okrog 500 primerov za samoupravljanje oškodovanih delavcev, da smo bili v preteklem obdobju priče kar nekaj prekinitvam dela. Mar iz teh podatkov ni moč sklepati, da mladi delegati torej ne pomenijo tako krepkega potenciala, kot se želi pokazati?

Glede na to, da je delegat med prvimi za svoje delo odgovoren OO, ki ga je predlagala, je tudi vprašljivo, kako organizacija to odgovornost obravnava in kakšni so njeni ukrepi.

Trenutno so vsi (tudi lepi) uspehi, ki so jih mladi delavci v prejšnjem obdobju dosegli,

zasenčeni s podobnimi negativnimi pojavi, ki jim lahko kritično prisodimo (sicer po obsegu manjša, a vendar pomembna stranpot) kritizme, avtokratske in birokratske razvade pa tudi manj uspešno frakcioniranje manjših skupin. S takšnimi pojavi bomo morali mladi v naslednjem obdobju čimbolj korenito opraviti ter iz zdrave kritike razvijati nove in boljše odnose.

Tudi od sodelovanja z ostalimi DPO in samoupravnimi organi je mogoče pričakovati mnogo več. Do sedaj se te organizacije namreč niso najbolj trudile, da bi vzgojno vplivale na mlado generacijo, kar je tudi eden poglavitnih vzrokov za vse spodrsnjaje.

Iz omenjenega je jasno, čemu vse se bodo osnovne organizacije morale od danes naprej predvsem posvečati, saj je le dobro organizirana uspešna OO pogoj za uspešno delo vseh višjih organov mladinske organizacije, prav ti pa so v prvi vrsti dolžni nenehno krepiti vlogo mladinskih organizacij, skrbeti za čimbolj popolno vzgojo ter ob vsaki priložnosti vzpodbujati mladino k še uspešnejšemu delu.

Stane Bodner

Moja babica

(nadaljevanje)

Čprav je moja mestna babica govorila nepretrgoma že kar debelo uro in je pavški babici med tem uspelo le trikrat vzdihniti svoj ja, ja, sem dobro vedel, da tega monologa še dolgo ne bo konec. Svojo mestno žlahtico poznam tako zelo dobro, da že po njeni jezici, ko govori o stvareh, za katere meni, da niso urejene tako, kot bi morale biti, vem, da se še lep čas ne bo ustavila. In kadar se razgovori tako kot tokrat, ga ni človeka, ki bi jo mogel ustaviti, preden bi ona povedala vse, kar ji leži na duši. Moram priznati, da mi velikokrat ni bilo vseeno, da babica tako rada kritizira, ko pa vedno znova in znova poudarja, kako nam še nikoli ni šlo tako dobro, kot nam gre sedaj. Ob malo bolj globokem razmišljanju o stvareh, ki mojo babico tako zelo razburjajo, pa sem vedno prišel do zaključka, da se jezi popolnoma upravičeno in da godrnja le o stvareh, ki bi z malo več poštenosti in dobre volje bile popolnoma drugačne.

Povedal vam bom, kako me je ob zadnjem obisku prepričala in mi dokazala, da se zgodijo še bolj čudne stvari, kot je tista, da so ji baje hoteli podražiti centralno kurjavo kar čez noč in še za okoli štirideset procentov po vrhu.

Tam za ogrom stolpnice, v kateri prebiva moja babica, stoji med drugim tudi stavba, za katero je zgrajeno lepo število avtomobilskih garaž. V tej stavbi stanuje eden izmed babičinih prijateljev. Ime mu je Lojze. Prijatelj Lojze je mož srednjih let, okoli petdeset jih šteje, in je star Ravenčan. Trideset let že zvesto dela v železarni. V teh dolgih tridesetih letih si je prislužil toliko, da si je pred leti kupil čisto novega fička. Lojze, ki je vse svoje življenje trdo delal, ki je znal vedno vse pridobljeno ceniti in čuvati, ni mogel prenesti, da bi njegovega ljubimca zeblo in da bi ga na veke pral dež. Odločil se je, da zaprosi za gradbeno dovoljenje, ter svojemu fičku postavi garažo. Želja se mu je uresničila. Priključil se je skupini graditeljev, ki so tik za njegovo hišo gradili garaže za svoje konjičke.

Ni minilo niti leto in fičko je počival v novi garaži, ki je stala pod samim balkonom Lojzetovega domovanja. Lojzetu je šlo še naprej vse kot po maslu. Leta 1976 je dočkal dan, ko je samoupravna komunalna interesna skupnost pred vsemi garažami položila asfalt. Toda ko bi Lojze takrat vedel, kakšne komplikacije mu bo povzročal asfalt, položen pred njegovo garažo, si ga ne bi želel niti v sanjah. Začelo pa se je tako:

Na eni izmed sej krajevne skupnosti so med drugim razpravljali tudi o polaganju asfalta po dovozni cesti in prostorih pred garažami, ki so tik ob tej dovozni cesti in za že prej omenjeno stavbo, v kateri živi Lojze. Na tej seji je sodelovala tudi direktorica samoupravne komunalne interesne skupnosti. Med dokaznim materialom, ki mi ga je prinesla babica na vpogled, je tudi zapisnik seje. V enem izmed sklepov lepo piše, da se mora svet krajevne skupnosti dogovoriti o višini deleža, ki naj ga ob plačevanju stroškov polaganja asfalta sofinancirjo lastniki garaž.

Drug dokazni material, ki mi ga je prinesla babica, je zapisnik seje sveta krajevne skupnosti, na kateri se je o tem vodila razprava. V sklepu zapisnika piše, da je potrebno samoupravni komunalni interesni skupnosti poslati spisek lastnikov garaž, in kar je najvažnejše, da je zahtevana višina prispevka za sofinanciranje stroškov polaganja asfalta s strani lastnikov garaž v višini 3000 din, previsoka. Razlog za tako odločitev sveta krajevne skupnosti pa je v tem, da je stroške za polaganje asfalta po dovozni cesti, financirala železarna. Po moji logiki ter po mišljenju lastnikov garaž se je zaenkratno delo zahtevalo dvojno plačilo.

Samoupravna komunalna interesna skupnost je, vse namreč tako kaže, enostavno spregledala zapisnik, oziroma mnenje sveta krajevne skupnosti, ter dala poklicati vse prizadete na sklenitev pogodbe. Od lastnikov garaž so zahtevali, da podpišejo pogodbo za izvajanje del (beri: polaganje asfalta), v višini 3000 din. Torej bi moral Lojze podpisati pogodbo za izvajanje del, ki pa so že bila opravljena in za katera ga nihče ni vprašal, če se morda s tem, da pred njegovo garažo položijo asfalt, on kot lastnik sploh strinja. Lojze in njegovi kolegi so upravičeno zavrnilo podpisovanje pogodb ter se upravičeno spraševali, če jim lahko nekdo zaračuna tudi usluge, ki jih je že zdavnaj plačala železarna. Pri tem so mislili na tisti del pogodbe, ki govori o asfaltiranju dovozne ceste. Na osnovi sklepov iz prej omenjenih zapisnikov in neopravičenih, vsekakor previsokih zahtev po sofinanciranju, so torej lastniki garaž podpisovanje takih pogodb odklonili.

In »potem vse tiho je bilo«, pravimo, kadar se po neki akciji dolgo časa nič ne dogaja. Tako je tudi bilo. Malo manj kot dve leti je vsa zadeva popolnoma mirovala. Potem pa je prišel dan, ko je Lojze prvič v svojem življenju prejel plavo pismo, na katerem je bil napisan naslov sodišča. Bil je tožen. Toženi

so bili tudi vsi ostali lastniki garaž, ki so se uprli podpisovanju nemogočih pogodb pred skoraj dvema letoma. Tožila pa jih je samoupravna komunalna interesna skupnost zaradi neopornanih računov v višini 3000 din za polaganje asfalta po dovozni cesti in prostorih pred garažami.

Ob določenem datumu in določeni ure se je Lojze napotil na sodišče. Užaljen in še bolj razočaran, da ga lahko nekdo toži zaradi nečesa, kar sploh ni zakrivil, jim je na sodišču natanko razložil, zakaj on in njegovi prijatelji niso hoteli podpisati pogodb. Advokata, ki zastopa tožitelja, je komaj uspel pripravi ti izjavi, da je pač napačno informiran, kolikor je bila dovozna cesta dejansko asfaltirana že pred polaganjem asfalta pred garažami. Sledi, da je tudi advokat bil s strani samoupravne komunalne interesne skupnosti nepravilno informiran.

Toda, naj vse skupaj skrajšam, saj je na koncu koncev važno le bistvo.

Glejte, z nižjo osnovnošolsko matematiko lahko zračunaš, da si samoupravni komunalni interesni skupnosti dolžan za devet položnih kvadratnih metrov asfalta pred garažo, devetkrat toliko, kot je znašala cena kvadratnega metra asfalta na dan polaganja. In ker je bil takrat vreden kvadratni meter položnega asfalta približno sto deset din, potem se v vseh matematikah izide, da je Lojze dolžan tožitelju samo devetstodevetdeset dinarjev, seveda, če pri tem zanemariš dejstvo, da Lojze teh del sploh ni naročil in da to sploh ni več prispevek, ampak stoprocentno plačilo stroškov.

Vsa čast gre članom sveta krajevne skupnosti, ki so na svoji seji dokaj točno izračunali upravičeno višino deleža in priznali, da je asfaltiranje dovozne ceste plačala železarna, ter na oboje opozorili samoupravno komunalno interesno skupnost. Mene pa je babica prepričala, da tako trmasto, samovoljno in še nekaj pridevnikov je našela, ki pa jih jaz rajše ne bi napisal, upravljanje in odločanje posameznikov pri komunalni skupnosti ni najbolj zaželeno, hkrati pa zelo kvarno vpliva na zaupanje ljudi do te in podobnih institucij.

Kakšen bo razplet nesporazuma, kako bo razsodilo sodišče, vam bom napisal takoj, ko bo zadeva končana. Do takrat pa se lahko greste kviz in ugibate.

Ko sem razmišljal o gornjem, sta babici srebali kavico in se živo pogovarjali. Slišal sem, da se jima je zatikalo, ko sta govorili o našem parku pri gradu. Postal sem pozoren. Ampak o tem prihodnjič!

Bojan Lesjak

MISLI

Najboljši pisci so zmerom najstrožji kritiki svojih del.

Chesterfield

Kritike so kakor oporo, od katerih velja samo zadnja.

J. C. Haug

Veste, kdo so kritiki? Ljudje, ki so propadli v književnosti in umetnosti.

Disraeli

Kritika, kakor jo jaz razumem in kakršno bi hotel opravljati, je invencija in nenehno ustvarjanje.

C. A. Sainte-Beuve

Uredniški odbor sestavljajo Jože Pačnik, Marjana Volmajer, Rudi Mlinar, Franjo Miklavc, Silvo Jaš, Drago Vrstošek ter Vida Gregor, ki je odgovorna tudi za vsebino Mladega fužinarja.

Vse sodelavce »Mladega fužinarja« prosimo, da v bodoče oddajajo svoje prispevke v mladinski sobi do vsakega prvega v mesecu.

Stanje v TOZD Kovinarstvo Ljubno

(diskusija na problemski konferenci ZK)

TOZD Kovinarstvo je po »stanju« najmlajša tozd v okviru železarn Ravne, saj spadamo k njej od 1. 1. 1978 dalje. Kot tozd pa obstajamo že od leta 1973. Trenutno je pri nas zaposlenih 116 delavcev in 48 učencev.

V tozd je 18 komunistov, kar predstavlja 15,5% od vseh zaposlenih (brez učencev).

Komunisti smo na svoji 8. redni seji obravnavali gradivo za problemsko konferenco in v zvezi s tem izoblikovali svoja stališča. Obravnavali in ocenili smo predvsem problematiko našega tozda v okviru železarn Ravne na vseh področjih, še posebej pa na področju dohodkovnih odnosov z drugimi tozdi v železarni.

Pri obravnavi smo izhajali predvsem iz dveh osnov, in sicer:

1. namen integracije
2. odnosi po integraciji.

Zaradi spoznanja, da sami — samostojni — kot delovna organizacija ne bomo mogli uresničevati zastavljenih ciljev, smo iskali možnost povezave z ustreznim partnerjem. Ta partner je postal železarna Ravne. Naša povezanost pa bi dala obojestranske koristi, s tem da bi mi predelovali ravenška plemenita jekla v končne proizvode (zobati venci, vzmeti, strojni deli in oprema). S tem bi mi pridobili program dela, železarna pa prodajo svojih jekel. Izdelan je bil elaborat o ekonomski upravičenosti združitve in program nadaljnjega razvoja TOZD Kovinarstvo.

Pri analizi stanja po združitvi pa ugotavljamo veliko odstopanj od zastavljenih smernic, in to na več področjih. Po veliki aktivnosti pred integracijo je po njej nastopilo obdobje zatišja. Vzrok za tako stanje je več, in to na obeh straneh.

Če pogledamo najprej planiran razvoj, pridobivanje novih delovnih postopkov in samo proizvodnjo, ki izhaja iz tega plana, ugotovimo premajhno zainteresiranost pristojnih služb v železarni glede iskanja kupcev za zobate vence in tudi naročil. Ugotavljamo, da imamo sedaj od planiranih 130.000 vencev, kolikor znašajo naše izdelovalne kapacitete, znanih kupcev in naročil le za 85.000 kosov v letošnjem letu. Imamo že znanih nekaj naročil za leto 1979, tako da bomo z njimi zasedli letošnje kapacitete, vendar ostaja tako odprt problem zasedenosti kapacitet v letu 1979. Po elaboratu je predvidena proizvodnja 200.000 vencev, a kupcev, kot se je izkazalo zdaj, ni znanih. Poudarjamo, da je to eden od velikih problemov, ki nas trenutno pestijo, še posebno po obisku naših predstavnikov v tovarni motorjev in traktorjev v Rakovici, 21. maju in Tomo Vinčič, kjer so bili razgovori za nas zelo neugodni, saj si je 21. maj postavil specialno tovarno za izdelavo zobatih vencev s kapaciteto 250.000 kosov.

Obojestransko je treba pospešiti urejanje skupnih problemov, in to s pospešitvijo menjave dela s posameznimi tozdi. Trenutna menjava dela z ostalimi tozdi v železarni zajema le 16% skupne naše proizvodnje in tako daleč zaostaja za planirano.

Ker je naš tozd dislociran, je tudi to vzrok za manj neposrednih stikov. Posledica tega pa je tudi manjši pregled nad dogajanjem pri nas in v železarni Ravne. Zaradi dislociranosti je tudi naša

organiziranost drugačna kot organiziranost v drugih tozdi. To je po eni strani dobro, po drugi pa tudi ne. Premalo je npr. sodelovanja na področju informiranja, za kar pa smo krivi tudi sami, ker pač nimamo ustreznih kadrov.

S sistemom nagrajevanja po delu se pri nas že tudi dalj časa ukvarjamo in smo se že dokopali do nekaterih ugotovitev. Res pa je, da sistem ni bil tako podrobno razdelan, kot ga imajo ostali tozdi v železarni. Podpiramo prizadevanja na tem področju na vseh nivojih in se strinjamo s predlogom nove metode vrednotenja dela z uvedbo enot sestavljenosti dela.

Sekretar OO ZKS TOZD Kovinarstvo

Marjan Ločičnik

Možnost uvajanja gibljivega delovnega časa v železarni

V prejšnji številki Fužinarja smo si na kratko ogledali najzgodnejše metode spremenljivega delovnega časa. Kakor vsaka novost, tako tudi spremenljive oblike delovnega časa prinašajo mnoge prednosti, na drugi strani pa povzročajo tudi nekaj težav, predvsem še v dobi uvajanja, ko nekateri vodilni ljudje skeptično gledajo na vsako novost, ki moti že ustaljeni ritem prakse, predvsem pa se bojijo, da bi storilnost zaradi večje svobode delovnega časa padla. Zato moramo pri uvajanju dobro poznati različne metode, da lahko izberemo za vsako področje dela najustreznejšo. Predvsem moramo poznati vse prednosti, ki so dosti izrazitejšje od pomanjklivosti povsod tam, kjer izberemo pravilno obliko delovnega časa in se nanj tudi temeljito pripravimo. V nadaljnje razpravljanje o tej temi naj nas uvede Hillertov citat: »Obrat ni doživel škode, ko je prekinil z mnogimi dogmami, ki so določale delovne življenje. Nasprotno se je pokazalo, da neodvisno delo in točnost nista nujno med seboj pogojena, da delavca ni treba stalno nadzirati, da bi opravljal koristno delo za podjetje, da delovnega procesa ni treba centralno planirati in voditi vse do posameznega delovnega mesta«.

Raziskovanje primernosti spremenljivih oblik delovnega časa za delavce v industrijski proizvodnji je mnogo težje kot v drugih dejavnostih in službah, zato je potrebna mnogo temeljitejša priprava. Najprej je potrebno ugotoviti, kakšna oblika delovnega časa je za posamezna delovna mesta najprimernejša. Ponovno poudarjamo, da si pri uvajanju spremenljivih oblik delovnega časa le težko predstavljamo enako ureditev delovnega časa za vse delavce v proizvodnji, razen če to ni sedanja tega oblika delovnega časa. Zato bo potrebno delo tako prilagoditi, da bo možno uvesti izbrano obliko delovnega časa. Predvsem bo potrebno urediti komunikacijske vezi, sisteme dogovarjanja, nadomeščanje in odgovornosti za funkcijsko sposobnost opravljanja dela.

Uvajanje spremenljivih oblik delovnega časa zahteva mnogo dogovarjanja med sodelavci v istem delovnem procesu, saj se morajo sporazumeti o času svoje prisotnosti na delovnem mestu, o delovnih postopkih in metodah, ki jih vnašajo nove oblike delovnega časa. Povečajo se odgovornosti vsakega delavca za funkcijsko sposobnost njegovega dela in s tem povezanih potreb po nadomeščanju. Prav dogovarjanje med delavci v delovnih skupinah nam omogoča in olajšuje uvajanje spremenljivega delovnega časa tudi v takšne delovne procese, kjer je časovna vezanost delavcev zelo velika. Časovna neodvisnost posameznih delovnih mest zahteva ustrezno zalogo informacij, materiala in delovnih sredstev, v tem pa je tudi glavna težnja uvajanja spremenljivega delovnega časa v industrijsko proizvodnjo.

Omenili smo že, da uvajanje spremenljivih oblik delovnega časa temelji predvsem na dogovarjanju med de-

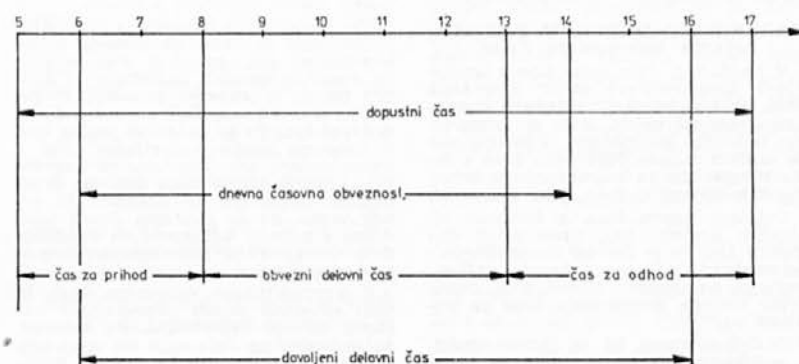
lavci in izboru najustreznejše oblike, ki lahko vsebuje tudi različne variante ostalih oblik. Ogledimo si najprimernejše oblike spremenljivega delovnega časa, ki bi jih uvedli v obrate, kjer delo teče v štirih izmenah. Najprimernejša bi bila kombinacija oblike premakljivega delavnika z nekaterimi elementi oblike premakljivega delovnega časa z možnostjo prenosa časovnega salda.

Premični delavnik dovoljuje le omejeno izbiro začetka in konca dela. Delavci, ki sodelujejo v proizvodnem procesu, se na osnovi lastnih želja in dogovora v delovni skupini odločijo za časovni termin, v katerem bodo prihajali na delo. Ta termin potem uporabljajo neko daljše, s predpisom ali sporazumom določeno obdobje. Se le po preteku tega obdobja se odločijo za drugačen termin. S primerom, ki bi ga lahko uveljavili v železarni, bomo ilustrirali to obliko. S samoupravnim sporazumom lahko določimo: delavci imajo možnost izbrati svoj delovni čas v naslednjih terminih:

1. od 6. do 14. ure,
2. od 6.30 do 14.30,
3. od 7. do 15. ure ali
4. od 7.30 do 15.30.

Izbira delovnega časa se lahko opravi za vsak teden, mesec ali pa dvakrat na leto (1. april in 1. oktober). To je še izrazito toga oblika delovnega časa, ki bi jo uvedli predvsem tam, kjer delo teče v kontinuiranem procesu in je svoboda delovnega časa izredno majhna. Togost te oblike delovnega časa lahko nekoliko omilimo z uvedbo ti. »skakačev«, to so delavci strokovnjaki, ki so sposobni opravljati delo na kateremkoli delovnem mestu, ker dobro poznajo delovno problematiko. Ti »skakači« nadomeščajo odsotne delavce, saj jih lahko po potrebi vključimo v delovni proces pri različnih delovnih nalogah. V naši DO so se že do sedaj uveljavili skakači predvsem za zamenjavo delavcev v času letnega dopusta in pri drugih upravnih izostankih.

razdelitev dneva v premakljivem delovnem času

Onkraj svetlobe

Z uvajanjem večjega števila za različna dela usposobljenih delavcev — skakačev se zelo omili togost te oblike delovnega časa, tako da lahko spremenimo omenjene čase prihoda in odhoda z dela in uvedemo obliko premakljivega delovnega časa prihoda in odhoda z dela in uvedemo obliko premakljivega delovnega časa z možnostjo prenosa časovnega salda.

Poglejmo praktičen primer te oblike delovnega časa, ki ga v večini primerov uporabljajo v začetku uvajanja vse DO pri nas. S samoupravnim sporazumom se določijo naslednje osnovne značilnosti:

- najzgodnejši dopustni začetek dela ob 5. uri (5.30),
 - najkasnejši konec dela ob 16. uri,
 - obvezni delovni čas od 7. (7.30) do 13. ure,
 - isti dan sme delavec delati največ 10 ur,
 - prenos časovnega salda (± 10 ur) v naslednji mesec.
- S tem pridobi delavec naslednje možnosti za svobodno izbiro svojega delovnega časa:
- na delo lahko pride kadarkoli med 5. in 7. uro (7.30),
 - obvezno mora ostati na delu — opravljati delo med 7. (7.30) in 13. uro,
 - z dela lahko odide med 13. in 16. uro,
 - če v nekem mesecu opravi 10 ur več ali manj nad predpisanimi (184), se mu dejansko obračuna predpisano število ur, razlika se prenese v naslednji mesec (± 10 ur) in se lahko poravnava v daljšem časovnem obdobju. Prav tako se lahko določi uporaba prostega dne za večje število opravljenih ur.

ORGANIZACIJE ZRVS V KOROŠKI REGIJI ZA DAN BORCA

Za letošnji dan borca so prišli člani ZRVS iz Hrvatske k svojim stanovskim tovarišem na Koroško. V goste je prišlo 100 rezervnih vojaških starešin iz varaždinske, bjelovarske in osiješke regije.

Gostje so prispeli v Ormož 2. julija, kjer so jih sprejele delegacije občinskih konferenc ZRVS koroške regije. Nadaljevali so pot v Radlje, kjer jih je pozdravil predsednik občinske skupščine Ravne tov. Rudi Vrčkovnik ter jim zaželel dobrodošlico. Prejeli so značke, prospekte, program bivanja v koroški regiji in knjigo »Veliki finale na Koroškem«, ki opisuje zaključne boje enot NOV na Poljani. Ta darila in spominke so prispevale gospodarske in družbenopolitične organizacije koroške regije. Isti dan so gostitelji povabili goste v posamezna občinska središča, kjer so se pomenili o skupnih zadevah. Naslednji dan so se gostje in domačini sešli na Rimskem vrelcu. Sledil je pogovor o dejavnosti ZRVS. Med sabo so izmenjali izkušnje in misli o izboljšanju dela svoje organizacije.

Sledil je še ogled študijske knjižnice in delavskega muzeja. Tu je inž. Mitja Šipek goste seznanil z zgodovino Mežiške doline, dr. Franc Sušnik pa je opisal razvoj študijske knjižnice. Gostje so podarili tej ustanovi nekaj knjig.

Goste in gostitelje je nato vodila pot po Mežiški dolini. Ogleдали so si Žerjav in Črno, kjer so gostje položili venec pred spomenik žrtvam NOB. Sledil je krajši postanek na Poljani. Goste je pozdravil predsednik občinske konference ZZB NOB Ivan Močnik, o poteku zaključnih bojov pa je govoril komandant koroškega VDV bataljona Pavle Grubelnik — Pajo.

Ta dan je bil zaključen v Šentanelu. Mladina je pripravila kresovanje, »Šentanelski pavri« pa so gostom zapeli nekaj domačih pesmi. Nato je zadonela skupna pesem »Druže Tito, mi ti se kurnemo...«.

Naslednji dan, na praznik, pa so se gostje in gostitelji odpeljali na osrednjo proslavo v Suho krajino, kjer je bilo slovo, vendar z obljubo, da to ni zadnje srečanje.

F. Srebotnik

Tako lahko predpišemo, da ima delavec pravico v breme svojega časovnega salda izostati z dela za ves dan ali polovico delovnega dne. Razumljivo je, da lahko delavec uporabi prosti dan le s predhodnim dogovorom z nadrejenim in ob zagotovitvi normalnega opravljanja delovnih nalog. Prav tako je potrebno določiti, kolikokrat sme izrabiti to pravico. S tem omogočimo delavcem, da opravijo svoje privatne zadeve v dopoldanskih urah (opravki pri zdravniku, na sodišču in podobno).

Ta oblika delovnega časa omogoča, da delavec svoje prihode in odhode usklajuje z lastnimi potrebami in željami po prostem času, da prilagaja svoj čas zahtevam ostalih družinskih članov in da se izogiba največjim gnečam v prometu. Seveda pa odnos do dela in delovne organizacije zahteva od delavca tudi prilagajanje spremenljivega delovnega časa delovnim zahtevam.

Vsak delavec je polno odgovoren, da so opravljene vse naloge njegovega delovnega mesta in da vse stranke, dobavitelji, sodelavci in nadrejeni dobijo zahtevane informacije o njegovem delu, kadarkoli je to potrebno. Zavedati se moramo, da uvajanje spremenljivih oblik delovnega časa prinaša večjo svobodo dela, zahteva pa od delavca tudi večjo odgovornost.

RAZDELITEV DNEVA V PREMAKLJIVEM DELOVNEM ČASU

V naših DO, kjer začnemo z uvajanjem spremenljivih oblik delovnega časa, se najpogostejše zatekajo k zgoraj omenjenim oblikam, zato si jo ogledajmo nekoliko podrobneje. Posebno nas še zanima razpon delovnega časa v teku enega dne in polnomenovanje posameznih kategorij časa. (Gl. diagrami)

Celoten razpon časa, v katerem izbiramo delovni čas, imenujemo **dopustni čas**, to je čas od najzgodnejšega možnega začetka dela, do najkasnejšega dopustnega konca dela. Določitev dolžine dopustnega časa je odvisna od:

- širine izbire, ki jo želimo imeti,
- tehnoloških zahtev dela in posameznih služb,

— zakonskih zahtev,

— prometnih razmer, prihoda in odhoda avtobusov in vlakov.

Cim daljši je dopustni čas, tem večjo svobodo izbiranja imamo. Na drugi strani pa se s podaljšanjem angažiranosti DO povečujejo nekateri stroški (razsvetljava, kurjava, dežurstvo), zato je smotno, da pretehtamo vse navedene dejavnike in se odločimo za najprimernejšo dolžino dopustnega časa.

Dopustni čas je sestavljen iz stalnih in spremenljivih delov. Tako je v sestavi premakljivega delovnega časa en del časa, ki morajo biti vsi delavci prisotni, to je **obvezni delovni čas**, ki ga uvajamo zato, da zagotovimo možnosti medsebojnih poslovnih komunikacij in angažiranosti posameznih služb. Njegova dolžina je odvisna od tehnologije dela, od medsebojne odvisnosti in povezanosti delovnih procesov ter zahtev po stalnem komuniciranju in kontaktiranju z zunanjimi partnerji.

Spremenljivi del dopustnega delovnega časa imenujemo **premični čas**, to je čas, v katerem lahko izbiramo svoj prihod in odhod z dela. Čas prihoda in odhoda je določen v predpisnem časovnem intervalu. Znotraj tega intervala imamo pravico katerikoli trenutke začeti (končati) z delom.

Kot obračunska kategorija časa ostaja dnevna časovna obveznost, to je predpisani čas, ki služi kot osnova za obračun osebnih dohodkov (v naši DO 184 ur v tekočem mesecu). Pogosto pa v DO predpišejo tudi **dovoljeni delovni čas**. To je najdaljši možni čas, v katerem lahko opravljamo delo v enem dnevu. Dopustni čas je pogosto zelo dolg in lahko traja tudi do 12 ali več ur. Običajno se predpiše 10 ur, ker vemo, da ne moremo delati tako dolgo s polnim učinkom, da predolgo delo izčrpa in povečuje nevarnost nesreč pri delu.

V premakljivem delovnem času je tudi smotno uvesti premakljive odmore, ker je nesmiselno, da delavca, ki je prišel na delo npr. ob osmi uri, silimo, da ob devetih že uporabi predpisani odmor. Seveda pa premakljivi

odmori zahtevajo delovno disciplino ali neko dodatno evidentiranje in so zaradi tega težje izvedljivi. Prav tako še moramo omeniti delo v podaljšanem delovnem času (nadurno delo), ki se vrednoti (plača) le tedaj, če je predhodno odobreno in če je delavec dejansko opravljen delovni čas v ob-

računskem obdobju večji od časovne obveznosti (± 10 ur). Večja prednost gibljivega delovnega časa pa je tudi v tem, da znižamo nadurno delo na minimum, pozneje pa ga tudi v celoti odpravimo.

(Nadaljevanje sledi)
Ernest Arh

PREDSTAVLJAMO NAŠEGA KONSTRUKTERJA:

Konstrukterji nismo nobeni umetniški risarji

Pred dobrimi 25 leti se je v orodjarni mehanične delavnice zaposlil ključavničar **Anton Stern**. Ob svojem delu je kmalu spoznal, da le tisti, ki več ve, več velja. Zato se je poleg dela še izobraževal. Najprej je opravil izpit za VK ključavničarja. Ko pa je leta 1960 pričela na Ravnah delovati strojno tehnična šola, se je vpisal tudi vanjo. Po štirih letih intenzivnega učenja jo je uspešno končal. Že med šolanjem se je zaposlil v konstrukcijskem biroju, kjer dela še danes kot konstrukter, vodja skupine za razvoj novih proizvodov.

Anton Stern

Prav tu smo ga tik pred odhodom na dopust tudi srečali. Takoj smo spoznali, da ga sodelavci spoštujejo in ga imajo radi. Pa prepusimo besedo njemu.

»Napredoval sem izključno z dolgoletnim šolanjem ob delu, nadaljnje izobraževanje pa mi še danes ne da miru. Leta 1970 je na Ravnah pričel delovati oddelček višje tehnične šole Maribor. Nisem si mogel kaj, da te šole ne bi opravil tudi jaz. Z veliko voljo in vztrajnostjo sem jo končal leta 1975. Pri tem pa še ne nameravam ostati.«

»Od KV ključavničarja ste napredovali v vodjo skupine za razvoj novih proizvodov. Kakšno je vaše delo?«

»Kot vodja te skupine se srečujem večkrat s težavnimi nalogami. Poglejte, zahteve našega obrata so vedno večje in je z njimi težko shajati. V proizvodnih obratih je vedno večje povpraševanje po dokumentaciji novih proizvodov, katere mora prav naša skupina izdelati. V biroju nas je za to opravilo dosti prema-

lo. Tudi biro je še prav takšen, kot je bil pred nekaj leti. Čeprav proizvodnja zahteva dokumentacijo, se ni nič širil.«

»Poleg neprimernih prostorov se torej srečujete tudi s pomanjkanjem konstrukterjev?«

»Glede na sedanje in bodoče potrebe bi bilo nujno potrebno dolgoročno planirati razvoj našega oddelka tako kadrovsko kot prostorsko. Če bo biro močan, bo sposoben izdelati dokumentacijo, po kateri je veliko povpraševanje iz obratov, saj bodo le z njo lahko izpolnili svoj plan in zadovoljili naše kupce. Do danes se je na razvoj konstrukcijskega oddelka bolj mačehovsko gledalo, zato so že vseskozi prisotne težave. Čeprav se vsi zaposleni resno trudimo, da bi naloge, ki stoje pred nami, tudi uresničili, nam to ne uspeva, kot si želimo, saj nas je premalo zaposlenih. S sedanjo organiziranostjo lahko rešujemo le sprotne zadeve, nimamo pa časa, da bi se bolj posvetili študiju in izračunavanju novih proizvodov. Tudi naši konstrukterji nimajo možnosti, da bi se lahko še dodatno izobraževali.«

»Kje je po vašem razmišljanju vzrok, da mladi nočejo za risalno desko?«

»Mislim, da je vzrokov več. Prvi je prav gotov težavno delo. Tu ne mislim toliko fizično kot psihično, saj ni kar tako iz nič ustvariti nov stroj ali orodje. Delo konstrukterja zato ni lahko. Konstrukter večkrat nima prave podlage, na kateri bi lahko gradil, ustvarjal osnutke svojega dela. Večkrat si mora bodoče izdelke »stroj« zamisliti, kakšen naj bi bil in kako bi deloval, in šele takrat lahko prične počasi svoje zamisli prenašati na papir, dokler izdelek ne dobi take oblike in funkcijske sposobnosti, za katero bo služil.

Drugi vzrok pa je ta, da danes konstrukterji nismo preveč dobro nagradjeni za svoje delo. Ze več let smo v železarni zastopavljeni. Namreč tisti, ki razporejajo in določajo višino mesečnega zasluga, verjetno delovnega mesta konstrukterja ne poznajo. Posledica tega pa je, da ga že nekaj let ne morejo pravilno oceniti. Večkrat se sliši, češ kaj bi, saj ti so samo navadni risarji. Pač ne vedo, koliko truda je treba vložiti v delo, da iz posebnih in ravnih črt, ki jih poteguje konstrukter, nastane nov izdelek, ki je v ponos nam vsem železarjem. Če bomo hoteli to področje enkrat bomo vselej uredili, bo nujno potrebno, da bomo znali ločiti oziroma znali pravilno ceniti delo

tudi tistih, ki se ne vidijo toliko navzven. »

»Kaj ta trenutek načrtujete v vašem biroju?«

»Trenutno načrtujemo nove stroje za preoblikovanje pločevine in kovaške stroje. Prav tako pripravljamo dokumentacijo za nov tip hidravlične paketirane stiskalnice. Res pa je, da je nekoliko manj perspektivna pnevmatika, za katero ni že nekaj let pravega razumevanja. Vsem je

znano, da je to področje proizvodnje že nekaj let nazaj zapostavljeno. Vse preveč se zanašamo, da bomo dobili nekaj od zunaj, premalo pa se zavedamo, da smo tudi doma sposobni napraviti marsikaj. Samo treba je v to nekaj vložiti. Zdaj je treba razširiti konstrukcijski biro, povečati kader in poskrbeti za nove naprave v TOZD pnevmatični stroji. Star pregovor pravi: »Tisti, ki seje, tudi žanje.«

Franc Rotar

Železarji letujejo letos tudi drugače

Doslej je bila navada, da so ravenški železarji najbolj množično letovali v počitniškem domu v Portorožu. Manj je bilo tistih, ki so si letovanje organizirali kje drugje ob morju. S pomočjo TOZD družbeni standard pa se je že letos pri letovanjih marsikaj spremenilo.

Ta je organiziral skupaj z jugoslovansko turistično borzo v Sarajevu letovanja za naše delavce v raznih hotelih ob Jadranu, kjer so prej letovali le bolj petični domači in tuji gostje.

V naselju Stella Maris v Umagu, kjer so lepo urejeni hoteli v borovem gozdu, in kjer je eden, vsaj tako pravijo, najlepših kampingov, smo srečali nekatere naše delavce, ki so tod letovali. Predvsem nas je zanimalo, kako jim je všeč tako organizirano letovanje in če so z njim tudi zadovoljni.

Jerica Zdovc, devizna referentka v izvoznem oddelku, je dejala:

»Lepo je v Umagu. Še posebno se mi zdi prečudovito tu v novem naselju Stella Maris. TOZD druž-

beni standard nam je res dobro organiziral letovanje. Če bi mogel poskrbeti še za lepo vreme, ne bi mogel nihče kaj pripomniti. Mislim, da je bil že skrajni čas, da se je za delavce železarne organiziralo letovanje tudi kje drugje, ne samo v Portorožu. Tudi prihodnje leto bomo iskali podobno možnost za letovanje, saj smo letos imeli res prijeten dopust.«

Na ploščadi tik ob morju smo za kratek čas zmotili še dva naša delavca. Edo Javornik je o letošnjem letovanju povedal naslednje:

»Letos prvič letujem v Umagu, in sicer kampiram. Prostor je dobro urejen, le trgovina bi lahko bila večja, saj sedanja ne more zadovoljiti toliko potrošnikov. Zakaj sem šel letos letovat v Umag? Predvsem zato, ker mora človek spoznati tudi druge kraje. Zadnjič sem letoval v našem počitniškem domu v Portorožu leta 1973.

Ko gleda človek te lepo urejene hotele, se mu kar stoji, ko jih primerja z (ne) urejenostjo našega doma v Portorožu. Skrajni čas je, da pristopimo k resnejši rešitvi. A tudi če bomo dom v bližnji bodočnosti uredili, bomo morali razen tega organizirati letovanje tudi kje drugje. Res je letovanje v našem domu nekoliko cenejše. Če pa veš, da boš stanoval v lepi hotelski sobi, ti tudi tistih nekaj dinarjev več ni težko dati. Mogoče bo morala železarna v bodoče razmišljati, da bi naši delavci lahko letovali tudi v kampih prikolica. Te danes vidimo na vsakem koraku, uporabljajo pa jih razne delovne organizacije.«

Franc Štinjek, valjar:

»TOZD družbeni standard se je tokrat res izkazal. Organiziral nam je prijetno letovanje v lepih hotelih. Letos sem prvič na morju na dopustu. Mogoče sem zato še toliko bolj presenečen nad vsem. Lepo je tu v Umagu. Vsi se dobro počutimo. Mislim, da bomo tudi prihodnje leto poskusili letovati na ta način. Res je velik korak naprej, da lahko zdaj vsak delavec železarne letuje tudi v lepih hotelih po zmernih cenah.«

Iz Umaga torej vse najlepše. Kako je bilo drugje, bodo pa povedali drugi.

F. Rotar

VABILO DOPIŠNIKOM

Uredništvo vabi delavce železarne k stalnemu dopisovanju v Informativni fužinar. Tisti, ki jih pisanje veseli, naj se oglasi pri nas osebno na upravi, soba št. 024, ali po telefonu na številko 304, da se dogovorimo o načinih sodelovanja.

Po velikem številu naših tozdov in delovnih skupnosti razvijani delegatski sistem pomeni, da domala ena tretjina delavcev aktivno sodeluje v organih upravljanja ter družbenopolitičnih organizacij in interesnih skupnosti. Iz tega sledi, da si o aktualnih vprašanjih ustvarjajo svoja mnenja ter o njih razpravljajo in odločajo. Če bi torej od precej nad tisoč delegatov v železarni hotelo dopisovati v svoj tovarniški list vsaj nekaj odstotkov, bi vsak odstotek pomenil deset novih dopisnikov.

To število bi z dosedanjimi vred že upravičilo izvedbo (bolj točno: ponovitev) poldnevnega seminarja o osnovah novinarskega pisanja. Možno pa bi bile seveda tudi druge oblike sodelovanja in izpopolnjevanja, npr. občasni ali redni delovni sestanki dopisnikov, sprotne recenzije prispevkov itn.

Koristi od takega domačega novinarskega brušenja bi bile obojestranske:

- Informativni fužinar bi nemara postal bolj pester,
- redno bi z aktualnimi vestmi pokrival več področij kot zdaj,
- dopisnik, ki se izuri v osnovah novinarstva, lahko sodeluje tudi pri slovenskih dnevnikih, tednikih in RTV,
- honorar za eno razprto tipkano stran teksta (30 vrstic) znaša pri nas približno 60,00 din, to pa pri rednem dopisovanju tudi nekaj znesa.

Torej še enkrat: oglasite se!

Urednik

Branje — doma in v šoli

S slehernim septembrom se v doma in šole skupaj s šolarji vseli vprašanje kako in kaj brati.

O vprašanju razmišljamo starši, učitelji in otroci. Dostikrat nas vse skupaj problematika premaga in ji nismo kos — ne v šoli ne doma. Kaj torej storiti in kako si pomagati?

Četudi zasledimo pod Branjem v časopisnih kotičkih razmišljanja in zapise o novih knjigah, se tokrat ne bomo ustavljali ob tem, kaj smo prebrali, ampak k a k o bomo otroka za bralni pouk pripravili v vrtcu in doma ter ga uspešno usmerjali na poti do bralnih navad in spretnosti. Prispevek je

ZA TISTE, KI ŠE NE ZNAJO BRATI, IN ONE, KI JIM HOČEJO POMAGATI IN OJH BRANJA NAUČITI.

KO UČIMO OTROKA GOVORITI, GA UČIMO TUDI BRATI

Starši vemo, da moramo otroka učiti govoriti. Vemo, da nas otroci poslušajo tudi takrat, ko se ne pogovarjamo z njimi, in vemo, da nas včasih poslušajo z odprtimi usti. Ne vemo pa zmeraj, da tisto, kar čuje otrok, ostane zapisano v njegovi pameti bolj kot na papirju. Tako naš otrok besede vleče, melje, zateguje enako kot mi. Pa to ni nesreča, dokler samo govori, nesreča je, ko začne tudi brati tako.

Kakršne glasove otrok čuje, takšne zna tudi izgovarjati, ko govori in kasneje, ko bere. Z otrokom poskušamo govoriti počasneje, jasneje in

razločnejše kot sicer. Pri vsem tem glasovi niso sami sebi namenjeni, ampak nekaj pomenijo in otrok spozna njihovo pomembnost in izgovorno različnost iz govorjene celote, najmanj iz stavka ali besedne zveze. Tako se navadi tega, da po posameznih glasovih ali skupinah glasov razpozna pesem, pripovedko, pravljico, ki jo sliši. Kolikokrat nastane med starši in otrokom nesporazum, ker otrok razume naš govor drugače, kot želimo.

KAKŠNO ZVEZO IMA OBLIKOVANJE GLASOV Z BRANJEM?

Otrok se nauči plavati, če se čimveč igra v vodi in se vode ne boji, nauči se šivati, če ima čimvečkrat šivanko v rokah in jo zna tudi sukati, matematiko se začne učiti z igro, knjigo vzljubi, če jo ima pri roki, če jo lahko nešteto krat lista, obrača, stika po nji in nas z njo gnjavi. Kmalu pogrunta, da je mahmehek, prtiličje — pri tleh, da je palica velika, palčica mala, kup smeti — smetišče. To zanj ni pouk, ampak igra oziroma pravilneje: igra je najboljši pouk. S posnemanjem in večnim ponavljanjem, ki mu je igra, začnemo izgovarjati glasove jasno, čisto in pomensko pravilno, tudi najtežje: r, l ter sklope šč, sc... Ko otrok pravilno izgovarja posamezne glasove v določenih govornih enotah, je teoretično pripravljen za bralni pouk. Pravim »teoretično«, saj je za to, da kasneje otrok rad in dobro bere, potrebno

Morsko jutro

Zabavno je

še veliko več — zanimanje, rado-vednost, vztrajnost, intelektualne potrebe... Teoretično pa je pripravljen zato, ker so odpravljene vsaj tehnične ovire za intenzivno intelektualno delo, kakršno bralni pouk je. Če se otroku zatika, če ne zna izgovarjati vseh glasov, v šoli, ko je na vrsti branje, trepeče, grize nohte in ima potne dlani. Zaveda se, da bo že kateri glas ali naglas prebral drugače, kot je prav. Takrat bi otrok — in kasneje odrasli — ne vem kaj dal, če ne bi bilo treba kdaj javno brati. (Glasno branje v razredu je javni nastop. In groza, če bi se kdo od nas moral učiti hoditi tako, da bi moral najprej mirno stati!) V vrtcu — mali šoli — in doma bomo ogromno storili za otroka, če se bo lahko po mili volji igral s knjigami, če mu bo knjiga dostopna kot žoga in ne bomo prežali nanj: te ne smeš prijeti, ker je lepa; te ne, ker še ni zate; za to si še premajhen... Naj gleda vsakršne slike v njih, opazuje črke (zanj je tudi črka slika), naj po mili volji sprašuje in se pogovarja o junakih s slik. Pripovedujemo in beremo mu o tistem, kar ima rad, tudi nešteto. To je sicer fizično in psihično naporno za vsakega starša in vzgojitelja, toda vedeti moramo, da so to temelji in od njih bo odvisno, kakšna bo vsa stavba. Otroku pa se bo pri pouku začetnega branja godilo mnogo lažje kot sicer.

OD IGRE K BRANJU

Mali šolar je že premagal težave, ki jih je imel z izgovorom posameznih glasov in glasovnih skupin. In vzpenja se mukoma na drugo stopničko priprave za pouk branja. To je njegovo spraševanje: kaj tu piše, kaj to pomeni. Spozna že besede, naslove, ugotovi, da je napisano na več načinov in da odrasli znajo vse tisto prebrati. Svoje igre prilagaja svoji intelektualni rasti in svojim intelektualnim ambicijam. Začenja se igrati, da bere, piše, četudi drži knjigo narobe in ne ve, kako bi zasakal svinčnik v pesti. Lista po slikanicah, pa tudi drugih knjigah in zahteva, da mu prebere-

mo točno določeno; kaj tu piše. Kaj tu piše, nešteto vpraša, nešteto »prepotuje« svoje knjige, očetove časopise, napise na plakatih, naslove trgovin... in lepega dne ve, da tam piše to, tu je to napisano in nič več ne sprašuje. Na svoj način že bere. (Razpoznavanje znakov, posameznih besed, napisov je že »branje«, četudi ne tako, kot ga otroka učimo v šoli.) To vse se zgodi, še preden otrok prestopi šolski prag. Na preži moramo biti pred veliko nevarnostjo: namreč starši ugotovimo, da naš otrok zna brati, želimo, da pokaže vsakemu obisku, kako zna, postanemo neučakani in ob nepravem času častihlepni na račun »genialnosti« svoje- ga otroka. Začenjamo ga izpostavljati, s tem pa mu nevede naprtimo na pleča odgovornost pred svetom odraslih. Seveda moramo otroka znati pohvaliti in vzpodbujati, le realni moramo ostati. Starševsko prepričanje v genialnost svojega otroka je več kot človeško. Niso le starši nekritični do svojega otroka, ko se mu kaj imenitnega posveti, to se dogaja tudi učiteljem. Kolikokrat je dovolj ena pogruntacija, da ga imamo nekaj časa v čislili ali pa narobe: kolikokrat je dovolj en spodrs-ljaj, da se razideta otrok in učitelj. To je do otrokovega početja krivično, pa če je sodbja pozitivna ali negativna. Oboje škodi njegovemu razvoju. Ker pa je prepoznavanje in pomnjenje znakov — črk vendarle intelektualni proces, v zvezi s tem ugotavljamo in sodimo o otrokovih intelektualnih sposobnostih. Vse to se zgodi, še preden postane otrok šolar.

BERI GLASNO, DA TE ČUJEM!

Šolar nabaše svojo torbo in odkoraka v uk za življenje. Ko se spozna, učiteljica že napiše kaj na tablo. In kaj zdaj? Ali zna otrok tisto prebrati? Vprašanje. Vidi, da so pred njim znaki in poskusi jih prenesti v svoj zvezek. Znal je besedo prepisati, ni pa rečeno, da jo je znal tudi prebrati. Saj ni nujno, da je razumel njen smisel, da jo je znal vključiti v svoj izkustveni svet, s katerim ti- sti hip razpolaga. Otroku prepozna besede in znake-črke v njih. Jih uporablja-govori v najrazličnejših pomenskih celotah in kmalu se glasove uči tudi zapisovati. Intenzivna priprava na bralni pouk je g l a s o v a n j e. Otroku je težko do- umeti, da Slovenci različne glasove zapisujemo z enakimi črkami oziroma da eno črko lahko izgovarjamo glede na njeno funkcijsko opredeljenost v besedilu na več načinov. Poglejmo primer: e-ji v naslednjih besedah s e izgovarjajo različno: teta, pet, pesem, ves, večer... Da težav, ki so z izgovarjavo glasov l, v, lj, pa tudi drugimi, niti ne naštevam. Zgodi se, da otrok nekaterih glasov sploh ne sliši v besedi in jih zato pri zapisu izpusti. Kadar pa bere, vidi bodisi celo besedo hkrati, ker jo pozna na pamet, bodisi posamezne znake. In ko bere, ne ve zmeraj natanko, kako mora določeni znak prebrati in kako ga povežati z ostalimi, da se ne bo osmešil. Zato je pazljiv, počasen, besedo trga. Kako težko je to šele pri vezavi besed v pomen- ske zveze in stavke. Vsakemu otroku pomeni to fizični in psihični na- por.

Odrasli — starši in učitelji — se bojimo, da naš otrok ja ne bi kaj narobe prebral. Prepričani smo, da moramo njegovo branje nadzorovati in vsaj z enim ušesom poslušati,

kako bere in vsako napako sproti popraviti. Zato tudi vzklikamo v šoli in doma: BERI GLASNO, DA TE ČUJEM! Namen je seveda dober, rezultat pa največkrat nezadovoljiv. Zakaj? Vsaj dve oviri sta psihične- ga značaja, in sicer: otrok je nego- tov, prestrašen, ker ni prepričan, da bo prebral vse dobro, je psihično blokiran, ker ve, da je nadzorovan. Posledice so nam znane: otrok se upre, zasovraži knjigo, branje, zo- prna sta mu šola in učitelj. Poznam mnogo staršev, ki so tarnali o svo- jem otroku: »Samo brati ne, brati je tako težko. Ure in ure sediva in bereva.« Ni čudno, da je tako. G l a s n o b r a n j e n a z a- č e t k u b r a l n e p o t i j e v e- lika ovira tudi z r a z u m e v a- n j e prebranega. Preizkusili smo in ugotovili, da nekateri otroci pri glasnem branju sploh ne vedo, kaj preberejo, drugi pa dosti bolj po- vršno razumejo besedilo. Pri glas- nem branju otrok intenzivno razmiš-lja o tehniki branja in izgovarjavi glasov, o tem, kako bo kregan ali pohvaljen po branju, nikoli pa ne razmišlja tako intenzivno o tem, kaj je prebral, temveč mu vsak re- če: lepo bereš, lepo vežeš, hitro bereš ali: tvoje branje je zanič, sla- bo bereš, mnogo moraš vaditi do- ma; brati moraš glasno. Zato:

BERI TIHO, DA BOŠ SLIKAL V ZAVEST NOVE PODOBE

Svet že davno ve, da se lahko na- učimo brati tudi tiho. Poskusimo tako v šoli kot doma. Otroku naj pre- bere, kar hoče, samo diplomatsko ga potem vprašamo, kaj je prebral, v šoli pa se o tistem, kar so otro- ci brali, temeljito in strokovno po- govorimo. (Tu se začne vprašanje interpretacije teksta). Branje ni ni- koli samo sebi namen. Ne vem, če z branjem razgibavamo govorne or- gane? Včasih ima človek skoraj tak- šen občutek. Če se premagamo in otroku zaupamo tako, da sme brati tiho, da ga ne silimo k branju, bo lepega dne bral gladko, in to še ze- lo hitro. Ze konec prvega razreda pa bo bral (glede na tehniko) ne- mara že celo bolje kot mi. Prvo je torej t i h o b r a n j e, ker je to branje z razumevanjem, ker omogoča branje smisla napisanega in ker ob takem branju otrok podo- življa novi, neznan svet in se bo- gati z doživetji in spoznanji junakov iz knjig. S takim branjem se inte- lektualno in čustveno razvija, odras- ča in se pripravlja ne le za »dru- ge predmete« v šoli, ampak na življenje, na permanentno izobraže- vanje. Še prevečkrat slišimo:

Z BRANJEM SI BOGATIŠ BESEDNI ZAKLAD

Povedala sem, da pri branju gre za branje smislov. Prebereš lahko v tekstu le toliko pomenov, kolikor jih moreš »cepiti« na svoje izkušnje, na svoj predstavo-izku- stveni svet. Nihče ne bere knjig za- to, da bi si širil besedni inventar! (Pa še mimogrede: poznam kmeti- co, ki je dejala: »Zelega sem si sa- mo to, da bi moja otroka znala brati. Vedela sem, da bosta po- tem vsaki šoli kos.« Danes sta pravnik in profesor). Primerjajmo tudi vedenje otrok ob glasnem in tihem branju. Opaziti bomo mogli, da se ob glasnem branju otrok ni- koli ne bo tako sproščeno smejal, tako prizadeto jokal kakor ob tihem. Tiho branje otroka sprošča, osvoba- ja in bogati. Toda: nobena šola si ne more in ne sme privoščiti samo

tihega branja, zakaj njena dolžnost je otroka tudi naučiti javno nasto- pati, javno govoriti in brati. Zato je ob tihem branju nujno gojiti tudi r e c i t a t i v n o - e s t e t s k o branje. Tokrat ne bo vseeno, kako bo otrok bral posamezne glasove v večjih enotah in celotah in ne bo vseeno, kako bo prebral ločila, kakšen bo njegov besedni naglas in stavčni ooudarek. Upoštevali bomo vsa pravila stavčne fonetike, deklamira- nja in recitiranja.

V zvezi s tihim in glasnim bra- njem v prvem razredu svetujem učiteljem in staršem le to, naj mi ne verjamejo na besedo, ampak naj poskusijo upoštevati naslednje:

- otrok naj bere, kar hoče,
- med branjem ga ne popravlja- mo,
- k branju ga nikoli ne silimo,
- predvsem doma naj nikoli ne bere glasno,
- po branju se z njim o tem, kar je prebral, pogovorimo.

Ugotovili bomo, da bo najprej od prebranega razumel zelo zelo malo, vendar bo brati želel in njegov do- življajski »aparati« se bo širil, večal in bogatil ter zahteval nov poseg po knjigi. To pa je veliko, morda naj- več.

KOLIKO NAČINOV BRANJA JE?

Na vsem lepem se bo zgodilo, da nas bo otrok sam vprašal, če nam lahko kaj prebere. Ko bo prišel iz šole, bo povedal, da mora doma brati (da mora celo glasno brati). Takrat ga pustimo, naj bere, kot želi: tiho ali glasno. Zgodi se tudi, da nam učiteljica pri govorilni uri sporoči, da naš otrok slabo bere, mi pa vemo, da zna vse Berilo na pa- met. To ni branje. Slabo je torej, če ga silimo, da isti tekst bere več- krat zato, da ga bo znal »dobro brati«. Tega ne počenjajmo. Branje uri prav tako, če bere kaj drugega, kaj zanimivejšega Kadar pa bo otrok sam ponovno bral že znano zgodbo, jo bo bral zato, ker mu je všeč, ker so se mu priljubili njeni junaki. In to pomeni, da je že znal prebrati s m i s l e l d o l o č e n e zgodbe. Branje smislov — to je tistega, kar si zna vsakdo za zapisanim v svojih pre- stavah »naslikati«, v svojem svetu konkretizirati — je bistvo vsega branja. To pa se najlaže in najprej zgodi ob

TIHEM BRANJU

Doslej smo gojili (ne učili!) tiho branje v šoli ob glasnem branju. V šoli in doma je še prevečkrat bi- stvena samo bralna tehnika. Če pa hočemo vsaj delno uresničiti učni smoter slovenskega jezika in sploh slovenske šole, ki zahteva, da »se učenci nauče smiselnega tihega in glasnega ter recitativnega branja«, moramo natanko vedeti, kaj je smi- selno (tiho ali glasno) branje, pa tudi, kako ga otroka naučimo oz. celo navadimo.

Otrok mora tiho brati tudi nove, neznane tekste. Ne bojmo se, da mu bo tako branje škodilo, ker ne bo razumel vsega, ker ne bo znal vsega prebrati. (Vprašajmo se, kdaj sami vse razumemo!)

Prednosti tihega branja so ogrom- ne. Naj navedem vsaj nekatere naj- bolj otipljive:

- ob tihem branju razume otrok mnogo več kot ob glasnem,
- bere hitreje,
- bere intenzivneje,

— bere tudi smisle napisanega, odkrivati začne podtekst,
— ne ukvarja se s pravorečnimi vprašanji: izgovor, naglas, poudarek, ločila,
— ne boji se: ali bo kregan ali pohvaljen; branje postaja vse bolj njegova intimna stvar, ki je ne nadzorujejo odrasli, zato je nekaj samo njegovega in lepega.

GLASNO BRANJE

Življenje dokazuje, da so mnogi znameniti ljudje slabi bralci, kadar berejo glasno. Znano je tudi dejstvo, da smo Slovenci slabi govorniki, da težko javno nastopamo. Vzroki so pri mnogom skriti v obdobju začetnega branja, ko je bilo treba prav prebrati, ko si trepetaje čakal, kdaj boš na vrsti za branje. (Spominimo se: ob branju je bila v razredu vedno tišina kot nikoli. S prstom smo sledili, kje smo, da bomo znali brati naprej. O tem, mislim vsaj, smo razmišljali intenzivneje kot o skritih pomenih prebranega.) Je danes tudi tako? Slabo glasno branje nikakor ne pomeni, da kdo tudi tiho slabo bere. Gre preprosto za dva povsem samostojna in različna procesa.

Namen bralnega pouka v šoli pa je tudi

RECITATIVNO BRANJE

Učenec se mora sčasoma naučiti tudi glasno brati, da zna izraziti smisel prebranega. Vem, da je šolarja to zelo težko naučiti. Lahko pa kljub temu mnogo storimo. Pogoj za recitativno branje je temeljito obvladanje smiselnega tihega branja.

Izkušnje nas uče, da takrat, kadar beremo glasno, najprej na hitro tiho preberemo vsaj del stavka, če ne vsega, šele potem ga preberemo glasno. Zakaj je tako? Gotovo zato, ker beremo posameznosti iz celote, ali bolje: na osnovi neke povedne celote. Smisel-vsebina teksta je bralcu izhodišče podajanja. (Tu se začenja nova tema.)

Ker je branje izrazito individualno intelektualno delo, ki se z odrasčanjem izpopolnjuje in raste ali pa stagnira in se celo manjša, bomo samo tako in toliko, kolikor imamo na voljo moči.

In permanentno izobraževanje! Kaj ni nič drugega kot nenehno seganje po literaturi, soočanje svojega znanja s tujim, novim?

Ali ni tako krog našega branja zaključen?

Marija Kolar,

osn. šola Prežihovega Voranca
Ravne na Koroškem

USPEH NAŠEGA PIHALNEGA ORKESTRA NA SVETOVNEM PRVENSTVU

Dovolj časa je že poteklo od nastopa pihalnega orkestra ravenskih železarjev na svetovnem prvenstvu v Holandiji, da so dolgotrajne priprave le še spomin, prav tako skrbi organizatorjev, kako zagotoviti potrebna sredstva. Živa pa ostajajo doživljaja iz nastopa, ne zbledijo priporočila o gostoljublju Nizozemcev in najbolj trajno ostaja ponosno dejstvo, da je naš pihalni orkester uradno uvrščen v prvo kategorijo amaterskih orkestrrov na svetu, najbolj pa po doseženih točkah med tremi slovenskimi, ki so nastopili na prvenstvu: Ravne 297, Velenje 294, Trbovlje 292,5.

Tu je seveda treba popraviti premanjano natančnost poročevalcev, ki so kar vsak orkester razglašali za svetovnega prvaka. Za razumevanje uvrstitve je treba odmisli v športu običajno pojmovanje, da je zlata medalja enaka prvemu mestu. Zlato plaketo na svetovnem prvenstvu v Holandiji prejme tisti orkester, ki zbere med 288 in 342 točk, to pomeni, da se uvrsti v prvo kategorijo. To so naši dosegi in za ta uspeh jim gredo iskrene čestitke ter priznanja.

ČESTITKA PIHALNEMU ORKESTRU ŽELEZARNE RAVNE

Drage godbenice in godbeniki! Triinidesetletna rast koroških fužin po osvoboditvi, plemenitenje in povečevanje proizvodnje kakovostnih jekel sta na Ravnah stalno spremljala tudi zavest in kultura človeka. Pihalni orkester, zvesti spremljevalec jeklarskih ustvarjalcev, se je kakovostno vzpenjal, dokler ni končno na svetovni tekmovalni reviji v Holandiji potrdil prvenstva med slovenskimi in jugoslovanskimi amaterskimi godbami.

S svojim sijajnim nastopom 15. julija, ko ste se vključili med prvo plasirane orkestre sveta, ste

So pa razen zlatega odličja prinesli naši godbeniki s seboj še dragoceno drugo vrsto, namreč zavest, da je v Evropi dežela, v kateri je glasbenik spoštovan človek, in kjer si ljudje štejejo v čast, če lahko takšnega glasbenika imajo za nekaj dni kot dragega gosta v svoji hiši ter mu nudijo vse, kar le morejo. Spoštovanje umetnosti in umetnikov, ljubezen do glasbe, poznavanje in razumevanje glasbe pa človeška toplina — to nemara tehta prav toliko ali celo več kot uradna priznanja.

In kakor je bilo toplo slovo od nizozemskih prijateljev, tako je bil kljub pozni uri iskren in prisrčen sprejem našega pihalnega orkestra po povratku na Ravne. Zlepa kdo pri nas ne doživi česa podobnega, zato je vredno toliko več.

Lepše in boljše spodbude za nadaljnje delo pač ni mogoče dobiti in prepričani smo, da bodo naši godbeniki stopili v priprave za novo sezono ponosni in samozavestni. Vedo, kaj njihovo delo pomeni in vedo, da niso sami.

M. K.

visoko dvignili zastavo ravske jeklarne, povečali ugled kraju, Slovenskim železarnam in celi domovini. Spontani sprejem na Ravnah je bil dokaz hvaležnosti, ki vam jo domačini izkazujejo. Pohvalo in čestitke zaslužite vsi, ki ste nas tako častno zastopali, prav posebej pa še Joško Herman, ki že četrto desetletje drži dirigentsko palico na Ravnah. Uspeli nastop naj bo spodbuda za nove dosežke pihalnega orkestra železarne Ravne.

Srečno!

Ljubljana, 18. 7. 1978

Gregor Klančnik

S KNJIŽNE POLICE

Domača dela

Mavricij Zgonik, Dravska dolina, znanstveno delo. ZO, Mb, 368 str. 160 din.

Zgonikova študija je zrelo, vsebinsko in metodološko originalno znanstveno delo. Njegova metodološka vrednost je zlasti v tem, da gre tako rekoč za prvo geografsko študijo pri nas, ki na osnovi podrobne regionalne proučitve preizkuša pravo vrednost pojmov. Vsebinsko pa je dragocena zato, ker obravnava življenjske probleme naših gorskih kmetij.

Maca Jogan, Sociologija reda. ZO, Mb., 223 str. 180 din.

Avtorica piše v predgovoru, da je od začetkov sociologije pa do današnjih dni veljalo prepričanje, da mora biti ta znanost ideološko nevtralna. Kritično soočenje te sociologije z vsakokratno družbeno resničnostjo pa kaže, da je v resnici jemala meščanske cilje za svoja izhodišča in iskala le boljše sredstva za učinkovito delovanje »sistema«.

Ferdo Kozak, Kralj Matjaž, dramski teksti. DZS, Lj., 440 str. 230 din.

Knjiga prinaša celoten dramski opus F. Kozaka in predstavlja v tem okviru mozaik sedmih impresivnih podob iz življenja naše gospodarske politične, prosvetnokulturne elite tega stoletja. Bojan Stih je o tej dramatik zapisal: »Kozak je s svojimi sedmimi igrami eden najbolj vidnih komediografov našega stoletja.«

Miha Remec, Votlina ali noč med novoslovenskimi polharji, roman. ZO, Mb., 194 str. 180 din.

V romanu gre za sodobno temo: medčloveški odnosi v zmaterializiranem svetu. V svoji notranji vsebinski postavitvi je roman zamišljen zelo drzno, v formalnem pogledu pa je pisatelj posvetil vso pozornost jeziku: v zadnjem času na slovenskem gotovo ni dela, ki bi v jezik prinašalo toliko novosti kot Remčeva Votlina.

Tomaž Šalamun, Metoda angela, pesmi. MK, Lj., 108 str. 150 din.

Pred nami je že štirinajsta in obenem doslej najboljše zbir-

ka pesmi Tomaža Šalamuna. Gre za zbirko ironičnih aforizmov in refleksij z izizzivalnimi obrati in široko, nenavadno metaforiko. Enako kot za prejšnje, tudi za to zbirko velja, da se je treba na branje Šalamunovih besedil navaditi.

Prevodi

Robert Graves, Jaz, Klavdij, roman. CZ, Lj., 450 str. 150 din.

Graves s poznavanjem zgodovine, z domišljijo duhovito in pronicljivo odstira eno najnasilnejših in najsramotnejših obdobj zgodovine starega Rima — čas vladarjev Cesarja Avgusta, sprijenega pohotneža Tiberija, najslabšega med Klavdijci, razuzdanega in blaznega Kaligule do najboljšega vladarja tega rodu Klavdija.

Jean Plaidy, Umori njegovega veličanstva, roman. CZ, Lj., 608 str. 260 din.

Roman obravnava obdobje, ko je v Angliji vladal reformatorski kralj Henrik VIII., razvpit zaradi svojih številnih žena, med katerimi zlasti izstopa Ana Boleyn. Po drugi strani pa je to roman o ljubezni in umorih, o prijateljstvu in sovraštvu, pač o tem, kar je uravnavalo kolo zgodovine.

Aola Vandergriff, Wyndespelle, Wyndespelski otrok, Wyndespelski zvon, trije romani PZ, MS, 301 + 262 + 247 str. 140 din za vsako knjigo.

Pisateljica spleta svoje zgodbe okrog skrivnostnega gradu. Vsi trije teksti so romantični, začinjeni z raznimi skrivnostmi, zapleti in razpleti. Gre pač za tako branje, ki je dobrodošlo v poletnih mesecih.

Mika Waltari, Egipčan Sinuhe, roman. CZ, Lj., 720 str. 295 din.

Zgodba je postavljena v Egipt v obdobje proti koncu 18. dinastije v novi državi, se pravi v čas, ko je bil Egipt vodilna velisila v Sredozemlju. Ta mogočni imperij pa je začel razpadati po nastopu verskega reformatorja Ehnatona. To so zgodovinska dejstva, ki tvorijo ozadje, kamor avtor vpleta lepo tekočo fabulo.

(Po Knjigi 78)

Koroško poletje

Josip Broz Tito

Beograd, 26. maja 1978.

Drage drugarice i drugovi,

Vaša čestitka sa dobrim željama povodom mog rodendana puno me je obradovala, i ja vam najljepše zahvaljujem. Koristim priliku da vam uputim pozdrave i zaželim dalje uspjehe u radu.

TITO

Tako zahvalo tovariša Tita hranijo ravenski upokojenci kot drag spomin

SLIKARSKA KOLONIJA RAVNE 78

V drugi polovici avgusta je bila na Ravnah že deveta slikarska kolonija, tudi zdaj pod pokroviteljstvom železarne Ravne in vodstvom slikarja Franca Boštjana. Zdi se, da je organizatorju letos uspelo zbrati posebno posrečeno kombinacijo umetnikov, čeprav je bilo udeležencev tudi tokrat le osem.

V tako majhnem številu resnično ni lahko združiti predstavniki starejše generacije, kot sta Miha Maleš in Tošo Primožič, srednje — Slavko Kores ter mlade — Zdenko Huzjan, Zarko Vrezec in Beno Kumprej, pa še akademskih slikarjev s samorastniškoma, kakršna sta Jože Tisnikar in Anton Repnik. Skoraj enako so bili zastopani Ljubljana, Maribor in Koroška, pa tudi kar sami od sebe so se slikarji razdelili po »delovnih mestih« v železarni, kraju in v pokrajini.

Znano je sicer, da na nekatere umetnike novo okolje vpliva bolj, na druge manj. Posamezniki tudi

v drugem kraju ne prekinajo do- ločene faze svojega ustvarjanja. Zato je v njihovih delih komaj kakšna sled npr. tipično koroških ali železarskih motivov. Prav tako pa so slikarske kolonije dale tudi že izvrstne študije koroške pokrajine in njenih značilnosti. Zato bo zanimivo videti, v kakšni meri sploh lahko specifičnosti železarne in kraja vplivajo na izrazito za- okroženi motivni svet Tisnikarja ali Repnika, v kakšno smer se razvija domačin z Leš, letos di- plomirani akademski slikar Beno Kumprej, kako bosta železarno slikarsko izvednotila prefinjeni Kores pa iskalsko vedno mladi Primožič, kam bo segel prekaljeni mojster vseh slikarskih tehnik Maleš in kaj nam bosta pokazala Huzjan in Vrezec.

Bera slikarske kolonije, ki bo za 29. november razstavljena v Likovnem salonu, obeta torej biti res pestra in privlačna.

n. r.

»Žal meni, gospod, ker se trudi- te in še enkrat kličete iz Madrid. Nimamo niti ena soba. Vi, prosim, poskusite drugi teden, gospod!«

»Uno momento!« zavpijem v svoji španščini, preden mu uspe odločiti. »Nisem v Madridu, sobo želim v Madridu.«

»Seveda gospod. A ta hotel ni v Madridu. Ta je v Barceloni.«

»To vem.«

»Kako?«

»Ker tu stanujem.«

»Vi stanovati?«

»Da. Tu. Pri vas.«

»Srečni niste s svojo soba?«

»Sem, zelo sem srečen in zado- voljen s svojo sobo, toda jutri moram leteti v Madrid.«

»Želite, da pridem po vašo prtljago?«

»Da. Jutri. Ne zdaj.«

»Prav, gospod. Lahko noč, go- spod.«

Odložil je in ponovno sem ga klical:

»Spet sem jaz, človek, ki jutri leti v Madrid. Prosil sem vas, da mi rezervirate sobo s kopalnico.«

»Vi čakati, jaz pogledati, go- spod.« Nekaj sekund je bilo vse tiho, potem pa pravi: »Pogledal sem. Zelo mi je žal, gospod. Vse naše sobe so polne. Poskusite dru...«

»Ne želim sobe v tem hotelu. Saj jo vendar že imam. Sem v so- bi 206!«

»206? Trenutek, gospod... Ne, meni žal, gospod. Soba 206 je od- dana.«

»Jasno, saj sem jaz v tej sobi.«

»In želite drugo sobo?«

»Ne. Zjutraj letim v Madrid in želim, da bi mi vi tam rezervirali sobo.«

»Za jutri?«

»Da.«

»Vi čakati, jaz pogledati. S ko- palnico?«

»Da.«

»Srečo imate, gospod. Imam so- bo za vas za jutri.«

»Hvala bogu!«

»Soba 206 bo jutri prosta.«

»Hvala.«

»Prosim, gospod. Še kaj, go- spod?«

»Dvojno žganje!«

»Tako pridem, gospod!«

Prev. -ar

OBVESTILO

Moški pevski zbor »Fužinar« vabi k sodelovanju fante in mo- že, ki čutijo veselje do zborov- skega dela in so nadarjeni za petje. Zglasite se 4. septembra ob 19. uri v stari osnovni šoli (pri- tličje), kjer boste dobili vse in- formacije.

Vabi odbor MPZ Fužinar

OBVESTILO

Obveščamo vse člane fotoklu- ba Ravne, da je izšel razpis za 2. jugoslovansko razstavo barv- nih diapozitivov, format 5x5 cm. Vsak fotoamater lahko pošlje 6 diapozitivov, ki morajo biti okvirjeni. Tema je svobodna. Zadnji rok odpošiljanja je 10. sep- tember 1978. Vse informacije do- bite pri fotoklubu, interni telefon 594.

POTRDLA O ŠOLANJU

Obveščamo sodelavce, da si mo- rajo na začetku šolskega leta pri- skrbeti potrdila o šolanju za tiste otroke, ki so stari 15 let in več ali pa bodo dopolnili 15 let v šolskem letu 1978/79. Ta potrdila so po- trebna za

- otroški dodatek,
- regres za letni dopust,
- zdravstveno zavarovanje.

Prosimo, da jih dostavite social- ni službi najkasneje do 15. sep- tembra 1978.

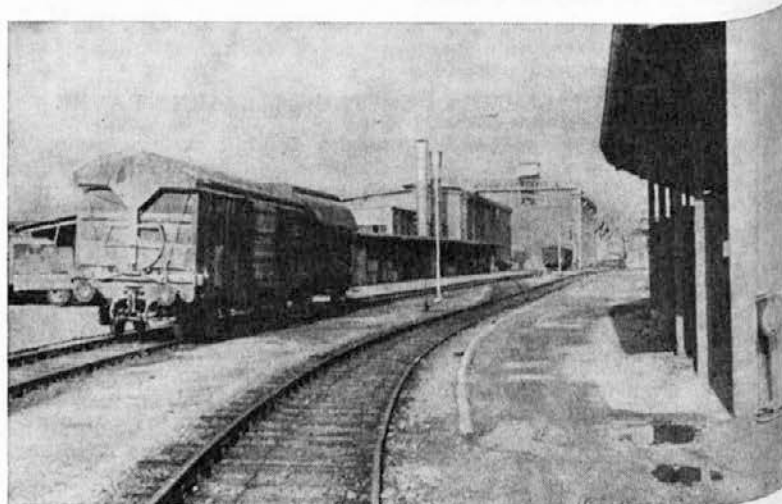
Vodja socialne službe

OD TU IN TAM

Kadar v ZDA strokovnjaki za ekonomijo zaradi preobilice idej stvari preveč zakomplicirajo, vprašajo za mnenje — laike!

Esther Vilar dela na zahodu zgago med strokovnjaki za zapo- slovanje. Pogruntala je namreč originalen recept za odpravo brez- poselnosti — peturni delavnik za vse.

Debelejše Američanke so se za- čele bojevati proti vsem mogočim dietam in proti modnim kreator- jem, ki povzdigujejo vitkost. Pra- vijo, da gre že za pravi »šovinizem suhosti«.

Posodobljeno in urejeno

ZA VROČE IN DEŽEVNE DNI:

Svetovni rekord v norosti

Neki hotelski portir v Barceloni je po mojem postavil svetovni re- kord v norosti. Telefoniral sem mu iz svoje sobe, razgovor pa je tekel tako (v angleškem jeziku, s katerim se je resno boril):

»Jutri letim v Madrid,« pravim. »Prosim, rezervirajte mi hotelsko sobo s kopalnico!«

»Vi čakati, jaz pogledati, go- spod!« je rekel in odložil slušalko.

Cez nekaj sekund se je javil: »Meni žal, gospod! Mi nimati pro- sta sobe!« reče in odloži.

Pokličem ga znova:

»Niste me razumeli. Sobo po- trebujem v Madridu, ne tu.«

REKREACIJA IN ŠPORT

PLAVANJE

Poletna plavalna sezona je zaključena. Za PK Fužinar je bila uspešna kot že dolgo ne. Podatek, da noben drug klub v državi ni dal petih plavalcev v reprezentanco na balkaniadi pove vse. Seveda pa nova sezona prinaša nove naloge, tudi nove probleme, ki jih ni malo. A o vsem tem bomo še pisali, zato pogledimo po vrsti rezultate najpomembnejših tekmovanj.

Državno prvenstvo mlajših pionirjev A — do 12 let je bilo 28.—30. 7. 1978 v Ljubljani. Naša štiričlanska ekipa se ni mogla potegovati za ekipno uvrstitev. V

letošnji sezoni opozorili na lep napredek Andreje Cesnik. To pot nam je pripravila posebno presenečenje. Uvrstila se je na drugo mesto na 100 m hrbtno in z odličnim časom premagala favorizirane konkurentke. Tudi Marta Kos je že skoraj pozabila na zlom noge in nadoknadila zamujene treninge, kar je pokazala z osvojitvijo bronaste medalje na 100 m delfin.

Na evropskem mladinskem prvenstvu v Firencah 27.—30. 7. 1978 so nastopili v 20-članski državni reprezentanci kar trije »fužinarji«: Dimiter Vočko, Miran Kos in Maja Rodič. Miran Kos

kazalo, da to ni majhna stvar. Nekatere zmagovalce tega prvenstva bomo prav gotovo našli v finalu letošnjega svetovnega prvenstva, še bolj zanesljivo pa v finalu olimpiade 1980.

Balkaniado nam je TV tako približala, da uspehov Fužinarjevih plavalcev na njej ni treba opisovati podrobneje. Maja Rodič je bila z novim absolutnim državnim rekordom prva na 200 m prsno in druga na 100 m prsno, Andreja Brumen tretja na 100 m in peta na 200 m prsno. Miran Kos je bil šesti na 200 m hrbtno, le 15 stotink za proslavljenim Milošem, Vočko sedmi na 200 m delfin in Tomaž Rodič osmi na 200 m prsno. Vsaka uvrstitev v finale je prinesla točke reprezentanci.

Na državnem prvenstvu starejših pionirjev v Stipu je od naših največ dosegel Miran Kos, ki je postal prvak na 200 m mešano, 200 m in 100 m hrbtno ter bil 4. na 200 m delfin. Cesnikova je bila tretja na 100 m hrbtno.

V zvezi z uvrstitvijo Maje Rodič na svetovnem prvenstvu je treba vedeti, da se je z balkaniado pri nas plavalna sezona praktično končala. Tako je Maja izvedla zadnje priprave sama in še v zelo neugodnih pogojih.

Nova sezona pred ravnosko plavanje postavlja vrsto vprašanj. Ko bo šolski pouk samo dopoldne, se bodo vsi Fužinarjevi plavalci zgnatli na popoldanskih treningih v omejenem času in prostoru. Trenutno tudi še ni rešeno vprašanje novega poklicnega trenerja, slejkoprej pa prihaja v ospredje vprašanje 50 m bazena, saj obstoječi omogoča napredovanje le do določene kvalitete stopnje. O vsem naštetem bomo seveda še poročali.

R. K.

Čestitka Fužinarjevim plavalcem

Dragi plavalci!

Ob izrednih rezultatih, ki jih dosegajo ravnoski plavalci v letošnji sezoni in zlasti za briljantni nastop na balkanskem prvenstvu mladincev v Romuniji, vam pošiljam iskrene čestitke. Prav posebno priznanje zaslužijo: Maja

Smejavec

Rodič, dvakratna balkanska prva-kinja in absolutna jugoslovanska rekorderka, ter oba balkanska prvaka Dimiter Vočko in Miran Kos. Vsi smo ponosni na zavidanja vredne uspehe. Ti so plod ne-utrudljivega dela tekmovalcev, uspešnega trenerja Medveška in celotnega vodstva kluba ter društva.

Samo tako naprej! Ze ste v tir-nici vrhunskih rezultatov, ki kre-pijo ponos društvu in kraju ter prinašajo polet v nove dosežke.

Ljubljana, 18. 7. 1978

Gregor Klančnik

Rekreacijski pohod delavcev čistilnice na Poštarski dom

Dne 29. 7. 1978 je izvršni odbor OOS — čistilnice organiziral rekreacijski pohod na Poštarski dom. Po dobri zakuski smo pričeli s športnimi tekmovanji. Pri streljanju z zračno puško je pri moških osvojil prvo mesto Vinko Šuler, pri ženskah pa Danica Zdovc. Pri metanju pikada je

Na Poštarskem domu je bilo veselo

Prvo moštvo PK Fužinar — moštvo državnih prvakov in reprezentantov

močni konkurenci te kategorije so uvrstitev v finale, ki sta jih dosegla Sandi Ambrož s petim mestom na 100 hrbtno in z osmim mestom na 200 m hrbtno ter Marinka Dretnik s sedmim mestom na 200 m prsno kar razveseljive.

Nekoliko smole je spremljalo uvrstitev Branka Kečka na 9. mesto na 100 m delfin in 100 m prsno ter Marinke Dretnik na 100 m prsno, saj jima je manjkalo do finala le nekaj desetink sekunde. Heleni Bobek se je poznala prekinitev treninga in je za svojimi rezultati precej zaostala.

Mlajši B pionirji do 10 let starosti so se pomerili na državnem prvenstvu 28.—30. 7. 1978 v Mariboru. Posebno ugodno je prese- netila Aleksandra Kričej z osvojitvijo srebrne medalje na 100 m prsno. Na 200 m prsno je bila četrta, pri čemer je premagala že kar znane tekmice. Aljošu Medvešku so za las ušle medalje ob uvrstitvi na 4. mesto na 200 m hrbtno in 200 m mešano, na 100 metrov prsno pa je bil šesti.

V Kopru so nastopili starejši pionirji 29. in 30. 7. 1978 na republiškem prvenstvu. V naši ekipi je manjkala Miran Kos zaradi evropskega mladinskega prvenstva v Firencah. Pobral bi več medalj in seveda v hrbtnem slogu zmagal »z eno roko«, kot pravijo plavalci. Kljub temu smo obetajočega nastopa naše ekipe lahko veseli. Že nekajkrat smo v

se je z izredno borbenostjo vpisal na peto mesto med evropskimi hrbtaši z novim državnim rekordom. To je ob konkurenci evropskega vrha na 100 m hrbtno res odličen dosežek še prav posebno zato, ker je Miran močnejši na daljši hrbtni progi. Zal pa tega ni mogel doseči na 200 m hrbtno, ker so mu pošle moči kot tudi vsem drugim mladim reprezentantom. Naša mladinska reprezentanca je bila na vrhuncu na mladinski balkaniadi v Romuniji, od koder so dan za dnem prihajale vesti o osvojenih balkanskih naslovih in rekordih, zatem pa so sledili težki nastopi in potovanja brez možnosti treninga. Forma vseh reprezentantov je padala in evropsko mladinsko prvenstvo v lepih Firencah so večinoma zapustili razočarani. Med njimi prav posebno Maja Rodič in Dimiter Vočko, ki sta imela v naši reprezentanci edina poleg Kosa realno možnost nastopa v finalu. V finale so se namreč uvrstili tekmovalci s časi, ki so bili slabši od tistih, ki so jih naši dosegli na balkanskem prvenstvu. Zal tokrat ni šlo, ker je tekmovalna sezona predolga in prenaporna. Razumljivo je, da vrhunske forme ni mogoče obdržati kar dva ali celo tri mesece.

Kljub temu smo lahko zadovoljni, da spadajo vsi trije naši reprezentanti po svojih letošnjih rezultatih v evropsko deseterico in prvenstvo v Firencah najboljših plavalcev iz 26 držav je po-

pri moških zmagal Ivan Pintarič, pri ženskah pa se je najbolje odrezala Jožica Suler. Organizirali smo tudi tekmo v malem nogometu med lahko in težko stranjo, zmagali pa so »težki« z rezultatom 4:2.

Za dobro jedajo na ražnju je poskrbel naš znani kuhar Janko Trstenjak, za veselo razpoloženje pa sodelavec Edo Cigler s svojo »fraztonarico«.

Takšnih pohodov si želimo še več.

Mijo Vnuk

ŠAH

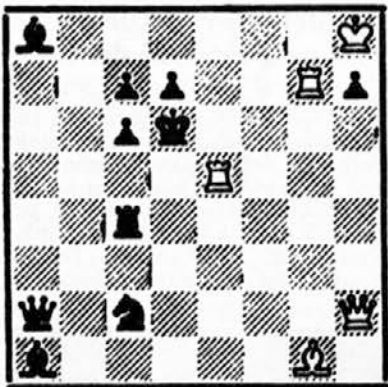
Prijateljska srečanja med Zeleno županijo iz Madžarske in Ravnamo so se poglabila, ko so 29. in 30. julija t.l. šahisti SK Fužinar sodelovali v mestu Sarvar na kupu »Pepsi-cola«. Skupaj se je tega kupa udeležilo 26 ekip, od katerih jih je bilo 6 iz prve madžarske lige. Naši šahisti v sestavi Jože Zunec, Niko Ristič, Zdenko Oderlap, Marko Vrečič in Boris Grzina so častno zastopali Ravne. Tekmovanje je bilo po POP sistemu, tako da je vsak igralec imel pol ure časa za partijo. Zmagala je ekipa madžarskega prvotigaša Statista iz Budimpešte s 26 točkami, naša ekipa pa je osvojila zelo dobro 5. mesto z 21,5 točkami.

Po 3. objavljenem problemu so reševalci razvrščeni takole:

Posedli Dušan, TOZD valjarna, Pšeničnik Franc, TOZD vzmetarna, Kodrun Erik, TOZD kontrola kakovosti, Jesenek Jože, TOZD pnevmatični stroji, in Kotnik Rok (ni delavec železarne) — vsi po 6 točk. Pešl Maks, DS gospodarjenje, in Sirovina Ante, TOZD priprava proizvodnje, oba po 4 točke.

V. P.

Problem št. 4 — F. Gamage, 1914
Mat v dveh potezah

Beli: Kh8, Dh2, Te5, Tg7, Lg1 (5)
Črni: Kd6, Da2, Tc4, La1, La8, Sc2, c6, c7, d7, h7 (10)
Rešitev problema št. 2: Sc7!

Ravenski železarji na Triglavu

Ze devetih zaporedoma smo se ravenski železarji udeležili tradicionalnega pohoda slovenskih železarjev na Triglav. Pohod je bil kot običajno v soboto in nedeljo, tokrat 19. in 20. avgusta 1978. Udeležencev je bilo 72.

Zanimanje za pohod je bilo med našimi železarji precejšnje, saj so bile prijave zaključene v nekaj dneh. Vsi udeleženci smo nestrpnost pričakovali napovedanega dne, prav posebno še, ko se je vreme nekaj dni pred pohodom poslabšalo. Napeto smo poslušali vsak zase vsako vremensko napoved.

Sobotno jutro nas je spremljalo z meglo in tudi malo je pršelo, ko smo se začeli vzpenjati od Rudnega polja proti Jezerom in dalje proti Vodnikovu koči. Po krajšem postanku na koči se je naša kolona nekoliko raztegnila, pomešana med železarje iz drugih krajev. Po vzponu od Vodnikove kočice proti Konjskemu sedlu so se začele megle raztegovati in pokazalo se je sinje plavo nebo, nad njim pa ves ožarjen s soncem naš cilj — Triglav.

Vse to je povzročilo takšno navdušenje, da nismo niti čutili strme pešene steze do planinske postojanke Planike, kjer smo se nastanili. Eden hitreje, drugi zmerneje so prihajali do kočice, kjer se je vsak lahko oddahnil in odpočil.

Nepopisne lepote, privlačne steze so vabile v svoje okolje številne obiskovalce in tako se je skoraj polovica naših železarjev odločila, da nadaljuje pot na vrh očaka že kar prvi dan. Nekateri po tradicionalni poti prek malega Triglava, drugi zopet po najstarejši poti so hoteli čimprej doseči vrh.

Sobotno popoldne je doživel Triglav rekorden obisk, saj so se vrstile na vrh od Kredarice — Planike in prek Doliča nepretrgane verige številnih planincev.

Poleg nas je bilo opaziti tudi številne planince drugih narodnosti. Pogled z vrha je bil edinstven, saj smo lahko videli od plavega Jadrana vse tja do zasneženih vrhov v Svici in Avstriji.

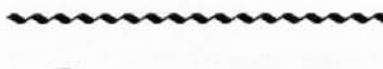
Ze je padal mrak na vrhove, ko so se zadnji obiskovalci spuščali čez strmo temo našega očaka. Sonce je zašlo in luna je zamenjala njegovo vlogo, tako da smo lahko opazovali tudi krasote in čare planinskih vrhov ob siju lune. Dolgo v noč je odmevala planinska pesem, pozdrav našemu najvišjemu vrhu. Zopet je bila menjava lune in sonca, ki je vzšlo iz doline megle ter zopet obsijalo vrhove in njene številne obiskovalce. S prvim svitom so zopet oživele steze in kolone so začele zapuščati kočice ter se podajati proti vrhu.

Tudi mi železarji z Raven smo bili deležni vseh triglavskih krasot, saj takega vremena že dolgo nismo dočakali. Po uspešno opravljeni turi in vzponu smo se sredi nedeljskega popoldneva poslovili od Triglava ter se po smeri čez Prag začeli spuščati v dolino Vrata.

Prav na vznožju ob izviru bistre in čiste Save Dolinke smo občudovali velikansko severno steno Triglava in se ob obeležju žrtvam gora zamislili na dolge prehojene poti, katere nas venomer vabijo in vlečejo v naravo.

Na cilju, to je pred planinskim domom v Vratih, je bilo veselo in ob poskočnih višah je marsikdo pozabil na utrujene noge ali žulje. Ob slovesu smo si zopet stisnili prijateljsko roko železarji iz vseh krajev Slovenije z željo, da se prihodnje leto zopet snidejo na Triglavu.

Franc Telcer

FILATELJA FILATELJA FILATELJA FILATELJA FILA

KONFERENCA MINISTROV ZA ZUNANJE ZADEVE NEUVRSČENIH DRŽAV

Ob konferenci ministrov za zunanje zadeve neuvrščenih držav letos v Beogradu izdaja skupnost jugoslovanskih PTT priložnostno poštno znamko za 4,90 dinarja. Konferenca je bila od 25. do 29. julija v Beogradu. To je bil prvi shod neuvrščenih takšnega pomena po konferenci vodij držav ali vlad neuvrščenih držav leta 1961 pri nas.

Kot motiv za znamko je bil uporabljen znak konference s silhueto Beograda. Likovna in grafična obdelava znamke je delo akademskega slikarja iz Beograda Dušana Lučiča. Znamke so bile natisnjene v nemški tiskarni »VEB Deutsche Wertpapierdruckerei« Leipzig, NDR, v tehniki dvobarvne heliografure v polah po 9. V prodajo so prišle 25. julija 1978.

V pristanu

Istega dne je dal biro za poštne znamke in tisk v prodajo priložnostni ovitek za 2,50 dinarja oziroma ovitek prvega dne (FDC) za 7,40 dinarja.

14. SVETOVNO PRVENSTVO V KAJAKU IN KANUJU NA MIRNIH VODAH

Ob 14. svetovnem prvenstvu v kajaku in kanuju na mirnih vodah v Beogradu izdaja skupnost jugoslovanskih PTT priložnostno poštno znamko za 4,90 dinarja. To prvenstvo je bilo od 10. do 14. avgusta na Savskem jezeru na Adi Ciganliji pod pokroviteljstvom tovariša Tita.

Motiv za znamko je znak prvenstva. Likovna in grafična obdelava sta delo akademskega slikarja iz Beograda Dušana Lučiča. Znamke so bile natisnjene v nemški tiskarni »VEB Deutsche Wertpapierdruckerei«, Leipzig, NDR, v tehniki večbarvne ofseta v polah po 9. V prodajo so prišle 10. avgusta 1978. Istega dne je dal biro za poštne znamke in tisk v prodajo priložnostni ovitek za 2,50 dinarja oziroma ovitek prvega dne (VDC) za 7,40 dinarja.

OBVESTILO

Obveščamo vse člane koroškega filatelističnega društva, da so od 1. septembra dalje redni sestanki društva vsak torek od 18. ure dalje v prostorih gasilskega doma Ravne. Naprošamo vse člane, da se sestankov redno udeležujejo. Na njih lahko dobite vse novitete Jugoslavije. Prav tako si lahko ob tej priliki nabavite tudi znamke za vaše tematske zbirke ali pa se boste morda za takšen način zbiranja šele odločili.

f. u.

ZAHVALA

Ob izgubi našega očeta in dedija Jožeta Zormanca se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so se ga spomnili in ga spremljali na zadnji poti ter darovali vence in cvetje. Posebej se zahvaljujemo Zvezi borcev in govorniku tov. Florjančiču, dr. Sušniku in dr. Vodnjovovi za pomoč pri zdravljenju, pihalnemu orkestru železarjev, pevskemu zboru Vres, g. župniku in vsem ostalim, ki ste nam pomagali.

Žaluoja hčerka Vida, Irena, Nada in sin Jože z družinami

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi drage žene, sestre, ljube mame, babice in prababice Nežke Paradiž se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in sodelavcem Solskega centra Ravne in TOZD komerciala — skladiščne operative za darovano cvetje in vence. Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, ter g. župniku in Ajnžiku za njune poslovljne besede.

Žaluoja: mož Mihael, sestra Lucija, sinovi in hčerke z družinami ter ostalo sorodstvo.

SLOVENSKE AFORIZMI 78

Zarko Petan

Samo politične ocene dohajajo cene.

Ivan Cimerman

Zemlja je žoga. Za finalno tekmo zadošča rezultat — Zemlja: Človeštvo 1:0.

Zemlja se boji časa, čas pa se boji samo večnih resnic.

Serijski revolucionarji s tovarniško napako nimajo servisa za popravila.

Gorje modrecu, ki odvzame množici borilne arene!

O. F. Babler

Niti dvakrat ponovljena polresnica ne bo postala cela resnica.

Negativni protipol resnice je fraza.

Naučite mladega človeka, kako naj misli; kdaj naj misli, bo že sam odkril.

Poprečnost se ne zna navduševati.

Fotografije so prispevali: F. Kamnik, F. Rotar in služba za informiranje.